

2009

Roczne Sprawozdanie Finansowe ING Banku Śląskiego S.A. za 2009 rok

Spis treści

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.

Rachunek zysków i strat.....	1
Sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	2
Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	3
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	5
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	6
Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....	7
Informacje o Banku	7
Wybrane dane finansowe ze sprawozdania finansowego.....	8
Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.....	9
Znaczące zasady rachunkowości.....	14
Porównywalność danych finansowych	47
Noty do sprawozdania finansowego.....	49
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	49
2. Wynik z tytułu odsetek.....	54
3. Wynik z tytułu prowizji.....	55
4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.....	56
5. Wynik na inwestycjach.....	57
6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej.....	57
7. Koszty działania banku	58
8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych.....	58
9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.....	59
10. Podatek dochodowy.....	61
11. Zysk przypadający na jedną akcję.....	62
12. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty.....	62
13. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	62
14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom.....	63
15. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	64
16. Inwestycje.....	67
17. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	72
18. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	73
19. Kredyty i inne należności udzielone klientom.....	73
20. Jakość portfela kredytów i innych należności.....	78
21. Inwestycje w jednostki podporządkowane.....	80
22. Nieruchomości inwestycyjne.....	82
23. Rzeczowe aktywa trwałe.....	83
24. Wartości niematerialne	86
25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	89
26. Podatek odroczony.....	90
27. Inne aktywa.....	93
28. Świadczenia dla pracowników.....	94
29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego.....	94
30. Zobowiązania wobec innych banków.....	95
31. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	96
32. Zobowiązania wobec klientów.....	97

33. Rezerwy.....	99
34. Inne zobowiązania.....	103
35. Kapitał akcyjny.....	104
36. Kapitał z aktualizacji wyceny.....	105
37. Zyski zatrzymane.....	106
38. Struktura walutowa sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych.....	107
39. Pozycje pozabilansowe.....	112
40. Zobowiązania warunkowe.....	112
41. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających).....	114
42. Rachunkowość zabezpieczeń.....	117
43. Wartość godziwa.....	119
44. Działalność powiernicza.....	124
45. Leasing operacyjny.....	124
46. Gotówka i jej ekwiwalenty.....	125
47. Objasnienie podziału działalności Banku na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	125
48. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanyymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	126
49. Podmioty powiązane.....	128
50. Zmiany w składzie Zarządu Banku.....	130
51. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami.....	130
52. Zatrudnienie.....	132
53. Zdarzenia po dacie bilansowej.....	132
54. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej.....	132
55. Zatwierdzenie sprawozdania.....	133
Zarządzanie ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.	134

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	Numer noty	okres	
		od 01.01.2009 do 31.12.2009	od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)
Przychody z tytułu odsetek	2	3 101 013	3 385 878
Koszty odsetek	2	1 683 121	2 259 371
Wynik z tytułu odsetek	2	1 417 892	1 126 507
Przychody z tytułu prowizji	3	953 488	898 412
Koszty prowizji	3	99 228	67 549
Wynik z tytułu prowizji	3	854 260	830 863
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	4	246 884	-29 848
Wynik na inwestycjach	5	-40 054	147 077
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	6	-10 079	7 598
Wynik na działalności podstawowej		2 468 903	2 082 197
Koszty działania banku	7	1 444 492	1 459 691
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	8	-1 650	7 957
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	9	304 938	66 592
Zysk (strata) brutto		717 823	563 871
Podatek dochodowy	10	135 672	108 308
Zysk (strata) netto		582 151	455 563

Zysk (strata) netto	582 151	455 563
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł) ¹⁾	11	44,75
		35,02

¹⁾ W roku 2009 oraz 2008 nie wystąpiły w Banku przyczyny rozwodnienia dlatego wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

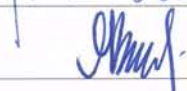
Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

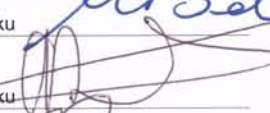
Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

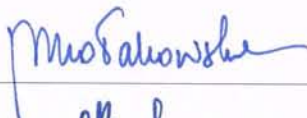
Rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

**SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH
DOCHODÓW** (w tys. PLN)

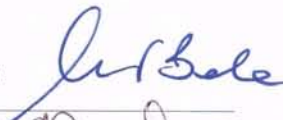
	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008
Zysk (strata) netto za okres sprawozdawczy	582 151	455 563
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	96 364	240 225
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-22 692	-56 571
Przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	794	-192 191
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-186	45 082
Rozliczenie wyceny papierów reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	2 440	576
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-572	-136
Aktualizacja wyceny środków trwałych	-2 547	-567
<i>w tym podatek odroczoney</i>	598	133
Efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-46 549	45 581
<i>w tym podatek odroczoney</i>	10 919	-10 692
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	15 846	0
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-2 503	0
Inne	26	525
<i>w tym podatek odroczoney</i>	10	134
Inne całkowite dochody netto	66 374	94 149
Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy	648 525	549 712

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

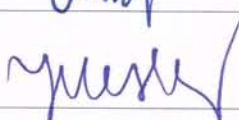
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

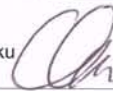
Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

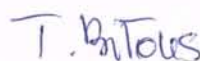

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami uzupełniającymi do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
(w tys. PLN)

Numer
noty

stan na
31.12.2009

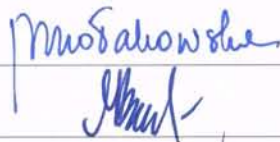
stan na
31.12.2008
(dane porównywalne)

A K T Y W A

- Kasa, środki w Banku Centralnym	13	2 656 581	1 369 777
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	14, 20	1 494 053	8 094 181
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15	8 265 524	10 547 851
- Wycena instrumentów pochodnych	41	1 566 652	4 579 765
- Inwestycje	16	14 166 032	18 050 736
- dostępne do sprzedaży	16	6 835 626	10 738 904
- utrzymywane do terminu wymagalności	16	7 330 406	7 311 832
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	18, 41	90 444	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	19, 20	29 976 639	25 277 781
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	21	313 164	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	22	129 667	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	23	534 712	529 256
- Wartości niematerialne	24	325 746	314 790
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25	224	248
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	84 850	45 994
- Inne aktywa	27	147 200	166 476
A k t y w a r a z e m		59 751 488	69 535 885

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

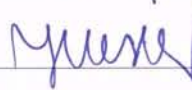
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Bitous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
(w tys. PLN)

Numer
noty

stan na
31.12.2009

stan na
31.12.2008
(dane porównywalne)

PASYWA

ZOBOWIĄZANIA

- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	29	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	30	3 951 088	6 063 785
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	31	998 051	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	41	1 193 944	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	18, 41	482 563	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	32	47 657 073	47 165 612
- Rezerwy	33	54 060	49 304
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		156 119	38 851
- Inne zobowiązania	34	543 116	652 523
Zobowiązania ogółem		55 036 014	65 468 936

KAPITAŁY

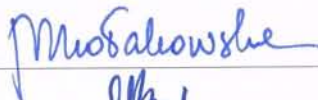
- Kapitał akcyjny	35	130 100	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		956 250	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	36	-1 383	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	36	33 426	36 018
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	36	-968	45 581
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych		15 846	0
- Zyski zatrzymane	37	3 582 203	2 999 981
Kapitały własne ogółem		4 715 474	4 066 949

Pasywa razem **59 751 488** **69 535 885**

Współczynnik wypłacalności	11,24%	9,82%
Wartość księgowa	4 715 474	4 066 949
Liczba akcji	13 010 000	13 010 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	362,45	312,60

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

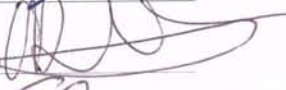
Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

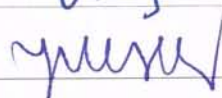
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM (w tys. PLN)

okres od 01.01.2009 do 31.12.2009

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	-100 981	36 018	45 581	0	2 999 981	4 066 949
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	-	582 151	582 151
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	96 364	-	-	-	-	96 364
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	794	-	-	-	-	794
- rozliczenie wyceny papierów reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	2 440	-	-	-	-	2 440
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-2 547	-	-	-	-2 547
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	-46 549	-	-	-46 549
- wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	-	-	15 846	-	15 846
- inne	-	-	-	-45	-	-	71	26
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	99 598	-2 592	-46 549	15 846	582 222	648 525
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	0
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-1 383	33 426	-968	15 846	3 582 203	4 715 474

Numer noty: 35,36,37

okres od 01.01.2008 do 31.12.2008

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	-149 591	37 154	0	0	2 695 541	3 669 454
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	-	455 563	455 563
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	240 225	-	-	-	-	240 225
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-192 191	-	-	-	-	-192 191
- rozliczenie wyceny papierów reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	576	-	-	-	-	576
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-567	-	-	-	-567
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	45 581	-	-	45 581
- inne	-	-	-	-569	-	-	1 094	525
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	48 610	-1 136	45 581	0	456 657	549 712
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-152 217	-152 217
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-100 981	36 018	45 581	0	2 999 981	4 066 949

Numer noty: 35,36,37

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kolakowska
Prezes Zarządu Banku

Małgorzata Kolakowska
Michał Bolesławski
Justyna Kesler

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

T. Biłous

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (w tys. PLN)	Numer noty	okres	
		od 01.01.2009 do 31.12.2009	od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk (strata) netto		582 151	455 563
Korekty		-1 912 748	5 166 018
- Amortyzacja	7	122 022	131 764
- Odsetki naliczone (z rachunku zysków i strat)	2	1 417 892	1 126 507
- Odsetki zapłacone		1 668 673	2 155 524
- Odsetki otrzymane		-3 184 462	-3 509 412
- Dywidendy otrzymane	5	-78 451	-109 589
- Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		1 257	-671
- Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	10	135 672	108 308
- Podatek dochodowy zapłacony		-57 260	-45 194
- Zmiana stanu rezerw	33	4 756	-21 600
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	14, 48	4 140 481	7 421 064
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15, 48	2 189 443	-4 383 297
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	16, 48	3 924 917	-4 729 581
- Zmiana wyceny instrumentów pochodnych	41	-114 581	335 605
- Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	18, 41	122 526	273 197
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	19, 48	-4 718 065	-7 248 578
- Zmiana stanu pozostałych aktywów		-28 094	-52 198
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	30, 48	-8 069 781	10 199 690
- Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	31	172 991	667 373
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	32, 48	530 877	2 751 198
- Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-93 561	95 908
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-1 330 597	5 621 581
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	23	-84 419	-96 485
- Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		219	1 123
- Nabycie wartości niematerialnych	24	-57 457	-52 096
- Nabycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		-102 595	0
- Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		56	516
- Nabycie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		0	-6 441 878
- Wykup aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		50 000	0
- Odsetki otrzymane od aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		366 327	291 686
- Otrzymane dywidendy	5	78 451	109 589
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		250 582	-6 187 545
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
- Dywidendy wypłacone	13	0	-152 217
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		0	-152 217
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		41 136	283 545
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		-1 080 015	-718 181
Środki pieniężne na początek okresu		4 098 274	4 816 455
Środki pieniężne na koniec okresu	46	3 018 259	4 098 274

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

Informacje o Banku

ING Bank Śląski S.A. („Bank”, „Spółka”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459.

Bankowi nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75. Czas trwania Spółki został określony jako nieoznaczony w statucie Banku. Podmiotem uprawnionym do badania jest Ernst & Young Audit Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, wpisanym na listę pod nr 130.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 13 010 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki). Cena akcji ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniosła 780,00 zł.

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. W 2009 r. nie zaszły istotne zmiany w strukturze akcjonariatu Banku. ING Bank NV wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, określanej na potrzeby niniejszego sprawozdania finansowego jako Grupa ING.

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych.

Sprawozdanie finansowe za rok 2008 zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 3 kwietnia 2009 r.

Wybrane dane finansowe ze sprawozdania finansowego

	w tys. zł		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008
Przychody z tytułu odsetek	3 101 013	3 385 878	714 420	958 602
Przychody z tytułu prowizji	953 488	898 412	219 667	254 356
Wynik na działalności podstawowej	2 468 903	2 082 197	568 793	589 507
Wynik brutto	717 823	563 871	165 374	159 642
Wynik netto	582 151	455 563	134 118	128 978
Przepływy pieniężne netto	-1 080 015	-718 181	-248 817	-203 330
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	44,75	35,02	10,31	9,91

	w tys. zł		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008
Aktywa razem	59 751 488	69 535 885	14 544 445	16 665 680
Kapitał własny	4 715 474	4 066 949	1 147 820	974 727
Kapitał akcyjny	130 100	130 100	31 668	31 181
Liczba akcji (w sztukach)	13 010 000	13 010 000	-	-
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	362,45	312,60	88,23	74,92
Współczynnik wypłacalności (w %)	11,24%	9,82%	-	-

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – 4,1082 zł, kurs NBP z dnia 31 grudnia 2009 r., 4,1724 zł kurs NBP z dnia 31 grudnia 2008 r.,
- dla pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 – 4,3406 zł, kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2009 r., 3,5321 zł kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2008 r.

Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Bank jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. i oprócz niniejszego rocznego sprawozdania finansowego sporządza także roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodne z MSSF.

Rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym i sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 01.01.2009 do 31.12.2009 r. oraz sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31.12.2009 r. wraz z danymi porównywalnymi zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych (chyba, że zaznaczono inaczej).

W 2009 roku Bank uwzględnił następujące zmiany w obowiązujących standardach rachunkowości oraz nowe interpretacje:

- *MSSF 8 Segmenty operacyjne*, który z chwilą wejścia w życie zastąpił MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*. W standardzie tym do identyfikacji i pomiaru wyników segmentów operacyjnych podlegających sprawozdawczości przyjęto podejście spójne z podejściem Kierownictwa Banku,
- MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* (zmieniony we wrześniu 2007) - standard ten wprowadza rozróżnienie między takimi zmianami w kapitale własnym, które wynikają z transakcji z właścicielami i takimi, które wynikają z innych transakcji. W związku z tym zestawienie zmian w kapitale własnym zawiera jedynie szczegóły transakcji z właścicielami, podczas gdy wszystkie inne zmiany w kapitale własnym są prezentowane w jednej linii. Dodatkowo standard wprowadza sprawozdanie z całkowitych dochodów, które obejmuje wszystkie pozycje przychodów i kosztów ujmowanych w zysku lub stracie oraz wszystkie inne pozycje rozpoznanych dochodów i kosztów, przy czym możliwe jest prezentowanie wszystkich tych pozycji razem w jednym sprawozdaniu lub też prezentowanie dwóch powiązanych ze sobą sprawozdań (Bank skorzystał z drugiej opcji),
- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego* (zmieniony w marcu 2007) – zmieniony standard wymaga, aby koszty finansowania zewnętrznego związane

z nabyciem, budową lub wytworzeniem dostosowywanego składnika aktywów ujmowane były jako element ceny nabycia lub kosztu wytworzenia (zmiana nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe),

- *MSSF 2 Płatności w formie akcji: warunki nabywania uprawnień i anulowanie* – zmiana ta precyzuje definicję warunku nabywania uprawnień oraz odnosi się do ujęcia anulowania praw do nagród. Zastosowanie tej interpretacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ nie miały miejsca żadne zdarzenia, których by ona dotyczyła,
- *Zmiany do MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja i MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz obowiązki wynikające z likwidacji (spółki)* – wprowadzają ograniczony co do zakresu wyjątek, dotyczący instrumentów z opcją sprzedaży, które mogą być klasyfikowane jako składnik kapitału, pod warunkiem spełnienia szeregu określonych warunków. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie wyemitował takich instrumentów,
- *Interpretacja KIMSF 13 Programy lojalnościowe* – interpretacja wymaga, aby punkty lojalnościowe ujmowane były jako oddzielny element transakcji sprzedaży, w ramach której zostały przyznane. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie prowadzi tego typu programów,
- *Zmiany w MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe* (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) wskazują w jakich okolicznościach jednostka ma obowiązek sporządzić skonsolidowane sprawozdanie finansowe, w jaki sposób jednostki dominujące mają obowiązek ujmować zmiany w ich udziale własnościowym w jednostkach zależnych oraz w jaki sposób straty jednostki zależnej należy przyporządkować udziałom kontrolującym i udziałom niekontrolującym,
- *Zmiana do interpretacji KIMSF 9 Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych* oraz zmiana do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* – wyjaśnia traktowania pochodnych instrumentów finansowych wbudowanych w inne umowy w sytuacji, gdy hybrydowy składnik aktywów finansowych zostaje przekwalifikowany z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Sytuacja, o której mowa w nowelizacji nie miała miejsca w Banku,
- *Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy i MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe: Koszt inwestycji w jednostkę zależną, współkontrolowaną i stowarzyszoną* - zgodnie ze zmianami do MSSF 1, jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy będzie mogła w swoim jednostkowym sprawozdaniu finansowym określić „koszt” inwestycji w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone zgodnie z MSR 27 lub w oparciu o zakładany koszt. Zmiana do MSR 27 wymaga, aby wszystkie dywidendy otrzymywane od jednostki zależnej, współzależnej lub stowarzyszonej ujmowane były w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej w rachunku zysków i strat.

Zmiana do MSR 27 jest stosowana prospektywnie. Nowe wymagania odnoszą się jedynie do jednostkowych sprawozdań finansowych jednostki dominującej i nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe,

- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* – interpretacja ma zastosowanie do koncesjodawców umów na usługi koncesjonowane i wyjaśnia, jak należy ujmować zobowiązania i prawa wynikające z tych umów. Interpretacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Banku,
- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji* - zmieniony standard nakłada obowiązek ujawniania dodatkowych informacji na temat wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności. Dla każdej klasy instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej należy ujawnić informacje na temat wyceny posługując się hierarchią wartości godziwej, która uwzględnia istotność danych wejściowych do wyceny. Ponadto dla wycen wartości godziwej zaliczanych do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej należy przedstawić uzgodnienie pomiędzy bilansem otwarcia a bilansem zamknięcia. Należy również przedstawić wszelkie istotne przesunięcia między Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii wartości godziwej. Zmiany precyzują również wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności. Bank zastosował zmiany, a stosowne ujawnienia zostały zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu (w nocy nr 43 „Wartość godziwa”),
- Interpretacja KIMSF 14 *MSR 19 – Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności* - wyjaśnia przepisy Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 19 dotyczące wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń w kontekście programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia w sytuacji, gdy istnieją minimalne wymogi finansowania. Aktywa z tytułu określonych świadczeń to nadwyżka wartości godziwej aktywów programu ponad bieżącą wartość zobowiązania z tytułu określonych świadczeń. MSR 19 ogranicza wycenę aktywów z tytułu określonych świadczeń do wartości bieżącej korzyści ekonomicznych dostępnych w formie zwrotu z programu lub obniżki przyszłych składek na rzecz programu, na które z kolei mogą mieć wpływ minimalne wymogi finansowania. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności, gdyż Bank nie prowadzi tego typu programów,
- Interpretacja KIMSF 15 *Umowy dotyczące budowy nieruchomości* - ustala, jak i kiedy należy ujmować przychody ze sprzedaży nieruchomości i związane z nimi koszty, jeżeli umowa pomiędzy deweloperem i kupującym zawierana jest przed zakończeniem budowy nieruchomości. Interpretacja zawiera także wytyczne co do sposobu ustalania, czy umowa objęta jest zakresem MSR 11 czy MSR 18. Zastosowanie KIMSF 15 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie prowadzi tego rodzaju działalności,
- Interpretacja KIMSF 16 *Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych, a w szczególności dostarcza wskazówek w zakresie: identyfikowania ryzyk walutowych

kwalifikujących się do rachunkowości zabezpieczeń w ramach zabezpieczenia inwestycji netto, umiejscowienia instrumentów zabezpieczających w strukturze grupy kapitałowej, a także określania przez jednostkę kwoty dodatniej lub ujemnej różnicy kursowej, dotyczącej zarówno inwestycji netto jak i instrumentu zabezpieczającego, która powinna zostać przeklasyfikowana z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat w momencie zbycia jednostki zagranicznej. Zastosowanie KIMSF 16 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie zabezpiecza udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą,

- Zmiany w MSSF 3 *Połączenie jednostek gospodarczych* (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Zaktualizowany MSSF 3 określa zasady i wymogi dotyczące sposobu, w jaki w ramach połączenia jednostek jednostka przejmująca ujmuje i wycenia w swoich sprawozdaniach finansowych poszczególne elementy (takie jak możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania, udziały niekontrolujące oraz wartość firmy) związane z księgowym traktowaniem transakcji nabycia. Określa on również, które informacje dotyczące tego rodzaju transakcji muszą zostać ujawnione. W okresie objętym sprawozdaniem Bank nie dokonywał połączenia jednostek gospodarczych,
- Interpretacja KIMSF 17 *Podział aktywów niepieniężnych na rzecz właścicieli* – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku - jest interpretacją, która zawiera wyjaśnienia i wytyczne dotyczące ujmowania przez jednostkę przekazania jej właścicielom aktywów niebędących środkami pieniężnymi. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszą interpretacją,
- Interpretacja KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów* – mająca zastosowanie od 1 listopada 2009 roku - jest interpretacją, która zawiera wyjaśnienia i wytyczne dotyczące ujmowania przekazanych przez klientów składników rzeczowych aktywów trwałych, a także ujmowania środków pieniężnych przekazanych przez klientów w celu nabycia lub budowy składnika rzeczowych aktywów trwałych. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszą interpretacją,
- Zmiany w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* (zaktualizowany w lipcu 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Zmiany w MSR 39 wyjaśniają stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w odniesieniu do inflacyjnej części instrumentów finansowych oraz do opcji wykorzystywanych jako instrumenty zabezpieczające. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszymi zmianami.

Okres i zakres sprawozdania

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji ze sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2008 roku,
- dla pozycji rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów,

sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku.

Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy

Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Na dzień bilansowy Bank nie zakończył procesu szacowania wpływu tych standardów i interpretacji na sprawozdanie finansowe za okres, w którym będą one zastosowane po raz pierwszy:

- zmiany w MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* (zaktualizowany w listopadzie 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Przekształcony MSSF 1 zastępuje dotychczasowy MSSF 1 w celu uproszczenia stosowania tego standardu i ułatwienia jego zmian w przyszłości. W przekształconym MSSF 1 usunięto również pewne nieaktualne wytyczne dotyczące przejścia na stosowanie międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej i wprowadzono nieznaczne zmiany redakcyjne. Obowiązujące obecnie wymogi nie uległy zmianie,
- zmiana w MSR 32 *Instrumenty finansowe: Prezentacja* (zaktualizowany w październiku 2009), precyzuje, w jaki sposób należy ujmować określone prawa poboru w sytuacji, gdy emitowane instrumenty finansowe są denominowane w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Jeżeli tego rodzaju instrumenty są oferowane pro rata aktualnym udziałowcom emitenta w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych, powinny być one klasyfikowane jako instrumenty kapitałowe również wtedy, gdy ich cena wykonania jest określona w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują, ponieważ nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską i które nie zostały wcześniej zastosowane przez Bank:

- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – Nowy standard ma zastąpić Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 (obecnie Bank analizuje wpływ zmian na sprawozdanie finansowe),
- KIMSF 19 *Wygasanie zobowiązań finansowych z instrumentów kapitałowych* – interpretacja wyjaśnia wytyczne Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), kiedy jednostka renegotjuje warunki zobowiązań finansowych z kredytodawcami i kredytodawcy zgadzają się zaakceptować akcje jednostki lub inne instrumenty kapitałowe w celu rozliczenia zobowiązań finansowych w całości lub części (obecnie Bank analizuje wpływ zmian na sprawozdanie finansowe).

Kontynuacja działalności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości, tzn. przez okres co najmniej 1 roku od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania przez Zarząd Banku nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez ING Bank Śląski S.A.

Działalność zaniechana

Bank nie prowadził działalności, która została zaniechana w 2009 r.

Znaczące zasady rachunkowości

Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości i nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości amortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany

i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Bank dotyczą:

Utrata wartości aktywów finansowych

Bank ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń. Wystąpienie takiego zdarzenia lub szeregu zdarzeń wpływa bezpośrednio na szacowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z tymi aktywami. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do określenia utraty wartości lub jej odwrócenia niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że nastąpiła utrata wartości kredytów i należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy procentowej. Jeżeli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie wartości bilansowej aktywa. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat do wartości nie wyższej niż kwota uprzedniego odpisu.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego w zawartych przez Bank z klientami transakcjach opcji walutowych, od końca 2008 r. Bank dokonuje systematycznych przeglądów portfela tych instrumentów. Aby wyniki powyższych przeglądów pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Bank ustrukturyzował zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Bank do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Bank dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD i EAD.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych na dzień bilansowy Bank dokonał odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka należności kredytowych, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt wartości godziwej zostały w różny sposób odzwierciedlone w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Jeżeli transakcja, dla której w poprzednim okresie sprawozdawczym została dokonana korekta wartości godziwej w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* stała się zapadłą lub podlega restrukturyzacji, to kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej zostaje przeniesiona do pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej *Odpisy z tytułu utraty wartości* a dotworzona część odpisu dla takiej już zapadłej transakcji jest prezentowana w rachunku zysków i strat w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Tak więc na wynik finansowy wpływa tylko kwota nadwyżki aktualnego odpisu (lub dokonanego umorzenia) dla transakcji zapadłej nad kwotą korekty wartości godziwej utworzoną w sytuacji gdy transakcja ta była jeszcze niezapadła.

Niepewność szacunków

Bank kontynuuje rozpoczęte w roku 2008 dodatkowe oszacowania poziomu ryzyka związanego z opcjami walutowymi. Ocena ta została przeprowadzona na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen z tej daty i z uwzględnieniem oceny ryzyka przeprowadzonej na ten dzień. Bank będzie dokonywał okresowych ocen sytuacji finansowej klientów posiadających podobne instrumenty. Głównymi czynnikami uwzględnianymi przy zmianach szacunków w zakresie ryzyka będą:

- zmiany wyceny w wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane z poziomem kursów walut,
- zmiany w zakresie dokonywanej przez Bank oceny ryzyka kredytowego kontrahentów.

Biorąc jednakże pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, niepewność w odniesieniu do dokonanych szacunków w ocenie Banku nadal występuje.

Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwanej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji z uwzględnieniem wyceny ryzyka kontrahenta.

Modele wyceny stosowane przez Bank, podlegają weryfikacji przed ich zastosowaniem. W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Bank (takich jak ryzyko kontrahenta, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej aktualizowana jest w okresach rocznych.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku. Bank prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Rezerwy na premie dla pracowników i wyższej kadry kierowniczej

Rezerwę na premie dla pracowników ustala się w kwocie wynikającej z obowiązującego regulaminu premiowania.

Rezerwa na premie dla wyższej kadry kierowniczej jest szacowana przez Zarząd Banku, który dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Rady Nadzorczej Banku.

Inwestycje w jednostki podporządkowane i stowarzyszone

Inwestycje w jednostki podporządkowane i stowarzyszone wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Utrata wartości, jeśli wystąpiła, nie podlega odwróceniu.

Waluty obce

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat. Element wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wynikający ze zmiany kursów walut wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej.

Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji

wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Sprawozdania finansowe jednostek działających za granicą

Bank nie posiada jednostek działających za granicą.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii: składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

- są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w nieodległym terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie w celu generowania zysków osiąganych w krótkich terminach. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu, chyba że instrument pochodny jest wyznaczonym i efektywnym instrumentem zabezpieczającym,
- przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Bank jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wyznaczenie takie Bank może zastosować tylko wówczas gdy:
 - wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
 - zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
 - grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Banku.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Bank ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Bank nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie i które klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu bądź te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które klasyfikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom i klientom włączając skupione wierzytelności, dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz dłużne papiery wartościowe nie notowane na aktywnym rynku, spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce nie zakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu lub pożyczki otrzymanej.

Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Ujmowanie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

Usunięcie z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Banku w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w bilansie Banku, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Bank usuwa pożyczki i należności lub ich części z bilansu, jeżeli prawa dotyczące umowy kredytowej wygasają, Bank zrzeknie się tych praw lub dokona sprzedaży kredytu.

Najczęściej Bank spisuje należności w ciężar odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności aktywów finansowych.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Bank wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie usunięcia z aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji w instrumenty kapitałowe nie posiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą zostać rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych, które wycenia się według kosztu.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązanym z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu, wycenianego według kosztu, gdyż jego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona;
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu lub w kwocie wymaganej zapłaty.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

Przekwalifikowanie

Określony składnik aktywów finansowych zaklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, może zostać przeklasyfikowany z tej kategorii w przypadku, gdy spełnia definicję pożyczek i należności oraz gdy Bank ma zamiar i możliwość utrzymać ten składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

W przypadku składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, zyski lub straty ujęte w kapitałach własnych do dnia przekwalifikowania, amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem a kwotą umorzeniową amortyzuje się przez okres do terminu wymagalności instrumentu, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta. Amortyzacja prowadzona jest przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

W przypadku składnika aktywów o nieokreślonym terminie wymagalności zyski i straty pozostają w kapitale własnym do momentu sprzedaży lub wyzbycia się go w inny sposób, kiedy to ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Z chwilą wystąpienia utraty wartości składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Bank obciąża rachunek zysków i strat kwotą odsetek umownych

niezapłaconych na dzień wystąpienia utraty wartości. Odsetki te zostaną zaliczone do rachunku zysków i strat w chwili ich spłaty.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, to Bank rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie dotyczącym utraty wartości składników aktywów finansowych.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku (w tym papierów wartościowych) ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Bank ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,
- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Bank kompensuje i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny

tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Bank zawiera specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe nie umożliwiają kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, ponieważ zazwyczaj rozliczane są w kwotach brutto.

Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych

Bank prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu.

Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Bank ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/ przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Bank desygnuje transakcje sell-buy-back oraz buy-sell-back do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej rozpoznanych aktywów i zobowiązań finansowych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Pożyczone papiery wartościowe od innych jednostek nie są wykazywane w sprawozdaniu finansowym Banku. W przypadku ich sprzedaży przez Bank powstają aktywa finansowe w postaci środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży oraz wyceniane do wartości godziwej zobowiązanie odzwierciedlające obowiązek zwrotu pożyczonych papierów wartościowych. Wartość godziwa zobowiązania równa jest wartości godziwej pożyczonych papierów wartościowych.

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Bank oddziela i ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Bank oddziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Bank wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Banku. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. Wyceny niezrealizowane w całości ujęte są w powyższej pozycji.

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Bank wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną

dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Bank cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji Bank wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Bank określa sposób, w jaki będzie oceniana skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza,

- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

- **zabezpieczenie wartości godziwej**

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. W związku z powyższym ewentualna nieefektywność strategii (tj. brak pełnego kompensowania zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego) ujawniana jest od razu w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w rachunku

zysków i strat, natomiast zyski lub straty wynikające z niezabezpieczonego ryzyka ujmuje się w kapitale własnym.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela pożyczek i należności wynikających ze zmiany stóp procentowych.

- **zabezpieczenie przepływów pieniężnych**

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które:

- można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym procentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją,
- może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie, zyski i straty odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na rachunek zysków i strat (np. w formie amortyzacji) lub jednorazowo w formie korekty początkowego kosztu nabycia lub wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/pasywów Banku lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Utrata wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, w tym niespłacenie albo zaleganie ze spłatami odsetek lub należności głównej powyżej 90 dni;
- przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych.

W pierwszej kolejności Bank ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które są indywidualnie nieistotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Banku na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości lub istnieją przesłanki utraty wartości, ale oszacowane odpisy aktualizacyjne są równe zero, składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Grupy te następnie podlegają kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w kolektywnej ocenie utraty wartości. Dla celów kolektywnej oceny utraty

wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

Jeżeli istniejące obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z w/w aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest kolektywnie, są szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Bank regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi.

W celu wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach.

Podejście to w szczególności pozwala na wykrycie:

- już zaistniałych strat,
- strat, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, lecz jeszcze nie zostały udokumentowane (tzw. rezerwa na straty kredytowe, dla których nastąpiła utrata wartości, ale nie zostały zaraportowane – IBNR).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest

odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Straty z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą Bank (działając jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym) traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka:

- jest zajmowana przez Grupę tylko w nieznacznym stopniu,
- nie jest przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Grupy.

W związku z tym przepływy środków pieniężnych uzyskiwane dzięki nieruchomości inwestycyjnej są w dużej mierze niezależne od pozostałych aktywów będących w posiadaniu Grupy.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do zysku lub straty netto okresu, w którym wystąpiła zmiana. Szacunek wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

Rzeczowe aktywa trwałe

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu trwałej utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Bank alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w rezerwie rewaluacyjnej/kapitale z aktualizacji w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt

danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa.

Całość nadwyżki z przeszacowania realizuje się w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Bank ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Bank uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

➤ budynki i budowle	50 lat
➤ inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu
➤ maszyny i urządzenia	3 - 5 lat
➤ wyposażenie	5 lat
➤ koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
➤ oprogramowanie komputerowe	3 lata

Leasing

Bank jako leasingodawca

Bank jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Banku. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Bank jako leasingobiorca

Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Pozostałe składniki bilansu

Pozostałe należności handlowe i inne należności

Należności handlowe i inne należności są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Bank zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną

dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych – z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (gotówka w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów

Na każdy dzień bilansowy Bank dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Bank dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalną stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa.

W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed

opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Odwrocenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu.

W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego

Nabyte akcje własne

Jeśli Bank nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego.

Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach *Pozostałych zobowiązań*.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego z tytułu ujęcia powyższych wycen. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Rozliczenia międzyokresowe

Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pozostałe aktywa*.

Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach

sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Inne zobowiązania*.

Świadczenia pracownicze

Programy określonych składek

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Banku (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Bank ujmuje przewidywaną nie zdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Banku jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Banku.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Banku z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych, inne niż plany emerytalne, są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są należne w całości w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy.

Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji *Rezerwy* sprawozdania z sytuacji finansowej w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),

- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku. Bank prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Bank jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING. System ten motywuje pracowników jednostek Grupy ING poprzez powiązanie ich wyników finansowych z wynikami finansowymi Grupy ING. LEO kierowany jest do członków Zarządu Banku, kadry kierowniczej oraz specjalistów wysokiego szczebla. System ten funkcjonuje w dwóch wariantach:

- Standard – pracownik może stać się posiadaczem akcji ING lub uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Standard oferowane są dwa instrumenty:
 - Share options,
 - Performance shares,
- Phantom – pracownik może uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Phantom oferowane są dwa instrumenty:
 - Phantom options,
 - Performance units.

Share options / Phantom options posiadają dziesięcioletni okres zapadalności i mogą być zrealizowane po trzech latach od ich emisji pod warunkiem, że posiadacz opcji jest pracownikiem Banku (lub innej jednostki Grupy ING) lub przeszedł na emeryturę. Cena realizacji opcji jest różnicą pomiędzy ceną realizacji opcji, ustaloną przez Euronext Amsterdam w dniu realizacji w okresie tzw. open period po Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy ING a ceną początkową, zagwarantowaną w opcji (tzw. strike price).

Performance shares / Performance units są przyznawane warunkowo. Liczba otrzymanych instrumentów zależy od wyników, jakie uzyskała Grupa ING na koniec trzyletniego okresu. W tym celu wyznaczany jest tzw. Total Shareholder Return (TSR) dla każdego trzyletniego okresu w porównaniu do wskaźnika wyliczonego dla grupy podobnych do Grupy ING instytucji finansowych. W zależności od miejsca Grupy ING w rankingu liczba możliwych do zrealizowania Performance shares / Performance units może wynieść od 200% dla rankingu 1-3 do 0% dla rankingu 18-20. Cena realizacji wyznaczana jest jak dla Share options / Phantom options.

Na dzień bilansowy Bank wykazuje w księgach wycenę opcji i performance shares będących w posiadaniu pracowników Banku.

Wycena motywacyjnych programów pracowniczych

Wartość godziwa udzielonych opcji jest wykazywana jako koszty pracownicze (drugostronnie w kapitałach) i jest alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartości godziwe przyznanych opcji zostały określone za pomocą symulacji Monte Carlo. Model ten uwzględnia oprocentowanie wolne od ryzyka (od 3,55% do 4,92%) jak również spodziewany termin realizacji udzielonych opcji (od 5 do 8 lat), cenę wykonania opcji, bieżącą cenę akcji (18,70 euro – 33,92 euro), spodziewaną zmienność świadectw udziałowych Grupy ING (25% - 39%) i spodziewany dochód z dywidendy (od 3,57% do 8,99%). Źródłem zmienności przyjętej dla wyceny opcji udziałowych jest system inwestycyjny ING. Zmienność w tym systemie określana jest w oparciu o zmienność danych rynkowych, a nie o zmienność historyczną.

Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Banku ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

W związku z faktem, że nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych są traktowane jako ekwiwalent zaangażowań bilansowych, rezerwy na tego rodzaju ekspozycje są tworzone i wykazywane łącznie z odpisami z tytułu utraty wartości należności kredytowych.

Bank tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością.

Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych zaliczanych do kategorii dostępnych do sprzedaży, kredytów i pożyczek oraz utrzymywanych do terminu zapadalności ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu bądź desygnowanych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane (zewnętrzne) przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży oraz przeznaczonych do obrotu.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank i obejmują udzielenie kredytów, opłaty za zobowiązanie się Banku do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami korporacyjnymi.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane

w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych.

Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów (np. prowizje od kredytów w rachunku bieżącym) rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Na wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych do dostępnych do sprzedaży oraz przychody z tytułu dywidend. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu oraz desygnowanych przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla niezrealizowanych transakcji typu opcje walutowe.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu bądź klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałej działalności podstawowej

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności wynik z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej, zbycia aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych), przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Odroczony podatek dochodowy

Bank tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako *Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego*. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego*.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy;
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu;
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane

są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego Bank wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w sposób skompensowany. Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od sprzedaży jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

Porównywalność danych finansowych

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmian w stosunku do sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. w sposobie prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat. Zmiany dotyczyły danych finansowych Banku i są następstwem przyjęcia innego podejścia do prezentacji pozycji korygujących przychody prowizyjne, w szczególności dotyczących zapłaconych prowizji od kart oraz prowizji z tytułu ubezpieczenia kredytów, które wcześniej prezentowane były w kosztach prowizyjnych, a obecnie pomniejszają przychody z tytułu prowizji. W opinii Banku obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	okres od 01.01.2008 do 31.12. 2008 w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r.	ZMIANY	okres od 01.01.2008 do 31.12. 2008 w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.
Przychody z tytułu odsetek	3 385 878	0	3 385 878
Koszty odsetek	-2 259 371	0	-2 259 371
Wynik z tytułu odsetek	1 126 507	0	1 126 507
Przychody z tytułu prowizji	954 853	-56 441	898 412
Koszty prowizji	-123 990	56 441	-67 549
Wynik z tytułu prowizji	830 863	0	830 863
Wynik na inwestycjach*	147 077	0	147 077
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany**	-29 848	0	-29 848
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	7 598	0	7 598
Wynik na działalności podstawowej	2 082 197	0	2 082 197
Koszty działania banku	-1 459 691	0	-1 459 691
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	7 957	0	7 957
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-66 592	0	-66 592
Zysk (strata) brutto	563 871	0	563 871
Podatek dochodowy	-108 308	0	-108 308
Zysk (strata) netto	455 563	0	455 563

*/ W porównaniu do 2008 r. zmianie uległa nazwa pozycji z *Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych* na *Wynik na inwestycjach*. Jest to efekt ujednolicenia nazewnictwa w stosunku do sprawozdania z sytuacji finansowej.

**/ W porównaniu do 2008 r. zmianie uległa nazwa pozycji z *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja* na *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. W opinii Banku obecna nazwa lepiej odzwierciedla ekonomiczną treść prezentowanych wartości.

Ponadto Bank dokonał zmiany formuły wyliczającej pozycję *Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych* w rachunku zysków i strat. Wartość ujemna w tej pozycji oznacza przewagę kosztów operacyjnych, natomiast wartość dodatnia oznacza przewagę przychodów operacyjnych. W związku z tym dane za 2008 r. zostały doprowadzone do porównywalności.

W niniejszym sprawozdaniu finansowym Bank zmienił sposób prezentacji wyceny instrumentów pochodnych w stosunku do sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. W aktywach i zobowiązaniach sprawozdania z sytuacji

finansowej dokonano wyodrębnienia pozycji *Wycena instrumentów pochodnych*, która była uprzednio prezentowana w pozycji *Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat* (wycena dodatnia) oraz w pozycji *Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat* (wycena ujemna), jako „Pochodne instrumenty finansowe”.

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tys. PLN)	koniec roku 2008	ZMIANY	koniec roku 2008
	w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r.		w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.
A K T Y W A			
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 369 777	0	1 369 777
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	8 094 181	0	8 094 181
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15 127 616	-4 579 765	10 547 851
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 579 765	4 579 765
- Inwestycje	18 050 736	0	18 050 736
- dostępne do sprzedaży	10 738 904	0	10 738 904
- utrzymywane do terminu wymagalności	7 311 832	0	7 311 832
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	0	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 277 781	0	25 277 781
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	0	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	151 458	0	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	529 256	0	529 256
- Wartości niematerialne	314 790	0	314 790
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	248	0	248
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	45 994	0	45 994
- Inne aktywa	166 476	0	166 476
A k t y w a r a z e m	69 535 885	0	69 535 885
P A S Y W A			
ZOBOWIĄZANIA			
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	6 063 785	0	6 063 785
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 146 698	-4 321 638	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 321 638	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	420 047	0	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	47 165 612	0	47 165 612
- Rezerwy	49 304	0	49 304
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	38 851	0	38 851
- Inne zobowiązania	652 523	0	652 523
Z o b o w i ą z a n i a o g ó ł e m	65 468 936	0	65 468 936
KAPITAŁY			
- Kapitał akcyjny	130 100	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-100 981	0	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	36 018	0	36 018
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0	45 581
- Zyski zatrzymane	2 999 981	0	2 999 981
K a p i t a ł y w ł a s n e o g ó ł e m	4 066 949	0	4 066 949
P a s y w a r a z e m	69 535 885	0	69 535 885

Noty do sprawozdania finansowego

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segmentacja działalności

Zarządzanie ING Bankiem Śląskim odbywa się poprzez podział działalności na następujące segmenty:

- detaliczny,
- korporacyjny,
- operacje własne.

Podstawą wydzielenia segmentu korporacyjnego i detalicznego jest kryterium finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów) i podmiotowe, określone wewnętrznymi regulacjami Banku.

W ramach działalności detalicznej Bank obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz małe firmy. Działalność ta jest analizowana w ujęciu następujących produktów: produkty kredytowe (overdraft w ROR, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), kredyty kontraktowe udzielane przez Kasę Mieszkaniową, kredyty hipoteczne udzielane przez ING Bank Hipoteczny, produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie realizowane przez ING Securities S.A. oraz karty bankowe.

Działalność korporacyjna obejmuje obsługę klientów instytucjonalnych, w ramach której obsługiwani są klienci strategiczni, duże firmy oraz średnie firmy. Bank prowadzi dla działalności korporacyjnej sprawozdawczość w podziale na produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący i ING Securities S.A. oraz pośrednictwo w usługach leasingowych.

Operacje własne realizowane są przez rynki finansowe i przez ALCO (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami).

Rynki finansowe obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje). Pozycja *Rynki finansowe - przychody segmentu ogółem* przedstawia przychody z działalności handlowej na własny rachunek. Przychody ze sprzedaży produktów rynków finansowych dla segmentu korporacyjnego i segmentu detalicznego uwzględnione są w przychodach tych segmentów.

ALCO zajmuje się przede wszystkim inwestowaniem środków pochodzących z funduszy

własnych oraz finansowaniem niektórych aktywów podmiotu dominującego. Głównym elementem przychodów z działalności podstawowej ALCO są przychody z inwestowania funduszy własnych (kapitału księgowego). Przychody te korygowane są następnie o odsetki naliczone od kapitału ekonomicznego wymaganego przez poszczególne linie biznesowe (segment detaliczny, korporacyjny, rynki finansowe). Odsetki od kapitału ekonomicznego są alokowane z linii ALCO na poszczególne linie biznesowe według ich zapotrzebowania na kapitał ekonomiczny.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Bank, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych. Ceny transferowe wyznaczane są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Banku, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości.

Przychody i koszty, wyniki, aktywa i pasywa segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Bank prezentuje przychody segmentu z tytułu odsetek pomniejszone o koszty z tytułu odsetek. Wynika to z faktu, że Zarząd dokonując oceny wyników segmentu oraz decydując o alokacji zasobów do segmentu, opiera się w głównej mierze na przychodach netto z tytułu odsetek.

W 2009 roku nie zmieniła się definicja segmentów oraz zasady klasyfikacji przychodów, kosztów, aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów. W związku ze zmianą standardu zmienił się w porównaniu do sprawozdania finansowego za rok 2008 jedynie sposób prezentacji rachunku zysków i strat.

Segmenty geograficzne

ING Bank Śląski prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

w tys. zł	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					RAZEM
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem	1 195 422	572 582	466 273	234 626	0	2 468 903
Wynik z tytułu odsetek	578 956	361 407	290 277	187 252	0	1 417 892
<i>zewnątrzne</i>	-412 061	642 408	294 483	893 062	0	1 417 892
<i>wewnętrzne</i>	991 017	-281 001	-4 206	-705 810	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego	567 887	289 503	2 085	-5 215	0	854 260
<i>przychody</i>	651 238	305 380	2 085	-5 215	0	953 488
<i>koszty</i>	-83 352	-15 876	0	0	0	-99 228
pozostałe przychody/koszty	48 579	-78 328	173 911	52 589	0	196 751
Koszty ogółem	939 378	458 957	47 807	0	0	1 446 142
koszty działania, z tego:	939 378	458 957	47 807	0	0	1 446 142
<i>koszty osobowe</i>	424 589	221 530	44 024	0	0	690 143
<i>amortyzacja</i>	92 857	23 991	5 174	0	0	122 022
<i>pozostałe</i>	421 932	213 436	-1 391	0	0	633 977
Wynik segmentu	256 044	113 625	418 466	234 626	0	1 022 761
koszty ryzyka	63 863	241 335	0	-260	0	304 938
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	192 181	-127 710	418 466	234 886	0	717 823
Podatek dochodowy	0	0	0	0	135 672	135 672
Wynik finansowy netto	192 181	-127 710	418 466	234 886	-135 672	582 151

w tys. zł	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem	1 220 895	765 966	30 384	64 952	0	2 082 197
Wynik z tytułu odsetek	519 346	357 740	197 247	52 174	0	1 126 507
<i>zewnątrzne</i>	-704 047	750 330	87 782	992 442	0	1 126 507
<i>wewnętrzne</i>	1 223 393	-392 590	109 465	-940 268	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	583 952	264 490	-2 861	-14 718	0	830 863
<i>przychody</i>	640 693	275 298	-2 861	-14 718	0	898 412
<i>koszty</i>	-56 741	-10 808	0	0	0	-67 549
pozostałe przychody/koszty	117 597	143 736	-164 002	27 496	0	124 827
Koszty ogółem	944 188	458 191	49 355	0	0	1 451 734
koszty działania, z tego:	944 188	458 191	49 355	0	0	1 451 734
<i>koszty osobowe</i>	467 826	237 810	45 593	0	0	751 229
<i>amortyzacja</i>	98 777	26 435	6 552	0	0	131 764
<i>pozostałe</i>	377 585	193 946	-2 790	0	0	568 741
Wynik segmentu	276 707	307 775	-18 971	64 952	0	630 463
koszty ryzyka	28 903	37 689	0	0	0	66 592
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	247 804	270 086	-18 971	64 952	0	563 871
Podatek dochodowy	0	0	0	0	108 308	108 308
Wynik finansowy netto	247 804	270 086	-18 971	64 952	-108 308	455 563

w tys. zł	Koniec roku 2009 stan na 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	9 533 715	18 766 657	30 138 896	0		58 439 268
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	313 164					313 164
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					999 056	999 056
Aktywa ogółem	9 846 879	18 766 657	30 138 896	0	999 056	59 751 488
Zobowiązania segmentu	32 782 137	16 191 060	5 309 523			54 282 720
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					753 294	753 294
Kapitały własne				4 715 474		4 715 474
Pasywa ogółem	32 782 137	16 191 060	5 309 523	4 715 474	753 294	59 751 488

w tys. zł	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	142 238	68 898	7 431	0	0	218 567
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	-2 267 377	-1 747 290	6 718 948	-3 685 628	-349 250	-1 330 597
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-158 916	-76 977	408 024	78 451		250 582
Przepływy pieniężne – działalność finansowa				0		0

w tys. zł	Koniec roku 2008 stan na 31.12.2008					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	7 159 623	21 723 097	38 809 402	648 315		68 340 437
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	210 569					210 569
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					984 879	984 879
Aktywa ogółem	7 370 192	21 723 097	38 809 402	648 315	984 879	69 535 885
Zobowiązania segmentu	32 047 707	19 663 611	13 016 940			64 728 258
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					740 678	740 678
Kapitały własne				4 066 949		4 066 949
Pasywa ogółem	32 047 707	19 663 611	13 016 940	4 066 949	740 678	69 535 885

w tys. zł	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	167 213	81 107	7 336	0	0	255 656
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	1 380 905	-5 242 885	-7 849 377	17 693 663	-360 725	5 621 581
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-96 108	-46 618	-6 154 408	109 589		-6 187 545
Przepływy pieniężne – działalność finansowa				-152 217		-152 217

2. Wynik z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	rok 2009	rok 2008
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	175 477	681 393
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom, w tym:	1 694 981	1 480 521
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	135 252	178 218
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 329 342	1 254 834
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	230 387	47 469
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	332 835	230 906
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	16 197	78 264
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	446 634	593 930
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności	434 889	320 864
Razem przychody z tytułu odsetek	3 101 013	3 385 878

Z ww. przychodów odsetkowych za rok 2009 kwotę 48.955 tys. zł stanowią przychody od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2008 kwota ta wynosiła 19.967 tys. zł. Przychody odsetkowe dla aktywów finansowych obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Koszty odsetek

	rok 2009	rok 2008
Odsetki od zobowiązań wobec innych banków	185 683	246 760
Odsetki od zobowiązań wobec klientów, w tym:	1 497 438	2 012 611
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	153 851	131 070
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 296 553	1 767 138
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	47 034	114 403
Razem koszty odsetek	1 683 121	2 259 371

Wynik z tytułu odsetek	1 417 892	1 126 507
-------------------------------	------------------	------------------

W porównaniu do sprawozdań finansowych za poprzednie okresy sprawozdawcze zmieniona została w powyższej nocie prezentacja odsetek od transakcji z przyrzeczeniem odkupu / odsprzedaży (reverse repo / repo). Obecnie odsetki od transakcji reverse repo prezentowane są w zależności od kontrahenta w pozycjach "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych bankom" lub "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom" a odsetki od transakcji repo w pozycjach "Odsetki od zobowiązań wobec banków" lub "Odsetki od zobowiązań wobec klientów". Dane za rok 2008 zostały doprowadzone do porównywalności. Powodem zmiany było ujednolicenie prezentacji w notach objaśniających dotyczących rachunku zysków i strat z notami objaśniającymi dotyczącymi sprawozdania z sytuacji finansowej.

3. Wynik z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji

	rok 2009	rok 2008
Prowizje związane z działalnością maklerską	22	35
Prowizje związane z prowadzeniem rachunków klientów	294 259	287 793
Prowizje związane z udzielaniem kredytów	142 123	122 406
Prowizje związane z ubezpieczeniem kredytów	52 730	8 764
Prowizje związane z kartami płatniczymi i kredytowymi	160 032	137 399
Prowizje związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa	61 097	95 782
Prowizje za usługi powiernictwa i za przechowywanie papierów wartościowych	25 601	28 233
Prowizje za zagraniczne operacje handlowe	14 331	15 800
Prowizje od subskrypcji depozytów strukturyzowanych	4 924	23 506
Marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	156 382	139 467
Prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych	16 623	19 362
Pozostałe prowizje	25 364	19 865
Razem przychody z tytułu prowizji	953 488	898 412

Koszty prowizji

	rok 2009	rok 2008
Prowizje maklerskie	3 106	5 780
Zapłacone prowizje od kart	9 433	3 623
Zapłacone prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych	20 099	15 336
Zapłacone prowizje związane z obrotem papierami wartościowymi	6 419	10 159
Zapłacone prowizje z tytułu udostępniania informacji kredytowych	6 449	6 428
Zapłacone prowizje związane z usługami bankowości elektronicznej	8 246	4 929
Koszty BFG	16 325	4 639
Koszty KIR	5 882	4 450
Pozostałe prowizje	23 269	12 205
Razem koszty prowizji	99 228	67 549

Wynik z tytułu prowizji	854 260	830 863
--------------------------------	----------------	----------------

4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

	rok 2009	rok 2008
Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu, w tym:	990 413	16 435
- Wynik na instrumentach kapitałowych	0	-10
- Wynik na instrumentach dłużnych	58 219	-82 583
- Wynik na instrumentach pochodnych:	932 194	99 028
- transakcje pochodne walutowe	694 252	426 999
- transakcje pochodne na stopę procentową	226 592	-337 420
- transakcje pochodne związane z papierami wartościowymi	11 350	9 449
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	-2 632	2 838
- Wynik na instrumentach dłużnych	-620	528
- Wynik na wycenie lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej	-2 012	2 310
Część nieefektywna w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-277	5
Wynik z pozycji wymiany	-740 620	-49 126
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	246 884	-29 848

Wynik na instrumentach kapitałowych zawiera wynik netto na obrocie kapitałowymi papierami wartościowymi.

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi oraz instrumentami rynku pieniężnego (bony skarbowe). Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie instrumentami na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS), instrumentami walutowymi (swap, opcje) oraz opcjami na indeks giełdowy.

Wynik odsetkowy dla dłużnych papierów wartościowych zaprezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

W powyższej nocie w pozycji "Wynik na instrumentach pochodnych – transakcje pochodne walutowe" zaprezentowana została korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Banku. Za rok 2009 kwota korekty wyceny wyniosła 186 mln zł w porównaniu z 163 mln zł za rok 2008.

5. Wynik na inwestycjach

	rok 2009	rok 2008
Wynik na instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	4 093	27 974
Wynik na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-5 059	-4 388
Przychody z tytułu dywidend	78 451	109 589
Wycena transakcji zabezpieczanej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych, w tym:	-142 355	326 958
- <i>dotycząca dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i innych należności</i>	24 262	113 253
Wycena transakcji zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	24 816	-313 056
Wynik na inwestycjach	-40 054	147 077

Na kwotę wyceny transakcji zabezpieczającej składa się m.in. wynik odsetkowy z tytułu instrumentu zabezpieczającego (IRS) zawierający odsetki naliczone za okres sprawozdawczy. Wynik odsetkowy z tytułu transakcji zabezpieczanej (dłużne papiery wartościowe) prezentowany jest w niniejszym sprawozdaniu w przychodach odsetkowych, częściowo w pozycji "Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży" a częściowo w pozycji "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom" (dla dłużnych papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności).

6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

	rok 2009	rok 2008
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-730	-630
Sprzedaż pozostałych usług	5	1 179
Wynik z tytułu aktywów do zbycia i aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-28	321
Wynik z tytułu zbycia aktywów (środków trwałych, wartości niematerialnych i nieruchomości własnych)	-1 234	293
Odpis na utratę wartości innych aktywów niefinansowych	695	-8 413
Wynik z tytułu nieruchomości inwestycyjnych, w tym:	-12 855	13 704
- <i>czynsze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej</i>	17 807	12 966
- <i>koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej</i>	-8 871	-4 896
- <i>wycena nieruchomości inwestycyjnej do wartości godziwej</i>	-21 791	5 634
Inne, w tym:	4 068	1 144
- <i>składki na ubezpieczenie kredytów hipotecznych</i>	199	-2 359
- <i>zwroty, koszty rzeczowe i osobowe</i>	0	884
- <i>otrzymane odsetki naliczone pozabilansowo</i>	42	377
- <i>pozostałe</i>	3 827	2 242
Razem	-10 079	7 598

7. Koszty działania banku

	rok 2009	rok 2008
Koszty pracownicze, w tym:	690 143	751 229
- wynagrodzenia, w tym:	575 603	611 473
- odprawy emerytalne	1 141	995
- świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	114 540	139 756
- koszty szkoleń	8 969	30 227
Koszty ogólnoadministracyjne, w tym:	632 327	576 698
- koszty rzeczowe	94 498	111 563
- podatki i opłaty (bez PFRON)	2 782	2 957
- koszty utrzymania i wynajmu budynków	171 304	141 947
- usługi łączności	68 432	68 522
- usługi leasingowe	15 989	14 087
- usługi remontowe	52 168	32 078
- licencje i patenty	19 471	17 461
- koszty doradztwa i konsultingu	78 125	72 586
- najem zasobów komputerowych	27 594	23 341
- pozostałe usługi obce	101 964	92 156
Amortyzacja, w tym:	122 022	131 764
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	72 525	78 167
- amortyzacja wartości niematerialnych	49 497	53 597
Razem	1 444 492	1 459 691

8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

	rok 2009	rok 2008
Darowizny	-1 169	-2 972
Roszczenia sporne	-374	14 509
Wycena do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych	-1 452	565
Inne	1 345	-4 145
Razem	-1 650	7 957

Koszty operacyjne z tytułu roszczeń spornych obejmują koszty dotyczące spraw spornych związanych z nienależytym wykonaniem umów, spraw o charakterze przestępczym oraz spraw dotyczących roszczeń byłych pracowników.

9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

	rok 2009	rok 2008
Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	592 574	510 366
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	-298 685	-429 122
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	293 889	81 244
- dotyczące kredytów i innych należności zagrożonych utratą wartości	271 922	92 009
- IBNR	21 967	-10 765
Zawiązanie odpisów na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	11 049	7 506
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania pozabilansowe	0	-22 158
Netto odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe, w tym:	11 049	-14 652
- dotyczące portfela zagrożonego utratą wartości	12 502	-436
- IBNR	-1 453	-14 216
Razem zawiązanie odpisów	603 623	517 872
Razem rozwiązanie odpisów	-298 685	-451 280
Netto odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	304 938	66 592

Wartości prezentowane w pozycji "Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności" obejmują m.in. kwoty spłat dotyczących należności uprzednio spisanych z bilansu, które w roku 2009 wynosiły 45.551 tys. zł w porównaniu z 86.550 tys. zł w roku 2008.

Kwoty dotyczące utworzeń oraz rozwiązań odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności w podziale na klasy należności zaprezentowane są w poniższej tabeli.

	rok 2009	rok 2008
Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	592 574	510 366
- banki	9	2 514
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	357	237
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	588 741	506 508
- podmioty gospodarcze	446 696	418 115
- gospodarstwa domowe	142 045	88 393
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	3 467	1 107
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	-298 685	-429 122
- banki	-2 473	-243
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-397	-3 229
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	-279 764	-413 006
- podmioty gospodarcze	-177 798	-242 760
- gospodarstwa domowe	-101 966	-170 246
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-16 051	-12 644
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	293 889	81 244
- banki	-2 464	2 271
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-40	-2 992
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	308 977	93 502
- podmioty gospodarcze	268 898	175 355
- gospodarstwa domowe	40 079	-81 853
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-12 584	-11 537

10. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

	rok 2009	rok 2008
Podatek bieżący	191 717	130 847
- Bieżący rok	247 027	122 537
- Korekta rozliczenia podatkowego dotycząca roku ubiegłego	-55 310	8 310
Podatek odroczony	-53 285	-23 146
- Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-53 285	-23 146
Zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	-2 760	607
Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	135 672	108 308

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

	rok 2009	rok 2008
Zysk brutto	717 823	563 871
Podatek dochodowy 19%	136 386	107 135
Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	17 083	25 417
- utworzenie rezerw na roszczenia sporne	762	1 353
- PFRON	1 119	937
- rezerwy / impairment na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	1 152	311
- koszty reprezentacji	1 000	1 683
- koszty z tytułu płatności zagranicznych	144	202
- koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	1 378	1 868
- strata podatkowa ze sprzedaży portfela należności	4 167	7 875
- umorzenie należności dotyczących instrumentów pochodnych	0	2 216
- cienka kapitalizacja	6 021	7 964
- inne	1 340	1 008
Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu	15 037	24 851
- dochód zwolniony podmiotowo	466	777
- przychody z tytułu otrzymanych dywidend	14 174	19 991
- rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	354	3 929
- inne	43	154
Podatek dochodowy 19% +/- zwiększenia +/- zmniejszenia	138 432	107 701
zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	-2 760	607
Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	135 672	108 308
Efektywna stawka podatkowa	18,90%	19,21%

11. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję Banku za rok 2009 oparte było na zysku netto w kwocie 582.151 tys. zł (rok 2008: 455.563 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w analogicznym okresie w liczbie 13.010.000 (rok 2008: 13.010.000).

	rok 2009	rok 2008
Zysk netto	582 151	455 563
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	44,75	35,02

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2009 jak również w ciągu roku 2008 ilość akcji składających się na kapitał akcyjny Banku nie uległa zmianie. W opisywanym okresie ING Bank Śląski S.A. nie emitował obligacji zamiennych na akcje oraz opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

12. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 3 kwietnia 2009 r. odstąpiło od uchwalenia wypłaty dywidendy za rok 2008 i zatwierdziło przeznaczenie całości zysku netto Banku za rok 2008 na zasilenie funduszy własnych.

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. postanowił zaproponować Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy odstąpienie od uchwalenia wypłaty dywidendy za rok 2009 i przeznaczenie całości zysku netto Banku za rok 2009 na zasilenie funduszy własnych.

13. Kasa, środki w Banku Centralnym

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	716 797	946 194
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	1 939 784	423 583
Razem	2 656 581	1 369 777

Bank utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3% wartości depozytów otrzymanych przez Bank. Kwota naliczonej rezerwy pomniejszana jest o równowartość 500 tys. EUR co stanowiło w przeliczeniu kwotę:

- 2.072 tys. zł według stanu na 30.11.2009 r.,

- 1.879 tys. zł według stanu na 28.11.2008 r.

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą Bank zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosi:

- 1.483.416 tys. zł dla okresu od 31.12.2009 do 31.01.2010 r.

- 1.831.271 tys. zł dla okresu od 31.12.2008 do 01.02.2009 r.,

Bank ma możliwość wykorzystania limitu zadłużenia w Narodowym Banku Polskim w wysokości 0,85 wartości nominalnej rządowych papierów wartościowych obciążonych zastawem, co stanowiło na dzień 31.12.2009 r. kwotę 6.326.346 tys. zł w porównaniu z 11.076.025 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.

14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
rachunki bieżące	356 981	276 550
lokaty międzybankowe, w tym:	564 712	5 699 110
- lokaty jednodniowe	0	2 447 474
pozostałe należności, w tym:	572 410	2 121 188
- kredyty i pożyczki	547 607	781 481
- dłużne papiery wartościowe przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	20 106	539 096
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	0	796 138
- inne należności	4 697	4 473
Razem (brutto)	1 494 103	8 096 848
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-50	-2 667
Razem (netto)	1 494 053	8 094 181

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje NBP oraz listy zastawne emitowane przez inny bank, które po reklasyfikacji zaprezentowano w niniejszej notcie. W związku z działaniami mającymi na celu zwiększenie płynności banków, Narodowy Bank Polski podjął decyzję o przedterminowym wykupie obligacji NBP. Wykup nastąpił 22 stycznia 2009 roku. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej w roku 2008 reklasyfikacji znajdują się w notcie nr 16.

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Bank dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-12	792 210	796 138
Razem		792 210	796 138

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	471 914	5 940 615
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	204 135	535 270
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	203 387	150 000
powyżej 1 roku do 5 lat	614 667	1 470 963
Razem	1 494 103	8 096 848

15. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	7 531 497	6 115 950
Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	734 027	4 431 901
Razem	8 265 524	10 547 851

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne, w tym:	7 531 497	6 115 950
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	7 531 497	6 115 950
- Skarb Państwa	4 533 828	6 114 950
- NBP	2 997 669	1 000
Instrumenty dłużne razem, w tym:	7 531 497	6 115 950
- notowane na giełdzie	4 069 977	4 990 831
- nienotowane na giełdzie	3 461 520	1 125 119
Razem	7 531 497	6 115 950

Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Lokaty	0	2 246 725
Instrumenty dłużne, w tym:	186 468	1 822 654
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	186 468	1 822 654
- Skarb Państwa	0	1 630 504
- Podmioty niefinansowe	186 468	192 150
Instrumenty dłużne razem, w tym:	186 468	1 822 654
- notowane na giełdzie	0	1 695 294
- nienotowane na giełdzie	186 468	127 360
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	547 559	362 522
Razem	734 027	4 431 901

Bank wyznaczył następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy (w roku 2008 także obligacje emitowane przez Skarb Państwa), wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/lokaty międzybankowe.

Desygnowanie ww. obligacji do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji z uwagi na eliminację niedopasowania księgowego. Niedopasowanie polegałoby na niespójności w zakresie ujmowania efektów wyceny pozycji inwestycyjnej w formie ww. obligacji i transakcji IRS, wycenianej w wartości godziwej przez wynik finansowy, zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej płynące z inwestycji.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Banku.

Bank, poprzez desygnację depozytów / lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zamierza wyeliminować lub znacząco zmniejszyć niedopasowanie księgowe wynikające z odmiennego sposobu wyceny depozytów / lokat międzybankowych oraz instrumentów finansowych, z którymi identyfikuje relację tj. transakcji pochodnych typu FX SWAP, FX Forward, IRS i OIS.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 501 948	2 610 286
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	232 450	2 158
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	424 358	1 781 971
powyżej 1 roku do 5 lat	3 867 643	4 333 264
powyżej 5 lat	239 125	1 820 172
Razem	8 265 524	10 547 851

Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	10 547 851	6 218 007
Zwiększenia	555 397 998	363 493 014
- zakup dłużnych papierów wartościowych	554 860 116	360 675 061
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	537 882	571 228
- desygnacja lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	2 246 725
Zmniejszenia	557 680 325	359 163 170
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	362 199 501	331 494 315
- wykup dłużnych papierów wartościowych	192 732 428	27 207 064
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	501 671	461 791
- zmniejszenie z tytułu upływu terminu zapadalności lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 246 725	0
Saldo na koniec okresu	8 265 524	10 547 851

Przychody o charakterze odsetkowym z instrumentów dłużnych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Przychody z instrumentów kapitałowych są ujmowane w pozycji przychodów z tytułu dywidend. Zyski i straty powstające z tytułu transakcji na pochodnych instrumentach finansowych oraz z tytułu zmian wartości godziwej innych instrumentów przeznaczonych do obrotu są ujmowane w pozycji "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany".

16. Inwestycje

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	6 835 626	10 738 904
- pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	3 137 714	3 235 793
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	7 330 406	7 311 832
Razem	14 166 032	18 050 736

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne, w tym:	6 782 916	10 730 526
- Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	6 108 339	10 057 395
- Obligacje Skarbu Państwa	5 909 881	9 811 957
- Bony Skarbu Państwa	0	245 438
- Pozostałe	198 458	0
- Instrumenty dłużne o zmiennym oprocentowaniu, w tym:	674 577	673 131
- Obligacje Skarbu Państwa	674 577	673 131
Instrumenty dłużne razem, w tym:	6 782 916	10 730 526
- notowane na giełdzie	6 782 916	10 485 088
- nienotowane na giełdzie	0	245 438
Instrumenty kapitałowe	52 710	8 378
- Instrumenty kapitałowe w cenie nabycia	50 247	8 779
- Wycena do wartości rynkowej	4 763	1 902
- Utrata wartości	-2 300	-2 303
Instrumenty kapitałowe - wartość bilansowa, w tym:	52 710	8 378
- notowane na giełdzie	880	1 607
- nienotowane na giełdzie	51 830	6 771
Razem	6 835 626	10 738 904

W pozycji "Instrumenty kapitałowe" prezentowane są akcje i udziały kilkunastu podmiotów nienotowanych na giełdzie, których Bank nie wycenia do wartości godziwej. Ponadto Bank posiada w jednej ze spółek akcje serii nie notowanej na giełdzie, natomiast wycena dokonywana jest w oparciu o kurs akcji serii znajdującej się w obrocie regulowanym.

Akcje jednej ze spółek Bank nabył w drodze restrukturyzacji zadłużenia. Są to akcje serii nienotowanej na giełdzie.

Posiadanie części akcji i udziałów związane jest z funkcjonowaniem Banku. Są to akcje i udziały m.in. w GPW, KIR, SWIFT, BIK. Pozostałe udziały Bank kwalifikuje do zbycia w drodze sprzedaży lub likwidacji.

Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	3 137 714	3 235 793
- Obligacje wyemitowane przez:	3 137 714	3 235 793
- Skarb Państwa	3 137 714	3 235 793
Razem	3 137 714	3 235 793

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 42 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	7 330 406	7 311 832
- Obligacje wyemitowane przez:	7 330 406	7 311 832
- Skarb Państwa	7 330 406	7 311 832
Razem	7 330 406	7 311 832

Inwestycje według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	0	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 321 527	19 810
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	890 550	892 454
powyżej 1 roku do 5 lat	8 756 277	13 725 453
powyżej 5 lat	3 197 678	3 413 019
Razem	14 166 032	18 050 736

Zmiana stanu inwestycji

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	18 050 736	9 418 393
Zwiększenia	1 382 217	21 159 581
- zakup dłużnych papierów wartościowych	324 354	19 798 964
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	1 010 760	1 360 155
- nabycie akcji w wyniku restrukturyzacji należności	44 515	0
- zakup akcji i udziałów	2 588	462
Zmniejszenia	5 266 921	12 527 238
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	3 921 352	8 657 366
- wykup dłużnych papierów wartościowych	403 310	521 869
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	936 917	822 494
- sprzedaż akcji i udziałów	5 342	3 883
- reklasyfikacja do portfela kredytów i innych należności	0	2 521 626
Saldo na koniec okresu	14 166 032	18 050 736

W roku 2009 Bank sprzedał akcje, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.952 tys. zł. Na kwotę tę składała się wartość zaangażowania w następujących podmiotach:

- Master Card Inc.
- Centrozap S.A.

Bank osiągnął wynik na sprzedaży powyższych akcji w kwocie 4.158 tys. zł.

W roku 2008 Bank sprzedał akcje trzech spółek, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.882 tys. zł. Wynik na sprzedaży tych akcji był dodatni i wynosił 27.974 tys. zł.

Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

Przesłanką reklasyfikacji był brak lub zanik aktywności rynku, co w opinii Banku powoduje, że powyższe papiery wartościowe spełniają definicję pożyczek i należności zgodną z MSR tj. „są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku” oraz nie zmieniła się intencja Banku w ich zakresie tzn. zamiar i możliwości ich utrzymywania w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poprzez reklasyfikację zmianie uległy zasady wyceny dłużnych papierów wartościowych, tj. z wycenianych do wartości godziwej na wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych na dzień reklasyfikacji stanowiła ich nowy zamortyzowany koszt.

Dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności

Rodzaj papieru wartościowego	Dzień reklasyfikacji	Wartość godziwa na dzień reklasyfikacji	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
			koniec roku 2009	koniec roku 2008	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	01.10.2008	1 242 866	1 648 457	1 654 003	1 722 865	1 620 049
Obligacje NBP	19.12.2008	518 870	0	518 910	0	518 910
Obligacje komercyjne	19.12.2008	294 163	165 909	294 184	166 510	294 184
Obligacje komunalne	19.12.2008	34 402	34 428	34 404	34 811	34 404
Listy zastawne	19.12.2008	20 188	20 106	20 186	19 975	20 186
Razem		2 110 489	1 868 900	2 521 687	1 944 161	2 487 733

Po reklasyfikacji wyżej wymienione papiery wartościowe prezentowane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji "Kredyty i inne należności udzielone klientom" z wyjątkiem obligacji NBP, które zaprezentowano w pozycji "Kredyty i inne należności udzielone bankom".

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) zaklasyfikowane na moment zakupu do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży były wyznaczone jako instrumenty zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Banku było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

Wartość godziwa zysku lub straty, jaka byłaby ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny, jeżeliby nie dokonano reklasyfikacji

Rodzaj papieru wartościowego	Wycena ujęta w kapitale własnym	
	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	74 408	-33 954
Obligacje NBP	0	0
Obligacje komercyjne	601	0
Obligacje komunalne	383	0
Listy zastawne	-131	0
Razem	75 261	-33 954

W przypadku nie dokonania reklasyfikacji wyżej wymienionych papierów wartościowych do kategorii kredytów i innych należności i pozostawienia ich w kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży kwoty wyceny do wartości godziwej zostałyby

w całości ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny. Powyższe wartości zostały oszacowane bez uwzględnienia wpływu na rachunek zysków i strat oraz na kapitały dalszego stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, gdyż w opinii Banku wyliczenie takie obarczone byłoby błędem i opierało się na hipotetycznych i trudnych do zweryfikowania założeniach.

Koszty i przychody ujęte w rachunku zysków i strat

rok 2009

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH ^{*)}
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	80 166	-3 393	2 440	22 315
Obligacje NBP	1 637	0	0	0
Obligacje komercyjne	13 818	5 780	998	0
Obligacje komunalne	1 947	69	-69	0
Listy zastawne	878	-78	78	0
Razem	98 446	2 378	3 447	22 315

rok 2008

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH ^{*)}
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	39 807	771	0	13 652
Obligacje NBP	24 182	0	0	0
Obligacje komercyjne	2 547	166	0	0
Obligacje komunalne	147	0	0	0
Listy zastawne	11	0	0	0
Razem	66 694	937	0	13 652

*) wycena z tytułu zabezpieczanego ryzyka stopy procentowej

17. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

W portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu znajdują się obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Wartość nominalną obligacji prezentuje tabela poniżej. Korekta z tytułu wyceny transakcji do wartości godziwej wynosiła:

- według stanu na 31.12.2009 r.: -1.246 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2008 r.: 8.802 tys. zł.

Wielkość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu ww. aktywami wynosiła:

- według stanu na 31.12.2009 r.: 544.375 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2008 r.: 644.102 tys. zł.

Wartość nominalna aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	546 060	661 534
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu lombardowego	0	1 750 000
Z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:		
- bony skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	0	133 200
Z portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	250 000	0

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. 183 z 2005 roku, poz. 1538),
- Umowy z Narodowym Bankiem Polskim o udzielenie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt z 30 grudnia 2003 roku,
- Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski, stanowiącego załącznik do uchwały nr 42/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 3 października 2003 roku,
- z istoty transakcji.

18. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń

Wycena dodatnia

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	90 444	197 003
- transakcja Interest Rate Swap	90 444	197 003
Razem	90 444	197 003

Wycena ujemna

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	482 563	420 047
- transakcja Interest Rate Swap	482 563	420 047
Razem	482 563	420 047

Wycena dodatnia prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej natomiast wycena ujemna prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w pasywach sprawozdania z sytuacji finansowej.

19. Kredyty i inne należności udzielone klientom

Kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 545 597	2 925 110
- w rachunku bieżącym	381 053	382 674
- terminowe	2 164 544	2 542 436
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	626 732	158 159
Pozostałe należności	90 738	69 978
Razem (brutto)	3 263 067	3 153 247
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 863	-2 045
- dotyczący należności kredytowych	-1 863	-2 045
- dotyczący należności pozostałych	0	0
Razem (netto)	3 261 204	3 151 202

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom gospodarczym, w tym:	11 560 092	11 933 682
- w rachunku bieżącym	3 504 520	3 931 464
- terminowe	8 055 572	8 002 218
Kredyty i pożyczki udzielone gospodarstwom domowym, w tym:	9 772 538	7 390 143
- w rachunku bieżącym	1 226 942	1 091 580
- terminowe	8 545 596	6 298 563
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	306 471	559 378
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	165 909	294 184
Pozostałe należności	48 520	33 179
Razem (brutto)	21 687 621	19 916 382
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-872 860	-480 857
- dotyczący należności kredytowych	-864 294	-472 144
- dotyczący należności pozostałych	-8 566	-8 713
Razem (netto)	20 814 761	19 435 525

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 305 234	973 899
- w rachunku bieżącym	7 450	11 854
- terminowe	2 297 784	962 045
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 600 794	1 735 062
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 682 885	1 688 407
Pozostałe należności	0	32
Razem (brutto)	5 906 028	2 708 993
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-5 354	-17 939
- dotyczący należności kredytowych	-5 354	-17 939
- dotyczący należności pozostałych	0	0
Razem (netto)	5 900 674	2 691 054

Kredyty i inne należności udzielone klientom – razem

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki	26 183 461	23 222 834
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 907 265	2 294 440
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 848 794	1 982 591
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	626 732	158 159
Pozostałe należności	139 258	103 189
Razem (brutto)	30 856 716	25 778 622
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-880 077	-500 841
- dotyczący należności kredytowych	-871 511	-492 128
- dotyczący należności pozostałych	-8 566	-8 713
Razem (netto)	29 976 639	25 277 781

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje) oraz obligacje komercyjne i obligacje komunalne, które po reklasyfikacji prezentowane są w niniejszej notce. Obligacje Skarbu Państwa stanowią pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej reklasyfikacji znajdują się w notce nr 16.

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Bank dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	630 675	626 732
Razem		630 675	626 732

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	160 316	158 159
Razem		160 316	158 159

Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

Poniższa tabela prezentuje wartość papierów wartościowych stanowiących pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej według stanu na 31.12.2009 r. oraz 31.12.2008 r.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	3 261 868	1 654 003
- Obligacje wyemitowane przez:	3 261 868	1 654 003
- Skarb Państwa	3 261 868	1 654 003
Razem	3 261 868	1 654 003

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) reklasyfikowane w roku 2008 z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności były wyznaczone przed reklasyfikacją jako instrumenty zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Banku było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

W roku 2009 Bank dokonał sprzedaży euroobligacji zaklasyfikowanych na dzień 31.12.2008 r. do portfela aktywów finansowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu (FVO). Transakcję sprzedaży przeprowadzono z niezależnym kontrahentem po cenach rynkowych. Wartość nominalna sprzedanych euroobligacji wynosiła 417 mln EUR. Następnie Bank dokonał odkupu euroobligacji od niezależnego kontrahenta po cenach rynkowych. W wyniku transakcji sprzedaży i odkupu euroobligacji Bank zrealizował ujemną wycenę w kwocie 20,3 mln zł. Po odkupie instrumenty te zostały zaklasyfikowane do portfela pożyczek i należności. Jednocześnie utworzono dla nich powiązanie zabezpieczające z posiadanymi przez Bank instrumentami IRS w strategii zabezpieczenia wartości godziwej.

Opisane wyżej euroobligacje prezentowane są w niniejszej notce w pozycji "Dłużne papiery wartościowe" (jako kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych).

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w notce nr 42 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	8 606 110	8 833 817
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 613 574	1 721 148
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 407 847	2 757 183
powyżej 1 roku do 5 lat	6 812 571	5 568 387
powyżej 5 lat	9 246 359	6 038 760
dla których termin zapadalności upłynął	1 170 255	859 327
Razem	30 856 716	25 778 622

Zgodnie z polityką kredytową Bank przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale "Zarządzanie ryzykiem ING Banku Śląskim S.A." w punkcie "Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego".

Należności z tytułu leasingu finansowego

Bank nie posiada takich należności.

20. Jakość portfela kredytów i innych należności

Portfel kredytów i innych należności

koniec roku 2009

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	1 494 103	-50	1 494 053
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	30 856 716	-880 077	29 976 639
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 263 067	-1 863	3 261 204
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	21 687 621	-872 860	20 814 761
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	5 906 028	-5 354	5 900 674
Razem	32 350 819	-880 127	31 470 692

koniec roku 2008

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	8 096 848	-2 667	8 094 181
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	25 778 622	-500 841	25 277 781
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 153 247	-2 045	3 151 202
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	19 916 382	-480 857	19 435 525
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	2 708 993	-17 939	2 691 054
Razem	33 875 470	-503 508	33 371 962

Podział portfela kredytów i innych należności według przesłanki utraty wartości

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	32 350 819	33 875 470
- z przesłanką utraty wartości	1 163 251	496 650
- bez przesłanki utraty wartości	31 187 568	33 378 820
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-880 127	-503 508
- dotyczący portfela należności z przesłanką utraty wartości	-727 729	-385 864
- dotyczący portfela należności bez przesłanki utraty wartości	-152 398	-117 644
Kredyty i inne należności (netto)	31 470 692	33 371 962

Podział portfela kredytów i innych należności według metody szacunku odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	32 350 819	33 875 470
- wyceniane indywidualnie	905 573	281 152
- wyceniane portfelowo	31 445 246	33 594 318
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-880 127	-503 508
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych indywidualnie	-530 070	-225 214
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych portfelowo	-350 057	-278 294
Kredyty i inne należności (netto)	31 470 692	33 371 962

Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności kredytowych

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	503 508	559 923
Zmiany w wartości odpisu:	376 619	-56 415
- Utworzenie w okresie	597 069	556 437
- Rozwiązanie w okresie	-303 180	-476 506
- Odpisy wykorzystane	-207 628	-233 339
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	51 184	84 869
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	-1 244	382
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	-4 609	12 545
- Kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej w przypadku, gdy restrukturyzowana obecnie należność FM była transakcją niezapadłą	246 698	0
- Pozostałe	-1 671	-803
Saldo na koniec okresu	880 127	503 508

Odpisy wykorzystane to umorzenie należności w ciężar utworzonego odpisu.

Na kwotę utworzonych rezerw wpłynęły m.in. odpisy na ryzyko związane z transakcjami pochodnymi (głównie opcjami walutowymi). Saldo odpisów z tego tytułu wyniosło 115,2 mln zł w roku 2009 w porównaniu z 71,4 mln zł w roku 2008.

W roku 2009 Bank zawarł umowę sprzedaży portfela zidentyfikowanych kredytów trudnych z firmą Copernicus Capital Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. Łączna kwota wierzytelności (bilansowych i pozabilansowych) sprzedanych w ramach powyższej umowy wynosiła 216,6 mln zł (saldo kapitału, odsetki zapadłe oraz należności poboczne). W efekcie opisywanej umowy Bank rozwiązał rezerwy na kwotę 15,5 mln zł.

W roku 2008 Bank zawarł umowy sprzedaży wierzytelności w sytuacji nieregularnej z Bison Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty oraz z Bison II Sp. z o.o.. Kwota wierzytelności ogółem (bilansowych i pozabilansowych) sprzedanych w

ramach umów wynosiła 1.005,8 mln zł (saldo kapitału i odsetki zapadłe). W efekcie powyższych umów Bank rozwiązał rezerwy na kwotę 43,0 mln zł.

Podział kredytów i pożyczek według segmentu klientów

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki (brutto), w tym:	26 731 068	24 004 315
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	9 707 819	7 246 478
- kredyty i pożyczki hipoteczne	6 014 889	4 229 111
- kredyty dla segmentu Small Business	1 548 868	1 169 828
- pozostałe kredyty i pożyczki	2 144 062	1 847 539
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	9 470 378	6 162 331
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom strategicznym	7 552 871	10 595 506
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	871 561	494 795
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów detalicznych	223 628	163 360
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów korporacyjnych	565 833	313 557
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów strategicznych	82 100	17 878
Kredyty i pożyczki (netto), w tym:	25 859 507	23 509 520
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym	9 484 191	7 083 118
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	8 904 545	5 848 774
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom strategicznym	7 470 771	10 577 628

21. Inwestycje w jednostki podporządkowane

Bank posiada udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:

Nazwa podmiotu	Charakter powiązania kapitałowego	Procentowy udział banku w kapitale zakładowym podmiotu	Wartość bilansowa (według ceny nabycia)	
			koniec roku 2009	koniec roku 2008
ING Securities S.A.	zależny	100,00%	30 228	30 228
ING Bank Hipoteczny S.A.	zależny	100,00%	213 450	113 450
ING BSK Development Sp. z o.o.	zależny	100,00%	-	50
Solver Sp. z o.o.	zależny	82,30%	7 870	7 870
Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. ^{*)}	zależny	100,00%	21 616	18 971
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	stowarzyszony	20,00%	40 000	40 000
Razem			313 164	210 569

*) Na koniec roku 2008 ING Bank Śląski S.A. posiadał w kapitale zakładowym spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. udział bezpośredni w wysokości 40% oraz udział pośredni poprzez spółkę ING BSK Development Sp. z o.o. w wysokości 60%. W roku 2009 spółka ING BSK Development Sp. z o.o. została zlikwidowana (informację na temat likwidacji spółki zamieszczono poniżej) a majątek polikwidacyjny spółki (w tym udziały) został przeniesiony do ksiąg Banku. W wyniku tej operacji na koniec 2009 roku ING Bank Śląski S.A. kontroluje bezpośrednio 100% kapitału zakładowego spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o..

Likwidacja spółki ING BSK Development Sp. z o.o.

W dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki ING BSK Development Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej Spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r. W dniu 16 marca 2009 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się ogłoszenie o otwarciu procesu likwidacji spółki, natomiast w dniu 5 października 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki, które zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne spółki sporządzone według stanu na 30 września 2009 r. Wniosek do Sądu o wyrejestrowanie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego został złożony w dniu 12 października 2009 r. W dniu 23 października 2009 r. Sąd postanowił wyrejestrować podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

Zwiększenie wartości udziału w kapitale zakładowym ING Banku Hipotecznego S.A.

W roku 2009 ING Bank Śląski S.A. objął w drodze subskrypcji zamkniętej 500 sztuk akcji serii D oraz 1.500 sztuk akcji serii E ING Banku Hipotecznego S.A.. Wartość nominalna akcji wynosiła 50 tys. zł za sztukę. Akcje zostały opłacone w gotówce ze środków własnych ING Banku Śląskiego S.A.. W wyniku powyższych operacji wartość udziału ING Banku Śląskiego w kapitale zakładowym ING Banku Hipotecznego zwiększyła się o 100 mln i na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 213 mln zł.

Ogólne informacje dotyczące jednostki stowarzyszonej

Nazwa podmiotu	ING Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A.
Kraj siedziby	Polska
Rodzaj działalności	tworzenie i zarządzanie OFE

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Udział w kapitałach jednostki	20%	20%
Aktywa	636 049	598 195
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	56 180	59 000
Aktywa netto	579 869	539 195
Przychody ze sprzedaży	472 015	471 978
Zysk (strata)	257 525	237 733

22. Nieruchomości inwestycyjne

	rok 2009	rok 2008
Wartość na początek okresu	151 458	144 713
Zwiększenia	0	1 111
Wycena	-21 791	5 634
Wartość na koniec okresu	129 667	151 458

Bank jest właścicielem jednej nieruchomości o charakterze inwestycyjnym zlokalizowanej w Katowicach. Z tytułu jej posiadania Bank uzyskuje przychody w postaci rat czynszowych. Zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi przez Bank nieruchomość jest wyceniana do wartości godziwej. Wartość godziwa została ustalona na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy. Do wyceny zastosowano metodę dochodową zdyskontowanych przepływów w okresie 10 lat. Przy wycenie zastosowano ogólnie przyjęte parametry rynkowe dla podobnych inwestycji przy uwzględnieniu stopnia wykorzystania powierzchni budynku.

Wycena nieruchomości inwestycyjnej jest dokonywana w EUR (wartość nieruchomości na 31.12.2009 r. wynosiła 31.313 tys. EUR wobec 36.300 tys. EUR według stanu na 31.12.2008 r.)

	rok 2009	rok 2008
Przychód z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej uzyskany przez Bank	17 853	12 966
Koszt operacyjny związany z nieruchomością inwestycyjną	-8 500	-4 896

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej ani też zobowiązania umowne związane z nabyciem ww. nieruchomości.

23. Rzeczowe aktywa trwałe

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	358 914	377 695
Sprzęt informatyczny	42 328	39 324
Środki transportu	15	30
Pozostałe wyposażenie	95 176	89 083
Środki trwałe w budowie	38 279	23 124
Razem	534 712	529 256

rok 2009

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wyposażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	704 507	189 298	448	370 008	23 124	1 287 385
Zwiększenia, w tym:	13 418	25 037	16	32 647	56 137	127 255
- zakup	2 526	21 381	0	4 375	56 137	84 419
- przyjęcie z inwestycji	10 892	3 213	0	26 494	0	40 599
- inne	0	443	16	1 778	0	2 237
Zmniejszenia, w tym:	-3 552	-28 636	-110	-8 737	-41 013	-82 048
- sprzedaż i likwidacja	-3 552	-28 636	-110	-8 737		-41 035
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-40 599	-40 599
- inne	0	0	0	0	-414	-414
Wycena	-2 161	-1 677	0	0	0	-3 838
Transfery	84	-7	0	-1 494	31	-1 386
Wartość brutto na koniec okresu	712 296	184 015	354	392 424	38 279	1 327 368
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-326 812	-149 974	-418	-280 925	0	-758 129
Amortyzacja za okres, w tym:	-26 570	8 287	79	-16 323	0	-34 527
- odpisy amortyzacyjne	-29 731	-19 489	-8	-23 297	0	-72 525
- sprzedaż i likwidacja	3 118	27 781	87	8 509	0	39 495
- inne	43	-5	0	-1 535	0	-1 497
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-353 382	-141 687	-339	-297 248	0	-792 656
Wartość netto na koniec okresu	358 914	42 328	15	95 176	38 279	534 712

rok 2008

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wypośażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	691 090	217 867	1 210	347 039	14 176	1 271 382
Zwiększenia, w tym:	25 718	20 774	9	41 503	66 248	154 252
- zakup	2 498	17 998	9	9 732	66 248	96 485
- przyjęcie z inwestycji	23 220	2 756	0	31 771	0	57 747
- inne	0	20	0	0	0	20
Zmniejszenia, w tym:	-3 245	-49 226	-771	-18 080	-58 039	-129 361
- sprzedaż i likwidacja	-2 324	-49 069	-743	-18 080	0	-70 216
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-57 936	-57 936
- inne, w tym:	-921	-157	-28	0	-103	-1 209
- darowizny	0	-157	0	0	0	-157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-854	0	0	0	0	-854
Wycena	-9 056	0	0	0	0	-9 056
Transfery	0	-117	0	-454	739	168
Wartość brutto na koniec okresu	704 507	189 298	448	370 008	23 124	1 287 385
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-295 051	-176 819	-1 109	-277 160	0	-750 139
Amortyzacja za okres, w tym:	-31 761	26 845	691	-3 765	0	-7 990
- odpisy amortyzacyjne	-33 813	-22 459	-13	-21 882	0	-78 167
- sprzedaż i likwidacja	1 954	49 147	675	17 856	0	69 632
- transfery	0	0	0	-18	0	-18
- inne, w tym:	98	157	29	279	0	563
- darowizny	0	157	0	0	0	157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	71	0	0	0	0	71
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-326 812	-149 974	-418	-280 925	0	-758 129
Wartość netto na koniec okresu	377 695	39 324	30	89 083	23 124	529 256

Pozycja "Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych" obejmuje m.in. grunty, których wartość z uwzględnieniem wyceny do wartości godziwej według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 6.150 tys. zł (4.041 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.)

Na dzień 31.12.2009 r. w kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 33.426 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2008 r. kwota ta wynosiła 36.018 tys. zł.

Wycena nieruchomości została przeprowadzona w grudniu 2006 przez niezależnego rzeczoznawcę. Wycena została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości zależnie od charakteru budynku (dla budynków administracyjnych - metodą odtworzeniową, dla budynków operacyjnych - metodą dochodową). Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby 315.694 tys. zł.

W roku 2007 przeprowadzona była wycena jednego z ośrodków wypoczynkowych Banku.

W roku 2008 została dokonana kolejna wycena budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach. Na dzień 31.12.2008 r. wartość tej nieruchomości wynosiła 141.451 tys. zł. Zmiana wartości tej nieruchomości w za rok 2008 obciążyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 8.238 tys. zł (6.673 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

W roku 2009 zostały dokonane następujące wyceny:

- budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach – wartość budynku według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 139.104 tys. zł, zmiana wartości tej nieruchomości za rok 2009 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 1.040 tys. zł (842 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz
- jednego budynku zlokalizowanego w Warszawie – jego wartość na 31.12.2009 r. wynosi 10.240 tys. zł, zmiana wyceny za rok 2009 obciążyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 3.492 tys. zł (2.829 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

W roku 2009 r. Bank zawarł umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 15.271 tys. zł. Umowy te dotyczą obszaru IT oraz robót ogólnobudowlanych, robót wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Podobnie jak w roku ubiegłym Bank zawarł również umowy ramowe na roboty ogólnobudowlane – wartość tych umów będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji.

W roku 2008 r. kwota umów wynosiła 5.237 tys. zł. Umowy te dotyczyły zakupu i modernizacji środków trwałych w placówkach ING Banku Śląskiego m.in. modernizacji klimatyzacji, instalacji systemów kolejkowych i oświetlenia wewnętrznego. Bank zawarł także umowy ramowe na roboty budowlano-instalacyjne i remonty placówek. Płatności z tytułu tych umów nie są z góry określone - ich wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w ciągu roku odrębnie dla każdej z placówek.

Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych obejmuje m.in. wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego.

Wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Nieruchomości	1	3
Pozostałe wyposażenie	2	3
Razem	3	6

24. Wartości niematerialne

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wartość firmy	223 343	223 343
Oprogramowanie	78 371	82 329
Inne wartości niematerialne	250	356
Nakłady na wartości niematerialne	23 782	8 762
Razem	325 746	314 790

rok 2009

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 343	277 999	7 883	8 762	517 987
Zwiększenia, w tym:	0	44 139	0	51 111	95 250
- zakup	0	8 047	0	49 410	57 457
- przyjęcie z inwestycji	0	36 092	0	0	36 092
- inne	0	0	0	1 701	1 701
Zmniejszenia, w tym:	0	-1 153	0	-36 183	-37 336
- sprzedaż i likwidacja	0	-1 153	0	0	-1 153
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	-36 092	-36 092
- inne	0	0	0	-91	-91
Transfery	0	1 294	0	92	1 386
Wartość brutto na koniec okresu	223 343	322 279	7 883	23 782	577 287
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-195 670	-7 527	0	-203 197
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-48 238	-106	0	-48 344
- odpisy amortyzacyjne	0	-49 391	-106	0	-49 497
- sprzedaż i likwidacja	0	1 153	0	0	1 153
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-243 908	-7 633	0	-251 541
Wartość netto na koniec okresu	223 343	78 371	250	23 782	325 746

rok 2008

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 343	238 917	7 586	20 721	490 567
Zwiększenia, w tym:	0	62 188	0	39 868	102 056
- zakup	0	12 289	0	39 807	52 096
- przyjęcie z inwestycji	0	49 328	0	0	49 328
- inne	0	571	0	61	632
Zmniejszenia, w tym:	0	-23 106	297	-51 088	-73 897
- sprzedaż i likwidacja	0	-23 107	0	0	-23 107
- przyjęcie z inwestycji	0	0	297	-49 625	-49 328
- inne	0	1	0	-1 463	-1 462
Transfery	0	0	0	-739	-739
Wartość brutto na koniec okresu	223 343	277 999	7 883	8 762	517 987
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-165 316	-7 450	0	-172 766
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-30 354	-77	0	-30 431
- odpisy amortyzacyjne	0	-53 460	-137	0	-53 597
- sprzedaż i likwidacja	0	23 106	0	0	23 106
- inne	0	0	60	0	60
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-195 670	-7 527	0	-203 197
Wartość netto na koniec okresu	223 343	82 329	356	8 762	314 790

W roku 2009 r. Bank zawarł umowy z kontrahentami - na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwotach:

- 18.345 tys. PLN
- 50 tys. EUR

Umowy te dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Analogicznie w roku 2008 kwoty umów wynosiły:

- 5.682 tys. PLN
- 212 tys. EUR
- 1.862 tys. USD.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej dwa razy w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W Banku testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w łącznej kwocie 223.343 tys. zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przyporządkowane do zidentyfikowanych ośrodków generujących środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem oraz zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty.

Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopę dyskonta reprezentującą koszt kapitału kalkulowaną przez Bank. Do pozostałych założeń należą: prognozy stawki podatku dochodowego, nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy oraz prognozowana stawka 3 M WIBOR.

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w Banku średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik Zysk brutto / Aktywa ważne ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Banku podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Przeprowadzony na dzień 31.12.2009 test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne w wysokości 2.718 mln zł i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości. Dla stopy dyskontowej niższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby 3.609 mln zł, dla stopy wyższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby zaś 2.118 mln zł.

25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	rok 2009	rok 2008
Wartość na początek okresu	248	241
Zwiększenia, w tym:	0	833
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	783
- inne	0	50
Zmniejszenia, w tym:	-24	-826
- sprzedaż i likwidacja	-24	-826
Wartość na koniec okresu	224	248

Na kwotę "Aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży" według stanu na 31.12.2009 r. jak również według stanu na 31.12.2008 r. składała się głównie wartość nieruchomości i środków transportu przejętych z windykacji. Bank zamierza zbyć te aktywa w drodze ogłoszenia przetargu.

26. Podatek odroczony

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

rok 2009

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone (koszt)	-17 526	-11 805	0	0	-29 331
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-26 174	0	24 429	0	-1 745
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	-227	0	-227
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-57 834	-11 030	0	0	-68 864
Pozostałe rezerwy	-9 249	-329	0	0	-9 578
Świadczenia pracownicze	-20 904	3 703	0	0	-17 201
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 652	262	0	0	-3 390
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	0	0	2 503	0	2 503
Inne	-13 654	0	0	0	-13 654
Razem	-161 330	-19 199	26 705	0	-153 824

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone (przychód)	69 630	-36 600	0	0	33 030
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	8 420	1 613	0	0	10 033
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 361	-375	0	0	9 986
Aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	8 447	0	-608	0	7 839
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 885	0	-979	0	906
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	10 692	0	-10 692	0	0
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	102	0	0	3	105
Inne	5 799	1 276	0	0	7 075
Razem	115 336	-34 086	-12 279	3	68 974

Podatek odroczony – stan bilansowy	-45 994	-53 285	14 426	3	-84 850
---	----------------	----------------	---------------	----------	----------------

rok 2008

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (koszt)	-17 160	-366	0	0	-17 526
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-39 931	0	13 757	0	-26 174
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-64 698	6 864	0	0	-57 834
Pozostałe rezerwy	-5 581	-3 668	0	0	-9 249
Świadczenia pracownicze	-16 971	-3 933	0	0	-20 904
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 351	-301	0	0	-3 652
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Inne	-13 110	-544	0	0	-13 654
Razem	-173 139	-1 948	13 757	0	-161 330

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (przychód)	89 885	-20 255	0	0	69 630
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	9 964	-1 544	0	0	8 420
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 678	-317	0	0	10 361
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	8 714	0	-267	0	8 447
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 016	0	-2 131	0	1 885
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	10 692	0	10 692
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	0	0	102	102
Inne	4 881	918	0	0	5 799
Razem	128 138	-21 198	8 294	102	115 336

Podatek odroczony – stan bilansowy	-45 001	-23 146	22 051	102	-45 994
---	----------------	----------------	---------------	------------	----------------

Uznawanie aktywów i tworzenie rezerw przypadających na dany okres sprawozdawczy

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Odsetki naliczone (koszt)	-11 805	-366
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-11 030	6 864
Pozostałe rezerwy	-329	-3 668
Świadczenia pracownicze	3 703	-3 933
Świadczenia emerytalne i urlopowe	262	-301
Inne	0	-544
Razem	-19 199	-1 948
Rezerwy z tytułu podatku odroczonego		
Odsetki naliczone (przychód)	-36 600	-20 255
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	1 613	-1 544
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu amortyzacji związanej z zastosowaną ulgą inwestycyjną	-375	-317
Inne	1 276	918
Razem	-34 086	-21 198
Podatek odroczony za okres sprawozdawczy	-53 285	-23 146

Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego, związane z następującymi pozycjami, nie zostały rozpoznane:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rezerwy celowe, których ściągальność nie zostanie uprawdopodobniona	845	721
Razem	845	721

Rok wygaśnięcia nieuznanych różnic przejściowych z tytułu podatku odroczonego:

	kwota różnic na koniec roku 2009	kwota różnic na koniec roku 2008
rok 2009	0	360
rok 2010	423	361
rok 2011	422	0
Razem	845	721

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-839	-24 289
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	7 840	8 448
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-227	10 692
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	2 503	0
Razem	9 277	-5 149

Różnice przejściowe dotyczące wyceny udziałów w jednostce stowarzyszonej

Bank nie utworzył podatku odroczonego od wyceny udziału w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostce stowarzyszonej, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosiła na 31.12.2009 r. 9.896 tys. zł w porównaniu z 9.164 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.

27. Inne aktywa

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rozliczenia międzyokresowe	64 993	51 174
- koszty działania banku opłacone z góry	929	4 480
- koszty zapłacone z góry z tytułu ubezpieczeń w NN	15	15
- materiały i towary na składzie	2 001	2 415
- koszty do rozliczenia	137	99
- przychody do otrzymania	31 190	26 224
- rozliczenia z tytułu prowizji	18 391	10 939
- pozostałe	12 330	7 002
Inne aktywa	126 980	154 012
- rozliczenia międzybankowe	4 129	14 439
- rozliczenia międzyoddziałowe	22 180	31 947
- rozliczenia publiczno-prawne	7 852	23 097
- pożyczki z ZFŚS	15 106	17 451
- rozrachunki z odbiorcami	6 243	5 444
- rozrachunki z tytułu zakupu materiałów	5 216	1 068
- należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut	41 559	41 559
- pozostałe	24 695	19 007
Razem (brutto)	191 973	205 186
Odpis z tytułu utraty wartości	-44 773	-38 710
Razem (netto)	147 200	166 476

Według stanu na koniec roku 2008 w pozycji "rozliczenia publiczno-prawne" została zaprezentowana kwota należności wynikająca z Funduszu Poręczeń Unijnych wynosząca 8.122 tys. zł. Kwota ta została w całości rozliczona w roku 2009.

W pozycji "należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut" prezentowane są zarówno na koniec 2009 jak i 2008 roku należności od banku Lehman Brothers Inc. oraz podmiotów z nim powiązanych. Na należności te utworzono odpis w wysokości 33.346 tys. zł ujęty w pozycji "Odpis z tytułu utraty wartości".

28. Świadczenia dla pracowników

Bank jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING.

Dla realizacji w/w systemu motywacyjnego Bank ponosi koszty finansowania opcji i administracji systemu, które w roku 2009 wyniosły 3,6 mln zł w porównaniu z 0,7 mln zł w roku 2008.

Bank dokonuje wyceny przyznanych opcji do wartości godziwej. Za rok 2009 wartość tej wyceny wynosiła -3,7 mln zł (w porównaniu z -3,3 mln zł za rok 2008) i obciążyła wynik finansowy Banku.

29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyt lombardowy	0	1 400 249
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	4 531 867
Razem	0	5 932 116

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z Bankiem Centralnym były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-02-12	1 772 000	1 691 894
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-02-12	1 400 000	1 334 255
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-03-12	814 000	729 991
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-03-12	865 000	775 727
Razem		4 851 000	4 531 867

30. Zobowiązania wobec innych banków

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rachunki bieżące	250 253	182 295
Depozyty międzybankowe	457 637	3 116 831
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	3 241 530	2 760 763
Pozostałe zobowiązania	1 668	3 896
Razem	3 951 088	6 063 785

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-11	973 643	1 063 699
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-13	410 820	410 730
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-19	1 795 283	1 767 101
Razem		3 179 746	3 241 530

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2009-02-12	1 489 547	1 273 375
Dłużne papiery wartościowe z portfela aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2009-02-12	1 739 891	1 487 388
Razem		3 229 438	2 760 763

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 907 651	2 970 509
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	12 325	2 852 728
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	20 795	208 727
powyżej 1 roku do 5 lat	10 317	31 821
Razem	3 951 088	6 063 785

31. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	543 129	652 904
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	543 129	652 904
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	454 922	172 156
Razem	998 051	825 060

Bank wyznaczył następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa, wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/ lokaty międzybankowe.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W kwocie wyceny na dzień bilansowy zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie rozpoznano kwoty zmian wartości zobowiązania, którą można przypisać do zmian ryzyka kredytowego, którego źródłem jest Bank jako pożyczkobiorca. W ocenie Banku cała kwota zmiany wartości zobowiązania finansowego wynika ze zmian warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	998 051	652 904
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	0
powyżej 1 roku do 5 lat	0	111 587
powyżej 5 lat	0	60 569
Razem	998 051	825 060

32. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty, w tym:	3 484 712	4 434 970
- rachunki bieżące	1 803 686	1 375 505
- rachunki terminowe	1 681 026	3 059 465
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	286 511	163 543
Pozostałe zobowiązania	91 623	75 471
Razem	3 862 846	4 673 984

Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty podmiotów gospodarczych, w tym:	11 906 233	11 230 506
- rachunki bieżące	7 828 296	7 349 292
- rachunki terminowe	4 077 937	3 881 214
Depozyty gospodarstw domowych, w tym:	29 890 741	27 828 786
- rachunki bieżące	3 973 215	3 679 214
- rachunki oszczędnościowe	17 197 453	18 835 053
- rachunki terminowe	8 720 073	5 314 519
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	18 272
Pozostałe zobowiązania	462 903	491 648
Razem	42 259 877	39 569 212

Zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty, w tym:	1 508 176	2 886 223
- rachunki bieżące	1 303 955	2 400 751
- rachunki terminowe	204 221	485 472
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	25 043	20 209
Pozostałe zobowiązania	1 131	15 984
Razem	1 534 350	2 922 416

Zobowiązania wobec klientów - razem

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty	46 789 862	46 380 485
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	311 554	202 024
Pozostałe zobowiązania	555 657	583 103
Razem	47 657 073	47 165 612

W pozycji "Transakcje z przyrzeczeniem odkupu" prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-04	7 060	7 219
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	266 880	270 281
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-08	8 810	9 011
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-03-16	25 690	25 043
Razem		308 440	311 554

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	158 886	168 105
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-07	7 000	6 415
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-22	8 000	7 295
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-30	22 440	20 209
Razem		196 326	202 024

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	38 243 192	38 902 127
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 204 590	3 944 774
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 594 164	3 318 544
powyżej 1 roku do 5 lat	611 643	995 736
powyżej 5 lat	3 484	4 431
Razem	47 657 073	47 165 612

33. Rezerwy

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rezerwa na sprawy sporne	11 690	16 722
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	20 061	9 281
Rezerwa na odprawy emerytalne	14 008	12 170
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	4 675	7 092
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	3 626	4 039
Razem	54 060	49 304

rok 2009

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	16 722	9 281	12 170	7 092	4 039	49 304
- utworzenie	3 025	11 049	1 838	0	1 900	17 812
- wykorzystane	-5 110	0	0	0	-1 583	-6 693
- rozwiązanie	-2 947	0	0	-2 417	-730	-6 094
- zmiany z tytułu różnic kursowych	0	-269	0	0	0	-269
Saldo na koniec okresu	11 690	20 061	14 008	4 675	3 626	54 060
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	11 602	0	1 243	4 675	3 626	21 146
- powyżej 1 roku	88	20 061	12 765	0	0	32 914

rok 2008

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	29 294	23 933	11 522	6 155	0	70 904
- utworzenie	10 212	7 506	648	2 437	4 039	24 842
- wykorzystane	-2 398	0	0	0	0	-2 398
- rozwiązanie	-20 386	-22 158	0	-1 500	0	-44 044
Saldo na koniec okresu	16 722	9 281	12 170	7 092	4 039	49 304
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	3 240	0	0	7 092	4 039	14 371
- powyżej 1 roku	13 482	9 281	12 170	0	0	34 933

Rezerwa na sprawy sporne

Bank prowadzi szczegółową ewidencję spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych. W sprawach, w których na Banku ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków Bank tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na wykazaną na dzień 31.12.2009 r. kwotę rezerw składają się rezerwy na:

- 1) sprawy sporne związane z nienależytym wykonaniem umów: 6.355 tys. zł (11.449 tys. zł wg stanu na 31.12.2008),
- 2) sprawy o charakterze przestępczym: 5.315 tys. zł (5.220 tys. zł wg stanu na 31.12.2008),
- 3) sprawy dotyczące roszczeń byłych pracowników: 20 tys. zł (53 tys. zł wg stanu na 31.12.2008).

Bank rozpoznał rezerwy na wszystkie szacowane straty. W niektórych przypadkach Bank ma prawo do zwrotów środków z tytułu utworzonych rezerw. Jednakże z uwagi na niepewność dotyczącą wpływu spodziewanych korzyści ekonomicznych, Bank nie rozpoznał aktywów z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

W roku 2008 Bank rozwiązał rezerwę na przewidywane straty w wysokości 14.088 tys. zł, która była utworzona w 2006 roku w związku z nałożeniem na 20 banków przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) kary za porozumienie w sprawie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję w zakresie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. W związku z tym utworzona w 2006 r. rezerwa została rozwiązana. Od powyższego wyroku Prezes UOKiK oraz firma MasterCard złożyli apelację. Termin rozprawy apelacyjnej został wstępnie wyznaczony na kwiecień 2010. Prawdopodobieństwo realizacji zobowiązania Zarząd Banku ocenia na mniej niż 50 procent.

Rezerwa na odprawy emerytalne

Bank tworzy rezerwy na odprawy emerytalne zgodnie z MSR 19. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwa obliczona została metodą indywidualną, dla każdego pracownika osobno. Rezerwa wyceniana jest w oparciu o wartość bieżącą przyszłych, długoterminowych zobowiązań Banku z tytułu odpraw emerytalnych i odpraw rentowych.

Podstawą do obliczenia rezerwy dla pracownika jest przewidywana kwota odprawy emerytalnej lub odprawy rentowej, jaką Bank zobowiązuje się wypłacić na podstawie Regulaminu Wynagradzania obowiązującego w Banku. Przewidywana kwota odprawy obliczana jest, jako iloczyn następujących czynników:

- przewidywanej kwoty podstawy wymiaru odprawy emerytalnej lub rentowej, zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania Banku,
- przewidywanego wzrostu podstawy wymiaru do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego,

- współczynnika procentowego uzależnionego od stażu pracy (zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania).

Obliczona w powyższy sposób kwota jest dyskontowana aktuarialnie na dzień 31 grudnia 2009 roku. Zdyskontowaną kwotę pomniejsza się o zdyskontowane aktuarialnie na ten sam dzień kwoty rocznych odpisów na rezerwę, dokonywanych na powiększenie rezerwy na pracownika. Dyskonto aktuarialne oznacza iloczyn dyskonta finansowego i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego, jako pracownika Banku.

Kwoty rocznych odpisów oraz prawdopodobieństwo obliczane są na bazie modeli, w których wzięte są pod uwagę trzy następujące ryzyka:

- możliwość zwolnienia się z pracy,
- ryzyko całkowitej niezdolności do pracy,
- ryzyko śmierci.

Możliwość zwolnienia się z pracy przez pracownika oszacowana została z zastosowaniem rozkładu prawdopodobieństwa, przy uwzględnieniu danych statystycznych Grupy, w której Bank jest jednostką dominującą. Prawdopodobieństwo zwolnienia się pracownika jest uzależnione od wieku pracownika i jest stałe w ciągu każdego roku pracy.

Ryzyko śmierci wyrażone zostało w postaci najnowszych danych statystycznych z polskich tabel trwania życia dla mężczyzn i dla kobiet, publikowanych przez GUS, na dzień dokonywania wyceny.

Zgodnie z wymogami MSR 19 stopa dyskonta finansowego do obliczenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych, została ustalona na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych, których waluta i termin wykupu są zbieżne z walutą i szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje część zysków i strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Bank prezentuje wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski / straty aktuarialne.

Rezerwa na odprawy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	12 170	11 522
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	1 955	1 282
- koszt bieżącego zatrudnienia	1 114	685
- koszty odsetek	841	597
Wyłacone świadczenia	-218	-634
Zyski / straty aktuarialne ujęte w rachunku zysków i strat	101	0
Saldo na koniec okresu, w tym:	14 008	12 170
- wartość bieżąca zobowiązania	13 275	15 376
- nieujęte zyski/straty aktuarialne	733	-3 206

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Pod koniec roku 2008 rozpoczęto restrukturyzację zatrudnienia, która była kontynuowana także w roku 2009. Restrukturyzacja była efektem prowadzonych w Banku projektów mających na celu optymalizację działania obszaru operacyjnego (centralizacja wybranych czynności, konsolidacja jednostek operacyjnych oraz ograniczenie współpracy z pośrednikami).

34. Inne zobowiązania

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
wobec pracowników	19 842	22 090
z tytułu leasingu	6	9
rozliczenia międzyokresowe	170 782	198 742
- z tytułu kosztów działania	1 310	971
- z tytułu świadczeń pracowniczych	90 531	124 664
- z tytułu udzielonych kredytów	20	227
- z tytułu prowizji	70 509	57 837
- z tytułu dystrybucji funduszy powiązanych z lokatą	0	613
- pozostałe	8 412	14 430
pozostałe zobowiązania	352 486	431 682
- rozrachunki międzybankowe	164 258	204 984
- rozrachunki publiczno-prawne	35 213	70 379
- rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	862	263
- rozrachunki z dostawcami	123 440	136 960
- pozostałe	28 713	19 096
Razem	543 116	652 523

Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	4	3
od 1 roku do 5 lat	2	6
powyżej 5 lat	0	0
Razem	6	9

Wartość bieżąca należnych rat leasingowych według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	5	5
od 1 roku do 5 lat	2	5
powyżej 5 lat	0	0
Razem	7	10

Uzgodnienie różnic między zobowiązaniami brutto z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą minimalnych rat leasingowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego	6	9
Niezrealizowane koszty finansowe	1	1
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	7	10

Bank jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczących części sprzętu informatycznego oraz obiektów stanowiących nieruchomości użytkowane przez Bank. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

35. Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny Bank wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 9.260.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 10,00 zł każda,
- 3.750.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 10,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

W ciągu roku 2009 oraz w ciągu roku 2008 wysokość kapitału akcyjnego jak również ilość akcji nie uległa zmianie.

36. Kapitał z aktualizacji wyceny

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-1 383	-100 981
- w tym podatek odroczony	839	24 289
Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	33 426	36 018
- w tym podatek odroczony	-7 840	-8 448
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-968	45 581
- w tym podatek odroczony	227	-10 692
Razem	31 075	-19 382

rok 2009

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-100 981	24 289	36 018	-8 448	45 581	-10 692	-19 382
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	96 364	-22 692	0	0	0	0	96 364
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	794	-186	0	0	0	0	794
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	2 440	-572	0	0	0	0	2 440
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-2 547	598	0	0	-2 547
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	-46 549	10 919	-46 549
- inne	0	0	-45	10	0	0	-45
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-1 383	839	33 426	-7 840	-968	227	31 075

rok 2008

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-149 591	35 914	37 154	-8 715	0	0	-112 437
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	240 225	-56 571	0	0	0	0	240 225
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-192 191	45 082	0	0	0	0	-192 191
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	576	-136	0	0	0	0	576
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-567	133	0	0	-567
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	45 581	-10 692	45 581
- inne	0	0	-569	134	0	0	-569
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-100 981	24 289	36 018	-8 448	45 581	-10 692	-19 382

37. Zyski zatrzymane

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Pozostały kapitał zapasowy	62 842	62 834
Kapitał rezerwowy	2 140 578	1 745 015
Fundusz ogólnego ryzyka	790 152	730 152
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	6 480	6 417
Wynik roku bieżącego	582 151	455 563
Razem	3 582 203	2 999 981

rok 2009

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	62 834	1 745 015	730 152	461 980	0	2 999 981
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	582 151	582 151
- podział zysku, w tym:	0	395 563	60 000	-455 563	0	0
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	0	0	0	0	0	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	395 563	0	-395 563	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	60 000	-60 000	0	0
- inne	8	0	0	63	0	71
Zyski zatrzymane na koniec okresu	62 842	2 140 578	790 152	6 480	582 151	3 582 203

rok 2008

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	61 796	1 487 079	530 152	616 514	0	2 695 541
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	455 563	455 563
- podział zysku, w tym:	0	257 936	200 000	-610 153	0	-152 217
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	0	0	0	0	0	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	257 936	0	-257 936	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	200 000	-200 000	0	0
- wypłata dywidendy	0	0		-152 217	0	-152 217
- inne	1 038	0	0	56	0	1 094
Zyski zatrzymane na koniec okresu	62 834	1 745 015	730 152	6 417	455 563	2 999 981

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzję o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

38. Struktura walutowa sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych

Poniżej zaprezentowano sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku oraz pozycje pozabilansowe w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

	31.12.2009	31.12.2008
EUR	4,1082	4,1724
USD	2,8503	2,9618
CHF	2,7661	2,8014

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2009

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	2 583 630	52 312	12 734	14 160	4 968	265	96	6 214	2 656 581
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	312 637	882 009	214 695	154 048	54 046	92 345	33 385	53 014	1 494 053
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 899 052	366 472	89 205	0	0	0	0	0	8 265 524
- Wycena instrumentów pochodnych	681 022	686 131	167 015	155 587	54 586	7	3	43 905	1 566 652
- Inwestycje	14 160 209	1 054	257	4 769	1 673	0	0	0	14 166 032
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	0	0	0	0	0	0	0	90 444
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	23 053 958	5 233 671	1 273 957	254 882	89 423	1 399 248	505 856	34 880	29 976 639
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	313 164	0	0	0	0	0	0	0	313 164
- Nieruchomości inwestycyjne	129 667	0	0	0	0	0	0	0	129 667
- Rzeczowe aktywa trwałe	534 712	0	0	0	0	0	0	0	534 712
- Wartości niematerialne	325 746	0	0	0	0	0	0	0	325 746
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	224	0	0	0	0	0	0	0	224
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	84 850	0	0	0	0	0	0	0	84 850
- Inne aktywa	145 387	1 671	407	84	29	25	9	33	147 200
A k t y w a r a z e m	50 314 702	7 223 320	1 758 270	583 530	204 725	1 491 890	539 349	138 046	59 751 488

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2009

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec innych banków	373 784	3 438 382	836 956	92 777	32 550	4 665	1 686	41 480	3 951 088
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	998 051	0	0	0	0	0	0	0	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	435 884	506 350	123 253	185 319	65 017	10 477	3 788	55 914	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	128 625	353 938	86 154	0	0	0	0	0	482 563
- Zobowiązania wobec klientów	42 788 034	3 573 870	869 936	1 138 532	399 443	4 368	1 579	152 269	47 657 073
- Rezerwy	54 060	0	0	0	0	0	0	0	54 060
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	156 119	0	0	0	0	0	0	0	156 119
- Inne zobowiązania	527 412	15 204	3 701	490	172	2	1	8	543 116
Zobowiązania ogółem	45 461 969	7 887 744	1 920 000	1 417 118	497 182	19 512	7 054	249 671	55 036 014
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100		0		0		0		130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250		0		0		0		956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-8 264	2 112	514	4 769	1 673		0		-1 383
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	33 426		0		0		0		33 426
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-968		0		0		0		-968
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	15 846		0		0		0		15 846
- Zyski zatrzymane	3 582 203		0		0		0		3 582 203
Kapitały własne ogółem	4 708 593	2 112	514	4 769	1 673	0	0	0	4 715 474
Pasywa razem	50 170 562	7 889 856	1 920 514	1 421 887	498 855	19 512	7 054	249 671	59 751 488

Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe udzielone	12 203 474	1 475 298	359 111	511 162	179 336	47 101	17 028	20 208	14 257 243
Zobowiązania warunkowe otrzymane	10 675 618	1 627 021	396 042	180 377	63 284	239	86	11	12 483 266
Pozabilansowe instrumenty finansowe	59 731 119	35 507 020	8 642 963	20 099 127	7 051 583	2 529 778	914 565	1 219 519	119 086 563
Razem	82 610 211	38 609 339	9 398 116	20 790 666	7 294 203	2 577 118	931 679	1 239 738	145 827 072

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2008

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 028 422	292 883	70 195	36 104	12 190	516	184	11 852	1 369 777
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	2 506 267	4 737 904	1 135 534	543 420	183 476	43 026	15 359	263 564	8 094 181
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 605 832	1 911 258	458 072	2 030 761	685 651	0	0	0	10 547 851
- Wycena instrumentów pochodnych	999 642	2 668 832	639 640	823 170	277 929	10 995	3 925	77 126	4 579 765
- Inwestycje	18 046 189	301	72	4 246	1 434	0	0	0	18 050 736
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	0	0	0	0	0	0	0	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	19 624 597	4 058 179	972 625	323 129	109 099	1 233 632	440 363	38 244	25 277 781
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	210 569	0	0	0	0	0	0	0	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	151 458	0	0	0	0	0	0	0	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	529 256	0	0	0	0	0	0	0	529 256
- Wartości niematerialne	314 790	0	0	0	0	0	0	0	314 790
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	248	0	0	0	0	0	0	0	248
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	45 994	0	0	0	0	0	0	0	45 994
- Inne aktywa	153 969	12 367	2 964	79	27	22	8	39	166 476
A k t y w a r a z e m	50 414 236	13 681 724	3 279 102	3 760 909	1 269 806	1 288 191	459 839	390 825	69 535 885

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2008

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	0	0	0	0	0	0	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	893 446	3 123 557	748 624	1 641 227	554 132	384 149	137 128	21 406	6 063 785
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	825 060	0	0	0	0	0	0	0	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	3 190 397	863 201	206 884	218 766	73 863	2 773	990	46 501	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	261 483	158 564	38 003	0	0	0	0	0	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	41 958 577	3 663 345	877 995	1 397 455	471 826	26 056	9 301	120 179	47 165 612
- Rezerwy	46 166	2 728	654	399	135	0	0	11	49 304
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	38 851	0	0	0	0	0	0	0	38 851
- Inne zobowiązania	621 392	30 500	7 310	601	203	12	4	18	652 523
Zobowiązania ogółem	53 767 488	7 841 895	1 879 470	3 258 448	1 100 159	412 990	147 423	188 115	65 468 936
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-107 423	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	36 018	0	0	0	0	0	0	0	36 018
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0	0	0	0	0	0	0	45 581
- Zyski zatrzymane	2 999 981	0	0	0	0	0	0	0	2 999 981
Kapitały własne ogółem	4 060 507	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	4 066 949
Pasywa razem	57 827 995	7 844 091	1 879 996	3 262 694	1 101 593	412 990	147 423	188 115	69 535 885

Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe udzielone	11 386 370	1 919 352	460 012	520 600	175 771	309 731	110 563	45 755	14 181 808
Zobowiązania warunkowe otrzymane	12 583 850	1 585 402	379 974	727 243	245 541	392 440	140 087	21 610	15 310 545
Pozabilansowe instrumenty finansowe	173 218 843	63 906 871	15 316 573	22 922 265	7 739 302	1 576 791	562 858	1 096 220	262 720 990
Razem	197 189 063	67 411 625	16 156 559	24 170 108	8 160 614	2 278 962	813 508	1 163 585	292 213 343

39. Pozycje pozabilansowe

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania warunkowe udzielone	14 257 243	14 181 808
Zobowiązania warunkowe otrzymane	12 483 266	15 310 545
Pozabilansowe instrumenty finansowe	119 086 563	262 720 990
Razem	145 827 072	292 213 343

40. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązania warunkowe udzielone

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Limity na kartach kredytowych	679 304	685 445
Niewykorzystane linie kredytowe	8 939 930	9 301 544
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 973 490	1 280 767
Gwarancje i akredytywy	2 379 489	2 877 959
Depozyty do wydania	285 030	36 093
Razem	14 257 243	14 181 808

Bank posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Bank wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytyw pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Bank pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Poniżej zaprezentowano analizę wymagalności udzielonych zobowiązań warunkowych ogółem oraz dodatkowo analizę wymagalności udzielonych gwarancji finansowych.

Zobowiązania warunkowe udzielone według terminów wymagalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 221 568	3 159 885
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	704 826	495 316
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 420 221	4 716 146
powyżej 1 roku do 5 lat	4 445 716	3 892 100
powyżej 5 lat	2 464 912	1 918 361
Razem	14 257 243	14 181 808

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych według terminów wymagalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	110 671	125 949
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	198 991	90 997
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	667 199	1 474 486
powyżej 1 roku do 5 lat	1 206 403	1 155 960
powyżej 5 lat	60 619	29 702
Razem	2 243 883	2 877 094

Zobowiązania warunkowe otrzymane

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	12 288 255	14 566 738
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	195 011	743 807
Razem	12 483 266	15 310 545

Informacja o gwarancjach emisji udzielonych innym emitentom

Na koniec roku 2009 Bank posiadał zobowiązania do nabycia obligacji emitowanych przez trzech emitentów. Łączna kwota udzielonych gwarancji emisji według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 533,7 mln zł. Według stanu na 31.12.2008 r. Bank nie posiadał tego typu zobowiązań.

41. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających)

koniec roku 2009

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesiące	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	8 619 868	15 743 198	31 880 913	56 243 979	755 309	1 125 266
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 678 000	0	1 678 000	823	520
- Swapy na stopę procentową (IRS)	8 619 868	13 970 728	30 407 959	52 998 555	740 993	1 111 086
- Opcje CAP	0	94 470	1 472 954	1 567 424	13 493	13 660
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	36 272 526	10 480 622	1 706 648	48 459 796	846 853	496 520
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	30 066 763	7 570 605	1 350 412	38 987 780	479 010	253 898
- CIRS	0	0	0	0	221 096	135 613
- Opcje walutowe (nabyte)	2 874 275	1 205 461	184 878	4 264 614	146 747	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	3 331 488	1 704 556	171 358	5 207 402	0	107 009
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	12 240 657	0	0	12 240 657	8 701	8 581
- Operacje wymiany walutowej	6 025 255	0	0	6 025 255	5 896	2 354
- Operacje papierami wartościowymi	6 215 402	0	0	6 215 402	2 805	6 227
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	379 955	786 843	975 333	2 142 131	44 532	44 318
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	192 945	399 776	487 921	1 080 642	44 532	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	187 010	387 067	487 412	1 061 489	0	44 318
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	-	-	-	-	1 701	1 822
Razem	57 513 006	27 010 663	34 562 894	119 086 563	1 657 096	1 676 507

koniec roku 2008

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	19 209 223	83 624 657	43 128 114	145 961 994	1 414 263	1 805 035
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 000 000	51 993 000	1 700 000	55 693 000	105 326	90 134
- Swapy na stopę procentową (IRS)	17 209 223	31 196 937	40 278 258	88 684 418	1 300 444	1 706 408
- Opcje CAP	0	434 720	1 149 856	1 584 576	8 493	8 493
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	59 458 719	25 922 044	4 677 433	90 058 196	3 262 197	2 876 418
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	53 702 038	17 017 645	1 504 048	72 223 731	1 604 621	2 357 264
- CIRS	0	0	0	0	148 692	139 517
- Opcje walutowe (nabyte)	3 098 190	4 969 119	1 767 769	9 835 078	1 508 884	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	2 658 491	3 935 280	1 405 616	7 999 387	0	379 637
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	23 886 387	0	0	23 886 387	45 655	5 583
- Operacje wymiany walutowej	13 462 008	0	0	13 462 008	34 913	10 009
- Operacje papierami wartościowymi	10 424 379	0	0	10 424 379	10 742	-4 426
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	448 334	582 083	1 783 996	2 814 413	54 574	54 465
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	225 405	291 267	892 078	1 408 750	54 574	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	222 929	290 816	891 918	1 405 663	0	54 465
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	-	-	-	-	79	184
Razem	103 002 663	110 128 784	49 589 543	262 720 990	4 776 768	4 741 685

*) Wycena do wartości godziwej prezentowana jest w aktywach i zobowiązaniach sprawozdania z sytuacji finansowej Banku w pozycjach „Wycena instrumentów pochodnych” oraz „Pochodne instrumenty zabezpieczające”

Kontrakty walutowe

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów walutowych forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami okresu pozostałego do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
PLN		
- poniżej 3 miesięcy	12 096 639	24 106 974
- od 3 miesięcy do 1 roku	3 267 535	8 242 550
- powyżej 1 roku	619 502	648 155
EUR		
- poniżej 3 miesięcy	15 576 181	24 696 360
- od 3 miesięcy do 1 roku	5 176 365	14 730 643
- powyżej 1 roku	1 044 888	3 344 485
USD		
- poniżej 3 miesięcy	6 830 464	9 483 737
- od 3 miesięcy do 1 roku	1 534 937	2 447 442
- powyżej 1 roku	8 251	615 948
GBP		
- poniżej 3 miesięcy	10 664	34 253
- od 3 miesięcy do 1 roku	2 667	12 505
- powyżej 1 roku	0	0
pozostałe waluty		
- poniżej 3 miesięcy	1 758 577	1 137 396
- od 3 miesięcy do 1 roku	499 118	488 903
- powyżej 1 roku	34 008	68 845
Razem	48 459 796	90 058 196

Wbudowane instrumenty pochodne

Na koniec roku 2009 Bank posiadał depozyty w PLN i EUR (na koniec roku 2008 w PLN i USD), w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe oraz opcje na indeksy giełdowe, na indeksy rynku towarowego i na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Wartość wyceny instrumentów wbudowanych na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 50.050 tys. zł w porównaniu z 76.237 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r..

42. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

W sporządzonym na dzień 31.12.2009 r. sprawozdaniu finansowym Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych.

Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na fundusz z aktualizacji wyceny oraz pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczonym do portfela pożyczek i innych należności w wyniku reklasyfikacji z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe sprawia, że wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na fundusz z aktualizacji wyceny.

Wycena transakcji zabezpieczającej oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat Banku w nocie nr 5 "Wynik na inwestycjach".

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

	koniec roku 2009		koniec roku 2008	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczane	6 262 747	6 399 582	3 035 000	3 235 793
- Dłużne papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży, w tym:	3 083 000	3 137 714	3 035 000	3 235 793
- obligacje Skarbu Państwa	3 083 000	3 137 714	3 035 000	3 235 793
- Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności, w tym:	3 179 747	3 261 868	1 489 547	1 654 003
- obligacje Skarbu Państwa	3 179 747	3 261 868	1 489 547	1 654 003
Instrumenty zabezpieczające	6 249 668	-469 449	4 514 502	-420 047
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	338 000	3 715	4 514 502	-420 047
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	5 911 668	-473 164	0	0

Dla instrumentu zabezpieczającego jako wartość godziwą podano wartość wyceny bilansowej.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

W sprawozdaniu finansowym na dzień 31.12.2009 r. Bank stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów / pasywów / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Banku (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych/ kredytów w rachunku bieżącym) przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z ryzyka stóp procentowych.

Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR.

Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać zmienne, otrzymuj stałe”, natomiast instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać stałe, otrzymuj zmienne”.

Wycena transakcji zabezpieczającej zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat w nocy "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany".

Na dzień 31.12.2009 w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota -968 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczone) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (45.581 tys. zł według stanu na 31.12.2008). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat w roku 2009 wyniosła -277 tys. zł w porównaniu do 5 tys. zł w roku 2008.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	koniec roku 2009		koniec roku 2008	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	3 945 200	77 329	4 998 000	197 003
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	3 260 200	86 728	4 998 000	197 003
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	685 000	-9 399	0	0

Okresy, w których Bank oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym wywarcia przez nie wpływu na wynik finansowy prezentuje poniższy "test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych".

Test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych

przedział czasowy	AKTYWA		PASYWA		Test efektywności (zabezpieczenie efektywne jeżeli (b)-(a)>0)
	Pozycja zabezpieczająca IRS (a)	Pozycja zabezpieczana kredyty i pożyczki (b)	Pozycja zabezpieczająca IRS (a)	Pozycja zabezpieczana depozyty (b)	
3 m-ce	56 052	162 177	5 230	118 055	zabezpieczenie efektywne
6 m-cy	24 849	162 177	0	118 055	zabezpieczenie efektywne
9 m-cy	35 574	169 458	5 228	123 356	zabezpieczenie efektywne
12 m-cy	4 024	169 248	0	123 203	zabezpieczenie efektywne
15 m-cy	35 865	174 736	5 740	121 010	zabezpieczenie efektywne
18 m-cy	4 432	178 425	0	123 565	zabezpieczenie efektywne
21 m-cy	36 417	200 525	6 338	138 870	zabezpieczenie efektywne
24 m-ce	2 107	192 181	0	133 092	zabezpieczenie efektywne
27 m-cy	17 781	207 358	6 907	134 607	zabezpieczenie efektywne
30 m-cy	2 229	199 790	0	129 695	zabezpieczenie efektywne
33 m-ce	18 258	206 076	7 107	133 775	zabezpieczenie efektywne
36 m-cy	2 349	212 522	-	-	zabezpieczenie efektywne
39 m-cy	19 427	211 082	-	-	zabezpieczenie efektywne
42 m-ce	2 311	200 946	-	-	zabezpieczenie efektywne
45 m-cy	18 763	204 515	-	-	zabezpieczenie efektywne
48 m-cy	2 390	208 127	-	-	zabezpieczenie efektywne
51 m-cy	19 417	204 095	-	-	zabezpieczenie efektywne
54 m-ce	0	192 921	-	-	zabezpieczenie efektywne
57 m-cy	18 532	194 636	-	-	zabezpieczenie efektywne

43. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwieczona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup aktywów i pasywów. W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych o charakterze krótkoterminowym zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości godziwej.

koniec roku 2009		
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 656 581	2 656 581
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 494 053	1 494 053
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 265 524	8 265 524
Wycena instrumentów pochodnych	1 566 652	1 566 652
Inwestycje	14 166 032	14 256 751
Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	90 444
Kredyty i inne należności udzielone klientom	29 976 639	29 900 289
Inwestycje w jednostki podporządkowane	313 164	313 164
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	3 951 088	3 951 088
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	998 051	998 051
Wycena instrumentów pochodnych	1 193 944	1 193 944
Pochodne instrumenty zabezpieczające	482 563	482 563
Zobowiązania wobec klientów	47 657 073	47 661 499
koniec roku 2008		
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 369 777	1 369 777
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	8 094 181	8 094 181
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	10 547 851	10 547 851
Wycena instrumentów pochodnych	4 579 765	4 579 765
Inwestycje	18 050 736	18 244 873
Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	197 003
Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 277 781	25 646 870
Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	210 569
Pasywa		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	5 932 116
Zobowiązania wobec innych banków	6 063 785	6 063 785
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	825 060	825 060
Wycena instrumentów pochodnych	4 321 638	4 321 638
Pochodne instrumenty zabezpieczające	420 047	420 047
Zobowiązania wobec klientów	47 165 612	47 165 455

Określenie wartości godziwej

Bank ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: do 1 roku - jako średnia z notowań strony BID (WIBID i kwotowania BID brokerów) pobieranych z godzin 9.00, 11.00, 12.30 i 14.00; powyżej 1 roku są kalkulowane jako średnia notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- USD i CHF: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki LIBOR, od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- EUR: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki EURIBOR; od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Banku modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Bank model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – model nie uwzględnia przedpłat, nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części kredytów i innych należności udzielonych innym bankom przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej.

Kredyty i inne należności udzielone klientom

Portfel kredytowy jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające system ewidencyjny, rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej. Dla tak wyodrębnionych subportfeli stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego. W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu.

Suma wartości godziwej poszczególnych kredytów jest wartością godziwą portfela analizowanych kredytów.

Dla kredytów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim półroczu.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnim półroczu,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,

- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Inwestycje w jednostki podporządkowane

W przypadku aktywów finansowych stanowiących inwestycje w jednostki podporządkowane zastosowano wartość według cen nabycia.

Zobowiązania wobec innych banków

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części zobowiązań wobec innych banków przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej.

Zobowiązania wobec klientów

Portfel depozytowy jest dzielony według rodzaju produktu, segmentu klienta oraz waluty. Dla depozytów płatnych na żądanie przyjmuje się, że dla nich wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Kolejnym etapem jest wyliczenie przyszłych przepływów pieniężnych jako sumy przepływów kapitałowych i odsetkowych. Następnie poprzez zastosowanie czynnika dyskontowego dla każdego przepływu pieniężnego w rezultacie otrzymuje się wartość godziwą poszczególnych depozytów. Suma wartości godziwej poszczególnych depozytów jest wartością godziwą portfela analizowanych depozytów.

Dla depozytów czynnik dyskontowy to suma:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego depozytu.

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe.
- Poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.
- Poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w rozbiu na poszczególne poziomy wyceny.

koniec roku 2009

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	11 391 430	5 123 385	243 431	16 758 246
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 607 634	3 461 520	196 370	8 265 524
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 566 652	0	1 566 652
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	6 783 796	4 769	47 061	6 835 626
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	90 444	0	90 444
Zobowiązania finansowe, w tym:	988 108	1 676 507	9 943	2 674 558
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	988 108	0	9 943	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 193 944	0	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	482 563	0	482 563

koniec roku 2008

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	11 495 704	14 373 145	194 674	26 063 523
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 683 747	8 671 954	192 150	10 547 851
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 579 765	0	4 579 765
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 811 957	924 423	2 524	10 738 904
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	197 003	0	197 003
Zobowiązania finansowe, w tym:	371 873	5 194 872	0	5 566 745
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	371 873	453 187	0	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 321 638	0	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	420 047	0	420 047

W roku 2009 Bank podjął decyzję o zmianie sposobu wyceny obligacji Skarbu Państwa o zmiennym oprocentowaniu. W poprzednim okresie z uwagi na zanik aktywnego rynku dla tych instrumentów obligacje powyższe wyceniane były z wykorzystaniem modelu wyceny opartego na rynkowej krzywej swap korygowanej o spread analogiczny do innych emisji rządowych papierów wartościowych ze zbliżonymi datami zapadalności. Obecnie, wraz ze wzrostem aktywności rynku wycena obligacji Skarbu Państwa o zmiennym oprocentowaniu oparta jest bezpośrednio na kwotowanej cenie dla właściwego papieru.

44. Działalność powiernicza

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. Bank prowadził 3.302 (3.509 na dzień 31.12.2008 r.) rachunki papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Banku. Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w sprawozdaniu finansowym Banku.

Na koniec roku 2009 Bank pełnił funkcję banku depozytariusza dla 97 funduszy inwestycyjnych oraz 1 funduszu emerytalnego pracowniczego (według stanu na 31.12.2008 r. odpowiednio 81 i 1).

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. Bank współpracował z 26-oma polskimi domami maklerskimi (23 według stanu na 31.12.2008 r.).

45. Leasing operacyjny

Bank jako leasingobiorca

Bank współpracuje z ING Car Lease Sp. z o.o. w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Bank ponosi także płatności z tytułu najmu lokali, który jest traktowany jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	128 577	176 305
od 1 roku do 5 lat	231 717	396 842
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	30 668	36 473

Bank jako leasingodawca

Bank uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomości inwestycyjnej. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	17 624	18 058
od 1 roku do 5 lat	27 863	41 010
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	0	46

Płatności leasingowe obejmują wyłącznie płatności z tytułu czynszu najmu budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Nie obejmują płatności z tytułu wynajmu miejsc parkingowych, dodatkowego czynszu za zakupione nakłady oraz opłat za usługi i energię elektryczną.

46. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 13)	716 797	946 194
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 13)	1 939 784	423 583
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	356 981	276 550
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	0	2 447 474
Inne należności (prezentowane w nocie 14)	4 697	4 473
Razem	3 018 259	4 098 274

47. Objasnienie podziału działalności Banku na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Banku, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych, wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych oraz nabywaniu i wykupie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Banku, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych

kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Bank długoterminowych zobowiązań (np. spłat otrzymanych kredytów) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

48. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

koniec roku 2009

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	6 600 128	4 140 481	-2 459 647	-92 827	-2 366 820			
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 282 327	2 189 443	-92 884	-92 884				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	3 903 278	3 924 917	21 639	-77 959		99 598		
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-4 698 858	-4 718 065	-19 207	-19 207				
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	-2 112 697	-8 069 781	-5 957 084	-24 968			-5 932 116	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	491 461	530 877	39 416	39 416				

koniec roku 2008

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	7 144 597	7 421 064	276 467	3 795	-246 238			518 910
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-4 329 843	-4 383 297	-53 454	-53 454				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-2 161 287	-4 729 581	-2 568 294	-95 217		48 610		-2 521 687
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-9 228 079	-7 248 578	1 979 501	-23 276				2 002 777
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	4 251 502	10 199 690	5 948 188	16 072			5 932 116	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2 663 423	2 751 198	87 775	87 775				

Objaśnienia:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i pasywów zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji "Odsetki otrzymane/zapłacone".

- 2) Ze "Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom" wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji "Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto".
- 3) "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" nie uwzględnia tej części wyceny aktywów finansowych, która została ujęta w kapitale własnym (kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży).
- 4) W pozycji "Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków" ujęto zmianę stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego.
- 5) W pozycji "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" oraz "Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom" ujęto reklasyfikację części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

49. Podmioty powiązane

Podmioty zależne i stowarzyszone z ING Bankiem Śląskim:

- ING Securities S.A.,
- ING Bank Hipoteczny S.A.,
- Centrum Banku Śląskiego (CBS) Sp. z o.o.,
- Solver Sp. z o.o.,
- ING Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A.,

w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w ING Banku Śląskim, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych oraz deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych. Ponadto ING Bank Hipoteczny zaciągnął w ING Banku Śląskim kredyt. ING Bank Śląski prowadzi rachunki bankowe innym podmiotom z Grupy ING m.in. ING Lease (Polska), ING Car Lease, ING Real Estate. Transakcje z wszystkimi w/w podmiotami odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi: Forex Spot i Forex Forward, opcje walutowe, transakcje SWAP. Wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Pomiędzy podmiotami powiązanymi z ING Bankiem Śląskim przeprowadzane są również transakcje wynikające z zawartych umów o współpracy, podnajmu pomieszczeń, dzierżawy sprzętu, przetwarzania danych, leasingu środków trwałych i wartości niematerialnych, leasingu i zarządzania flotą samochodową oraz składki na ubezpieczenie pracowników.

W okresie 1.01.2009 – 31.12.2009 zostały zrealizowane następujące transakcje o łącznej wartości powyżej 500 tys. EUR:

- W związku z realizacją umowy o współpracy zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, wynagrodzenia za świadczone usługi w zakresie doradztwa finansowego w okresie 12 miesięcy 2009 r. wyniosły 43,3 mln zł (netto). W związku z realizacją umowy dotyczącej świadczenia usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, opłata za korzystanie przez ING Bank Śląski z usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej wyniosła 12,6 mln zł (netto).
- ING Services Polska świadczy usługi na rzecz ING Banku Śląskiego w zakresie najmu zasobów komputerowych. Koszt usług wyniósł 27,7 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski dokonał transakcji z ING Lease z tytułu podnajmu pomieszczeń użytkowych o łącznej wartości 18,4 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Kwota płatności z tego tytułu w okresie 12 miesięcy 2009 r. wyniosła 13,4 mln zł (brutto).

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi (w tys. zł)

31.12.2009

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne*	Spółki stowarzyszone*
Należności				
Depozyty złożone	564 712	2	-	-
Rachunki nostro	44 866	-	-	-
Kredyty	-	1 491 241	319 498	-
Papiery wartościowe	-	-	20 007	-
Inne należności	8 251	1 392	11	-
Zobowiązania				
Depozyty otrzymane	331 321	784 219	267 539	23 236
Rachunki loro	14 992	300 417	-	-
Repo	3 241 530	-	-	-
Inne zobowiązania	10 515	170	1 013	-
Operacje pozabilansowe				
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	47 882	1 083 691	160 774	-
Transakcje wymiany walutowej	18 679 617	7 602 732	-	-
Transakcje forward	1 439 112	537 181	-	-
IRS/CIRS	30 840 479	10 047 016	-	-
Opcje	812 007	2 673 739	-	-
Przychody i koszty **				
Przychody	-9 370	95 824	7 345	257
Koszty	57 817	64 289	9 718	1 467

31.12.2008

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne*	Spółki stowarzyszone*
Należności				
Depozyty złożone	7 862 990	-	-	-
Rachunki nostro	42 117	275 267	-	-
Kredyty	-	1 500 298	322 367	-
Papiery wartościowe	-	-	20 011	-
Inne należności	5 302	23 037	2 922	-
Zobowiązania				
Depozyty otrzymane	2 279 257	527 881	237 634	26 405
Rachunki loro	95 026	54 750	-	-
Repo	2 760 763	153 539	-	-
Inne zobowiązania	8 259	245	144	-
Operacje pozabilansowe				
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	-	1 202 743	158 431	-
Transakcje wymiany walutowej	40 369 528	13 904 385	-	-
Transakcje forward	673 840	1 727 057	-	-
IRS/CIRS	39 590 399	6 928 296	-	-
Opcje	1 499 774	1 096 749	-	-
Przychody i koszty **				
Przychody	187 894	37 788	11 933	213
Koszty	65 668	56 184	14 051	3 094

*/ zawiera transakcje ING Banku Śląskiego S.A. ze spółkami zależnymi / stowarzyszonymi Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

**/ Przychody i koszty prezentowane są w układzie jednolitym ze sprawozdaniem finansowym. Przychody zawierają między innymi wynik na wycenie instrumentów pochodnych.

Bank dokonał analizy podmiotów wchodzących w skład Grupy ING, efektem czego było zidentyfikowanie dodatkowych podmiotów, z którymi transakcje nie były ujęte w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2008 r. W związku z tym dane za 2008 rok w niniejszym sprawozdaniu zostały doprowadzone do porównywalności.

50. Zmiany w składzie Zarządu Banku

W dniu 26 października 2009 r. na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Brunona Bartkiewicza z funkcji Prezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 31 grudnia 2009 r. Powodem złożenia rezygnacji jest objęcie przez Pana Brunona Bartkiewicza nowego stanowiska w Grupie ING z dniem 1 stycznia 2010 r.

W dniu 8 grudnia 2009 r. Rada Nadzorcza powołała Panią Małgorzatę Kołakowską na stanowisko Prezesa Zarządu Banku, z zastrzeżeniem uzyskania wymaganej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. KNF zaakceptowała powyższą kandydaturę w dniu 23 lutego 2010 roku.

Zarząd Banku na dzień 31.12.2009		Zarząd Banku na dzień publikacji raportu	
• p. Brunon Bartkiewicz	Prezes Zarządu Banku	• p. Małgorzata Kołakowska	Prezes Zarządu Banku
• p. Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Małgorzata Kołakowska	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Oscar Swan	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Oscar Swan	Wiceprezes Zarządu Banku		

51. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami

Pracownicy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2009 r. wynoszą 82.512 tys. zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na dzień 31.12.2008 r. ich wartość wyniosła 75.380 tys. zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2009 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancje i poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 29.765 tys. zł. Na dzień 31.12.2008 r. ich wartość wyniosła 30.090 tys. zł.

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonego w Banku Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2009 r. wynosił 15.106 tys. zł, wobec 17.451 tys. zł na dzień 31.12.2008 r.

Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31.12.2009 r. wynosił 4.736 tys. zł wobec 4.639 tys. zł na dzień 31.12.2009 r.

Wynagrodzenia wypłacone Członkom Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Członkom Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2009	31.12.2008
Wynagrodzenia i nagrody	8 031	10 677
Korzyści	1 906	2 159
RAZEM	9 937	12 836

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2009 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od stycznia do grudnia 2009 roku.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2009	31.12.2008
Wynagrodzenia i nagrody	580	546
Korzyści	0	0
RAZEM	580	546

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Spośród członków Rady Nadzorczej Banku akcje ING Banku Śląskiego posiadają: Pan Mirosław Kośmider – 3 akcje, Pan Wojciech Popiołek – 6 akcji. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej Banku oraz członkowie Zarządu Banku nie posiadają akcji ING Banku Śląskiego S.A.

52. Zatrudnienie

Zatrudnienie w ING Banku Śląskim wynosiło odpowiednio:

Liczba zatrudnionych	31.12.2009	31.12.2008
W osobach	8 053	8 339
W etatach	7 918,8	8 187,7

53. Zdarzenia po dacie bilansowej

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej

W dniu 13 stycznia 2010 r., na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Jerzego Hausnera z funkcji członka Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 13 stycznia 2010 r. Powodem złożenia rezygnacji jest powołanie Pana Jerzego Hausnera w skład Rady Polityki Pieniężnej.

W dniu 05 lutego 2010 r., na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Toma Kliphuisa (Tom Kliphuis) z funkcji członka Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 05 lutego 2010 r. Rezygnacja pana Toma Kliphuisa, który w Grupie ING pełni funkcję Prezesa ING Insurance Central Europe odpowiedzialnego za ubezpieczenia na życie i fundusze emerytalne w Europie Środkowej, podyktowana jest planowanymi zmianami organizacyjnymi w ramach Grupy ING (rozdzielenie działalności bankowej i ubezpieczeniowej) oraz związanymi z nimi obowiązkami.

Zawarcie znaczącej umowy zlecenia

W dniu 12.02.2010 r. Bank wraz z pięcioma innymi bankami, zawarł ze spółką giełdową z branży paliwowo energetycznej umowę zlecenia w przedmiocie organizacji dla tej spółki programu emisji obligacji do kwoty 3.000.000.000,00 zł.

Umowa zlecenie przewiduje udzielenie przez ING Bank Śląski S.A. gwarancji objęcia emisji obligacji w wysokości 550.000.000,00 zł. Data pierwszej emisji w ramach programu, planowana jest po 22.07.2010 r.

Kryterium uznania umowy za znaczącą jest kwota gwarancji przekraczająca 10% kapitałów własnych Banku. Kredytobiorca nie jest powiązany z ING Bankiem Śląskim S.A.

54. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej

W okresie 12 miesięcy 2009 r. w strukturze Grupy, w której jednostką dominującą jest Bank, odnotowano jedną zmianę. Dotyczyła ona spółki ING BSK Development Sp. z o.o., która począwszy od 1 stycznia 2009 r. była postawiona w stan likwidacji. W dniu 16 marca 2009 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się ogłoszenie o otwarciu procesu

likwidacji spółki, natomiast w dniu 5 października 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki, które zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne spółki sporządzone według stanu na 30 września 2009 r. Wniosek do Sądu o wyrejestrowanie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego został złożony w dniu 12 października 2009 r. W dniu 23 października 2009 r. Sąd postanowił wyrejestrować podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

55. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 3 marca 2010 r.

Zarządzanie ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.

Wszystkie działania Banku pociągają za sobą analizę, ocenę, akceptację oraz zarządzanie pewnymi rodzajami ryzyk lub ich kombinacją. Najważniejszymi rodzajami ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cenowe. Poniżej przedstawiony jest opis zarządzania wszystkimi ryzykami, które są znaczące dla Banku.

I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

1. Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe to możliwość nie odzyskania należnych Bankowi kwot z tytułu udzielonych produktów kredytowych i parakredytowych prowadząca w konsekwencji do nie uzyskania dochodu i/lub poniesienia straty finansowej.

Straty wynikające z działalności kredytowej są pochodną ryzyka oraz działań Banku zmierzających do ograniczenia tych strat. Bank oddziałuje na poziom strat poprzez poziom ryzyka, jakie akceptuje, kwotę ekspozycji na ryzyko, zabezpieczenie ponoszonego ryzyka oraz w przypadku, gdy ryzyko się zmaterializuje poprzez bezpośrednie działania ograniczające straty.

Z tego względu obszar zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- pomiar i monitorowanie ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i działania zapobiegawcze,
- rozwój narzędzi wspierających identyfikację i pomiar ryzyka,
- sposób finansowego pokrycia potencjalnych i faktycznych strat z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym dotyczy: przygotowania i wprowadzenia produktu kredytowego, całego procesu kredytowego i wszystkich jednostek zaangażowanych w te procesy.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 494 053	8 094 181
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 265 524	10 547 851
Wycena instrumentów pochodnych	1 566 652	4 579 765
Inwestycje	14 166 032	18 050 736
Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	197 003
Kredyty i inne należności udzielone klientom	29 976 639	25 277 781
Należności w innych aktywach	8 213	8 213
Udzielone zobowiązania warunkowe, w tym:	14 257 243	14 181 808
- limity na kartach kredytowych	679 304	685 445
- niewykorzystane linie kredytowe	8 939 930	9 301 544
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 973 490	1 280 767
- gwarancje i akredytywy	2 379 489	2 877 959
- depozyty do wydania	285 030	36 093
Razem	69 824 800	80 937 338

2. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Struktura organizacyjna Banku obejmuje w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym następujące jednostki organizacyjne:

- Radę Nadzorczą Banku,
- Zarząd Banku wraz z Komitetem Polityki Kredytowej zatwierdzające w ramach swoich kompetencji określone wewnętrzne akty normatywne z obszaru ryzyka kredytowego,
- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym,
- Departament Monitoringu i Restrukturyzacji,
- Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka,
- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
- jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych,
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Misją tych jednostek jest zapewnienie właściwej równowagi pomiędzy celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i akceptowalnym przez Bank poziomem „apetytu na ryzyko” przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych.

Cel ten jest osiągany poprzez następujące działania:

- opracowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego wobec przedsiębiorców i kontrahentów, wsparcie rozwoju narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, egzekwowanie wykonania decyzji kredytowych, tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe oraz inicjowanie koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- przeprowadzanie analizy kredytowej i podejmowanie decyzji kredytowych,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego i kontrahenta w celu jego ograniczania,
- zarządzanie trudnymi kredytami zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku,
- niezależną i obiektywną ocenę skuteczności, adekwatności i efektywności działania jednostek kredytujących oraz oceniających ryzyko kredytowe dzięki regularnym inspekcjom w tych jednostkach.

Funkcje komercyjne są oddzielone od oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”).

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowo zakresy zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych w ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim S.A.

2.1 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń oraz strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

2.2 Zarząd

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A.:

- zatwierdza Politykę Kredytową określającą strategiczne podejście do podejmowania ryzyka kredytowego oraz jego akceptowalny poziom,
- powołuje i zatwierdza skład Komitetu Polityki Kredytowej, za pośrednictwem którego sprawuje ciągły nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym,
- okresowo, ale nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w Polityce Kredytowej,
- aktywnie wspiera wdrażanie i realizację Polityki Kredytowej poprzez indywidualne działania Członków Zarządu sprawujących nadzór nad podległymi obszarami. W skład zarządu wchodzi Członek odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem, który ponosi odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem kredytowym i rynkowym,
- dokonuje przeglądu skuteczności metod identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz ustalania wysokości odpisów z tego tytułu oraz ocenia adekwatność i wrażliwość wykorzystywanych metod na zmiany warunków zewnętrznych,
- dokonuje przeglądu procesów i sposobu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych.

2.3 Komitety

W Banku funkcjonują następujące stałe Komitety, których kompetencje obejmują obszary związane z ryzykiem kredytowym:

- Komitet Polityki Kredytowej (KPK), którego podstawowym celem jest nadzorowanie realizacji i kontrola przestrzegania przez jednostki organizacyjne ING Banku Śląskiego S.A. „Zasad polityki kredytowej”,
- Komitety Kredytowe:
 - ING Banku Śląskiego S.A. (Komitet Kredytowy Banku),
 - Restrukturyzacyjny.

W obszarze klientów strategicznych podejmowanie decyzji następuje w trybie dwuosobowym przez osoby upoważnione przez KPK.

2.4 Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym

W strukturze organizacyjnej Banku jest wydzielony Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Misją Pionu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest utrzymanie odpowiedniego poziomu ryzyka kredytowego i rynkowego w Banku. Pion kierowany jest przez Dyrektora Banku, podległego i raportującego do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

Dyrektor Banku (Pionu) nadzoruje między innymi departamenty, których obszar kompetencyjny obejmuje systemowe zarządzanie kredytowym ryzykiem korporacyjnym Banku.

W odniesieniu do departamentu odpowiedzialnego za zarządzanie kredytowym ryzykiem detalicznym (Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym) raportowanie następuje bezpośrednio do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko Banku.

W ramach powyższych departamentów funkcjonują jednostki/zespoły odpowiedzialne za politykę i procedury, badanie i modelowanie ryzyka kredytowego oraz monitoring i raportowanie portfelowego ryzyka kredytowego.

Zadania poszczególnych Departamentów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące:

2.5 Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych

- opracowywanie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem kredytowym poprzez stałe utrzymywanie i rozbudowę zasad polityki kredytowej oraz opis procesów i procedur celem zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy aktualnymi celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i odpowiednim poziomem świadomości / apetytu na ryzyko zważywszy na rzeczywistość rynkową w Polsce,
- zapewnienie skutecznego i odpowiadającego aktualnym warunkom funkcjonowania obszaru zarządzania ryzykiem i procesami poprzez zarządzanie, uczestnictwo w projektach, projektowanie organizacji, przegląd procesów, reagowanie na potrzeby front office, operacji, realizację wniosków Zarządu i Centrali Grupy ING.

2.6 Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka

- definiowanie i przegląd sprawozdawczości zarządczej w obszarze ryzyka,
- wspieranie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta poprzez opracowywanie narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, monitoringowi i sprawozdawczości w zakresie jakości portfela kredytowego, udzielanie rekomendacji odnośnie rezerw na ryzyko kredytowe; wspieranie jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta w zakresie przepisów prawa i administracyjnym.

2.7 Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe

- zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z finansowaniem klientów poprzez zapewnianie doradztwa z zakresu ryzyka w procesie podejmowania decyzji kredytowych, egzekwowania realizacji decyzji kredytowych, rekomendowania wymaganych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- zapewnienie istotnych danych dla zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur celem zatwierdzania akceptowalnego poziomu ryzyka klienta,
- zwiększenie świadomości ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta wśród pracowników Banku celem ograniczenia tych rodzajów ryzyka,
- rekomendowanie poziomu rezerw i koniecznych zmian w zarządzaniu procesami kredytowymi definiowaniu produktów, polityce kredytowej celem redukcji ryzyka.

2.8 Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym

- zarządzanie ryzykiem poprzez: pomiar poziomu ryzyka, określanie kryteriów akceptacji ryzyka, monitorowanie jakości portfela kredytowego, wycenę potencjalnych strat, rekomendowanie rezerw finansowych i koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym, definicji produktów, polityce kredytowej w celu zmniejszenia ryzyka,
- szacowanie bieżącego i przewidywanego poziomu ryzyka na potrzeby ustalania apetytu na ryzyko,
- rozwój i aktualizacja modeli kalkulacji zdolności kredytowej,
- inicjowanie przygotowania i aktualizacji statystycznych modeli akceptacyjnych (kart skoringowych dla kredytów detalicznych) oraz ich wdrażanie,
- opracowywanie i wdrażanie zasad tworzenia odpisów na należności dotknięte utratą wartości,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego, możliwości i metod jego ograniczania.

2.9 Departament Monitoringu i Restrukturyzacji

- zarządzanie trudnymi kredytami detalicznymi w celu minimalizacji ryzyka kredytowego i strat Banku dla wszystkich segmentów detalicznych poprzez prowadzenie akcji windykacyjnych dla klientów z zaległościami,
- współpraca z Departamentem Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym w celu identyfikacji negatywnych trendów oraz segmentów w kredytowych portfelach detalicznych,
- nadzór nad zewnętrznymi podmiotami oraz kancelariami prawnymi prowadzącymi windykację dłużników.

2.10 Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka

- zarządzanie trudnymi kredytami (korporacyjnymi) zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku wynikających z portfela zaangażowań nieregularnych,
- współpraca z regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) i jednostkami sprzedaży w zakresie windykacji i restrukturyzacji trudnych kredytów,
- nadzór funkcjonalny nad regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) w zakresie restrukturyzacji i windykacji trudnych kredytów,
- w związku z centralizacją windykacji od września 2009 r. Departament zajmuje się kompleksowo windykacją trudnych kredytów korporacyjnych Banku.

2.11 Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego

- okresowa weryfikacja dokumentacji kredytowej i ocenianie funkcjonowania procesu kredytowego w ING Banku Śląskim S.A., na poziomie front-office i back-office (możliwość rekomendowania do Komitetu Polityki Kredytowej zmian w obecnie funkcjonujących politykach i procesach),
- analizowanie wybranych kredytów i adekwatności lokalnego zarządzania ryzykiem podczas regularnych inspekcji w jednostkach organizacyjnych Banku,
- identyfikacja obszarów mogących stanowić ewentualny problem oraz reagowanie na sygnały płynące z organizacji,

- kontrola przestrzegania kryteriów zatwierdzania transakcji, procesu uruchamiania kredytów, zachowań/statystyk w zakresie spłat, statystyk nieterminowych spłat, adekwatności monitorowania zaangażowań i kategorii ryzyka, prawidłowości wprowadzonych danych kredytowych w systemie informatycznym i odzyskiwania należności.

2.12 Jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych

- tworzą bazę wiedzy eksperckiej na temat charakterystyki ryzyka klientów.

2.13 Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)

Podstawową misją DAW jest dostarczenie Zarządowi Banku niezależnej i obiektywnej oceny na temat adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku, zapewniającej ujawnianie słabych stron bądź luk w jego organizacji i funkcjonowaniu.

Lokalny Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza regularne audyty ram Modelu Ładu Korporacyjnego, polityki i procedur ryzyka kredytowego. Jego spostrzeżenia (łącznie z proponowanymi zmianami do polityki i procedur) przekształcane są w wykaz działań, jakie powinny zostać wykonane przed zatwierdzeniem przez Komitet Polityki Kredytowej.

Nadrzędnym celem DAW jest wskazywanie na istniejące w działalności Banku ryzyka oraz ocena i proponowanie działań prowadzących do lepszej kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Poprzez swoją działalność DAW przyczynia się do usprawnienia organizacji i zarządzania Bankiem oraz osiągania założonych przez Bank celów.

Zakres prac DAW obejmuje całokształt działalności prowadzonej przez ING Bank Śląski S.A., wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, jak również jednostki organizacyjne Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A..

3. Ustalenie struktury autoryzacji decyzji w procesie kredytowym

Kompetencje decyzyjne w indywidualnych sprawach kredytowych (komitety kredytowe poszczególnych szczebli) oddzielone są od decyzji w sferze polityki kredytowej i zarządzania ryzykiem.

W procesie kredytowym decyzje kredytowe dotyczące portfela regularnego podejmowane są w trybie dwuosobowym (SAP) z uwzględnieniem zasad podejmowania decyzji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej. Wyjątki dotyczą niektórych klientów korporacyjnych w przypadku których:

- decyzję podejmuje Komitet Kredytowy Banku – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej,
- decyzję podejmuje się jednoosobowo – dotyczy to tzw. „Szybkiej Ścieżki Kredytowej”.

Poziom kompetencyjny skorelowany jest z poziomem ryzyka kredytowego wynikającym z ryzyka klienta i transakcji. Wraz ze wzrostem ryzyka kredytowego decyzje podejmowane są przez osoby, które ze swej natury posiadają więcej doświadczenia, a zatem umiejętności szerokiego i wnikliwego identyfikowania ryzyka.

Rozwiązania w zakresie określania szczebla kompetencyjnego w odniesieniu do decyzji kredytowych dla ekspozycji kredytowych dla portfela regularnego oparte są na wyznaczonej klasie ryzyka klienta oraz:

- poziomie łącznego zaangażowania Grupy ING wobec dłużnika oraz podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 Ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości), do której należy również dłużnik oraz podmioty z nim

- powiązane osobowo przez małżonków (dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy finansowany jest przedsiębiorca-osoba fizyczna),
- przedmiotu danej decyzji kredytowej.

4. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów korporacyjnych

4.1. Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez Doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją kredytu.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności zastosowania odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określanie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania określonych modeli mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku Śląskim S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

4.2. Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym; rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie.

4.3. Ustalenie limitów koncentracji

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji Bank przestrzega określonych w Art. 71 Ustawy Prawo Bankowe następujących limitów zaangażowań:

- limit 20% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem,
- limit 25% funduszy własnych Banku - w stosunku do pozostałych podmiotów,
- limit 800% funduszy własnych Banku - dla łącznej sumy „dużych” zaangażowań, tzn. których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku.

Ponadto, zgodnie z zaleceniami ustawowymi i rekomendacjami Nadzoru Bankowego, Bank ustala wewnętrzne limity dotyczące koncentracji w odniesieniu do branż, przyjmowanych form zabezpieczeń oraz na bieżąco monitoruje zjawisko koncentracji w obszarach geograficznych swej działalności (Regionach).

Wyznaczanie ustawowych limitów koncentracji Bank realizuje w cyklach miesięcznych. Na podstawie zweryfikowanych danych przygotowana jest informacja obejmująca aktualne stany funduszy własnych Banku oraz wysokości poszczególnych limitów ustawowych. Informacja przekazywana jest zainteresowanym jednostkom Banku, wśród których znajdują się m.in.: Centra Bankowości Korporacyjnej, Oddziały regionalne, Departamenty Pionu Kredytowego, Pionu Ryzyka oraz Departament Rewizji. Oddziały regionalne prowadzą redystrybucję otrzymanej informacji do podległych im jednostek.

Bank monitoruje wykorzystanie limitów, sporządzając zestawienie klientów i grup klientów powiązanych oraz odnosząc ich aktualne zaangażowanie do wysokości obowiązujących limitów.

Na poziomie operacyjnym kontrola zachowania limitów koncentracji odbywa się zarówno na etapie opracowywania wniosków kredytowych, zatwierdzania konkretnych transakcji oraz w procesie okresowych przeglądów zaangażowań.

Największe zaangażowania Banku (przekraczające 10% funduszy własnych)

	zaangażowanie w mln PLN	
	31.12.2009	31.12.2008
Fundusze własne Banku	3 855 388	3 566 116
Klient 1 (Grupa)	3 193,7	2 384,4
Klient 2	633,7	534,3
Klient 3	630,4	800,4
Klient 4 (Grupa)	506,2	506,5
Klient 5 (Grupa)	486,8	509,9
Klient 6 (Grupa)	-	736,8
Klient 7 (Grupa)	-	725,4
Klient 8	-	617,0
Klient 9	-	501,0
Klient 10 (Grupa)	-	411,4
Klient 11	-	367,1

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki. Na podstawie przeprowadzanych analiz określa on pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane.

Realizacja powyższych zadań opiera się m.in. na ustalaniu limitów dla grupy branż o istotnym udziale w portfelu Banku, tj. których łączny udział w stosunku do całego portfela kredytowego oscyluje w granicach 60%, zaś jednostkowo udział branży w portfelu korporacyjnym przekracza 5%. Ustalanie limitów dla branż leży w kompetencjach Komitetu Polityki Kredytowej.

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

branża	zaangażowanie (bilansowe i pozabilansowe)			
	31.12.2009		31.12.2008	
	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem
handel hurtowy	3 931,3	14,0%	3 698,9	12,9%
pośrednictwo finansowe (z uwzględnieniem banków)	3 818,6	13,6%	4 026,7	14,1%
administracja publiczna i obrona narodowa	2 344,1	8,4%	1 114,3	3,9%
handel detaliczny	1 568,4	5,6%	1 441,0	5,0%
budownictwo	1 555,7	5,6%	1 795,7	6,3%
obsługa nieruchomości	1 432,7	5,1%	1 581,2	5,5%
pozostała działalność związana z prowadzeniem interesów	1 403,9	5,0%	1 314,8	4,6%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	1 265,2	4,5%	1 186,1	4,2%
przemysł energetyczny	1 047,3	3,7%	1 132,6	4,0%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	683,6	2,4%	746,4	2,6%
przemysł maszynowy	678,1	2,4%	648,6	2,3%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	672,0	2,4%	762,4	2,7%
przemysł gumowy	609,4	2,2%	474,2	1,7%
poczta i telekomunikacja	607,2	2,2%	605,0	2,1%
pozostały przemysł surowców niemetalicznych	543,0	1,9%	603,5	2,1%
przemysł paliw	500,1	1,8%	943,9	3,3%
wynajem sprzętu	470,2	1,7%	744,2	2,6%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	457,4	1,6%	528,9	1,9%
działalność pomocnicza dla transportu	384,0	1,4%	303,7	1,1%
pobór, oczyszczanie i rozprowadzanie wody	364,1	1,3%	245,5	0,9%
pozostałe branże	3 675,6	13,1%	4 681,6	16,4%
Razem	28 011,9	100,0%	28 579,2	100,0%

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego sieci oddziałów. Dla kontroli zjawiska koncentracji w Regionach, przyjmuje się wskaźnik graniczny na poziomie 20% portfela ogółem Banku. Przekroczenie tego wskaźnika może stanowić sygnał do ustalenia limitu geograficznego.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje wzrostu ryzyka kredytowego, w ING Banku Śląskim dotychczas nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych.

Uwzględniając potencjalny poziom ryzyka Bank wprowadził limity w obszarze kredytów hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego dla:

- kredytów udzielanych z niskim wkładem własnym (ubezpieczonych),
- nowoudzielanych kredytów indeksowanych kursem waluty,
- kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- kredytów na cele mieszkaniowe.

Przestrzeganie ustawowych i wewnętrznych norm koncentracji jest przedmiotem miesięcznego raportu z obszaru ryzyka, przekazywanego Zarządowi Banku, KPK oraz

Dyrektorom Oddziałów Regionalnych. Okresowo jest on również prezentowany Radzie Nadzorczej Banku.

W ciągu roku 2009 jak i w roku 2008 nie wystąpiły przekroczenia ustawowych limitów koncentracji zaangażowań.

4.4. Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Banku jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Bank przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym, na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń,
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta,
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia),
- wartość zabezpieczenia.

Polityka Zabezpieczeń Banku zawiera m.in.:

- wskazanie kryteriów dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasady, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie do procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

Ponadto Polityka Zabezpieczeń Banku uwzględnia szczególnie te aspekty Uchwały KNF 380/2008, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jak i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności

kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta. Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

Zabezpieczenia przyjęte od klientów korporacyjnych według wartości godziwej w podziale na główne rodzaje zabezpieczeń

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość godziwa zabezpieczeń w mln PLN	
	31.12.2009	31.12.2008
Hipoteki	1 736,1	2 408,2
Zastawy	801,6	955,7
Gwarancje, w tym:	571,5	778,5
- gwarancje bankowe	11,9	65,2
- gwarancje rządowe	231,1	35,2
Zabezpieczenia na środkach pieniężnych	187,5	244,3
Cesje wierzytelności	193,1	134,5
Razem	3 732,8	4 521,2

4.5. Ustalenie metodologii klasyfikowania ekspozycji

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

Zdarzenia stanowiące przesłanki utraty wartości to zdarzenia, które miały miejsce w stosunku do aktywa lub grupy aktywów finansowych mające negatywny wpływ na wysokość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Przyjęta przez Bank lista przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych należności kredytowych jest następująca:

- Upadłość/ Zagrożenie upadłością: Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony (czy to przez Bank, stronę trzecią lub z własnej inicjatywy) w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem;
- Opóźnienie w spłacie: Kredytobiorca zaprzestał spłacania kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez:
 - Dla klientów korporacyjnych (oprócz instytucji finansowych) – więcej niż 90 dni;
 - Dla instytucji finansowych i rządów – 0 dni lub więcej; jednakże w tym przypadku stosuje się 14 dniowy okres wyjaśniający dla ustalenia czy brak spłaty był spowodowany czynnikami związanymi z pogorszeniem się standingu

kredytowego instytucji finansowej, czy raczej przyczynami operacyjnymi; opóźnienie w spłacie z przyczyn operacyjnych nie jest przesłanką utraty wartości.

- Bank ocenia, że kredytobiorca będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia: Kredytobiorca boryka się z istotnymi trudnościami finansowymi do tego stopnia, że trudności te będą miały negatywny wpływ (z prawdopodobieństwem co najmniej 50%) na przyszłe przepływy pieniężne z danej należności kredytowej (w ocenie tej brana jest pod uwagę perspektywa 1 roku);
- Restrukturyzacja należności kredytowej nie wynikająca ze względów komercyjnych: w związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności.

Stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej z wyżej wymienionych przesłanek świadczy o utracie wartości należności kredytowej (czyli o wystąpieniu tzw. impairment).

Wyznaczanie klasy ryzyka klienta w przypadku portfela regularnego

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11-17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18-22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.

Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka (jak również ci spośród klasyfikowanych do klasy 17 lub lepszej, wobec których ekspozycje objęto regulacjami są klasyfikowani wyłącznie przez Jednostki Intensive Care zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 9 klas z przedziału od 9 do 17.

Narzędzia do zarządzania kredytowym ryzykiem korporacyjnym

W latach 2007-2009 Bank podejmował szereg działań w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w związku z wdrażaniem Uchwały KNF 380/2008 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, wprowadzającej postanowienia Dyrektywy CRD odnośnie adekwatności kapitałowej banków zgodnej z Nową Umową Kapitałową (NUK). W ślad za decyzją Grupy ING o zaimplementowaniu zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB) opracowano i wdrożono modele (lokalne i globalne) podstawowych parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania),
- LGD (straty dla banku wynikające z niewykonania zobowiązania przez klientów),
- EAD (zaangażowania klienta wobec banku w momencie niewykonania zobowiązania)

dla różnych klas aktywów według wymagań metody AIRB.

Rozpoczęcie stosowania metody AIRB dla portfela korporacyjnego planowane jest po uzyskaniu pozytywnej zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Między innymi dla zaangażowań wobec przedsiębiorstw funkcjonują w Banku następujące modele:

- Dla segmentu klientów strategicznych, obejmującego firmy o rocznych przychodach powyżej 100 mln EUR:
 - Globalny model ratingowy (statystyczny model PD) Grupy ING,
 - Globalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-ekspertskie) zbudowane także na poziomie Grupy ING.
- Dla lokalnych segmentów firm średnich i dużych (klasa aktywów SME), obejmujących klientów o rocznych przychodach od 800 tys. do 100 mln EUR:
 - Lokalny model ratingowy PD (tzw. CEE SME PD) - model wykorzystywany w krajach Europy Środkowo-Wschodniej,
 - Lokalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-ekspertskie) zbudowane w banku na podstawie wewnętrznych danych z zastosowaniem metodologii Grupy ING.

Oprócz powyższych Bank stosuje także modele globalne dla ekspozycji wobec banków i innych instytucji finansowych oraz wobec rządów i jednostek samorządu terytorialnego.

Modele są wykorzystane do kalkulacji kapitału ekonomicznego, pozwalając na jego optymalizację. Przyczyniają się także do lepszej kwantyfikacji ryzyka kredytowego w portfelu banku. Na ich podstawie szacowane są m.in. rezerwy według MSSF, efektywność działania banku (RAROC, zysk ekonomiczny, zarządzanie wartością firmy) oraz ceny kredytów.

Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne wspierające proces nadawania ocen ryzyka klientom i transakcji przy wykorzystaniu modeli ryzyka. Podstawowym narzędziem informatycznym do zarządzania ryzykiem kredytowym jest zintegrowane środowisko Grupy ING, które łączy w sobie wszystkie aplikacje potrzebne do pełnej realizacji wymogów NUK. Przy jego pomocy można efektywnie zarządzać ryzykiem na poziomie oddziału banku a nawet portfela pojedynczego opiekuna klienta.

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
01	0,0	0,0	0,0	0,0
02	0,0	0,0	0,0	0,1
03	0,0	180,8	1 758,0	1 414,5
04	1 675,2	1 106,1	1,2	4,0
05	0,5	3,0	431,6	11,9
06	824,9	212,8	381,8	233,4
07	184,2	59,8	227,9	159,6
08	1 545,7	1 137,8	1 328,7	764,3
09	1 069,6	658,1	1 623,1	1 758,0
10	1 914,5	1 766,0	1 060,3	957,0
11	1 675,7	1 965,1	2 066,9	2 025,8
12	1 249,8	1 183,5	1 367,0	1 584,4
13	2 162,1	1 353,4	2 158,5	1 261,5
14	987,8	452,4	1 368,2	619,7
15	1 370,7	397,0	1 111,5	575,6
16	547,5	204,5	867,4	364,1
17	565,0	167,3	473,2	110,4
18	66,4	11,1	56,9	30,1
19	372,0	79,1	95,7	13,6
20	429,4	52,6	167,4	4,9
21	5,5	0,0	4,0	0,0
22	370,5	4,5	136,8	0,2
Razem	17 017,0	10 994,9	16 686,1	11 893,1

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych dla klas ryzyka 01-19 objęte jest odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR - *Incurring But Not Reported*). Zaangażowanie dla klas 20-22 objęte jest odpisem na utratę wartości (ISFA - *Individually Significant Financial Assets* lub INSFA - *Individually Not-Significant Financial Assets*).

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 437,1	10 973,1	16 301,3	11 885,8
1-30	77,6	17,2	143,4	6,9
31-60	13,7	3,0	15,7	0,0
61-90	21,1	0,1	14,4	0,4
91-180	117,8	1,5	54,5	0,0
181-365	153,9	0,0	34,0	0,0
>365	195,8	0,0	122,8	0,0
Razem	17 017,0	10 994,9	16 686,1	11 893,1

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 144,0	10 916,0	16 228,6	11 880,7
1-30	30,8	17,2	125,6	6,9
31-60	9,8	3,0	13,2	0,0
61-90	5,9	0,1	7,5	0,4
91-180	17,4	1,5	0,9	0,0
181-365	3,2	0,0	1,4	0,0
>365	0,5	0,0	0,7	0,0
Razem	16 211,6	10 937,8	16 377,9	11 888,0

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*)

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	408,6	51,3	147,4	1,8
21	3,9	0,0	3,9	0,0
22	319,4	2,5	103,3	0,1
Razem	731,9	53,8	254,6	1,9

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	286,2	53,8	64,2	1,9
1-30	46,4	0,0	14,4	0,0
31-60	0,3	0,0	0,1	0,0
61-90	15,2	0,0	4,6	0,0
91-180	88,4	0,0	51,2	0,0
181-365	135,5	0,0	27,1	0,0
>365	159,9	0,0	93,0	0,0
Razem	731,9	53,8	254,6	1,9

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczające (INSFA*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	20,8	1,3	20,0	3,1
21	1,6	0,0	0,1	0,0
22	51,1	2,0	33,5	0,1
Razem	73,5	3,3	53,6	3,2

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczające (INSFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	6,9	3,3	8,5	3,2
1-30	0,4	0,0	3,4	0,0
31-60	3,6	0,0	2,4	0,0
61-90	0,0	0,0	2,3	0,0
91-180	12,0	0,0	2,4	0,0
181-365	15,2	0,0	5,5	0,0
>365	35,4	0,0	29,1	0,0
Razem	73,5	3,3	53,6	3,2

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

4.6. Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W niektórych przypadkach ING Bank Śląski S.A. współpracuje z kredytobiorcą oraz jego innymi wierzycielami (jeśli takowi istnieją), aby zrestrukturyzować działalność kredytobiorcy oraz jego zobowiązania finansowe w celu minimalizacji strat finansowych dla wszystkich wierzycieli, a w szczególności dla ING Banku Śląskiego S.A. Ten cel może zostać osiągnięty przy zastosowaniu wielu ścieżek dostępnych dla wierzycieli, najczęstsze z nich to:

- wydłużenie okresu spłat,
- sprzedaż aktywów,
- sprzedaż części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
- umorzenie części zobowiązań finansowych,
- kombinacja powyższych.

Decyzja w zakresie rozpoczęcia procesu restrukturyzacji jest podejmowana jedynie po dokonaniu szczegółowej oceny wewnętrznej oraz po akceptacji przez odpowiedni (wewnętrzny) organ decyzyjny. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji, kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

W ciągu 2009 roku ING Bank Śląski S.A. zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych bez utraconej wartości w łącznej wysokości 116,0 mln PLN, które wg oczekiwań stałyby się kredytami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja.

Zaangażowania wobec klientów korporacyjnych bez utraconej wartości, które stałyby się zaangażowaniami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja

Zaangażowanie w mln PLN	
31.12.2009	31.12.2008
116,0	98,6

5. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów detalicznych

Bank traktuje wszystkie należności detaliczne (wobec klientów indywidualnych oraz klientów segmentu Small Business) jako indywidualnie nieznaczące i wylicza oraz tworzy odpisy i rezerwy na nie według podejścia kolektywnego.

Podejście eksperckie w szacowaniu wielkości odpisów i rezerw w tym także szacowaniu parametrów wykorzystywanych do wyliczania odpisów i rezerw jest dopuszczalne, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- wielkość i wiek portfela i/lub ilość przypadków dotkniętych utratą wartości w okresie analizy jest niedostateczna dla przeprowadzenia estymacji statystycznej lub matematycznej,
- jakość danych jest niewystarczająca do adekwatnego oszacowania wielkości odpisów lub rezerw,
- nastąpiła istotna zmiana warunków ekonomicznych otoczenia Banku, poziomu apetytu na ryzyko, przyjętych strategii odzyskiwania należności,
- przyjęte statystyczne lub matematyczne metody szacunku (estymacji) nie odpowiadają wymogom regulacyjnym lub wymaganiom Grupy ING.

Zasadność zastosowania podejścia eksperckiego oraz ocena jego wyników weryfikowana jest odrębnie dla każdego przypadku i podlega akceptacji Komitetu Polityki Kredytowej. Takie same zasady stosuje się do wykorzystania danych i obserwacji pozyskanych z innych instytucji, w tym samej akceptacji źródła danych.

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

- Kredytobiorca zaprzestał spłaty kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się dłużej niż 90 dni. Dla limitów w ROR oraz limitów w rachunku bieżącym dla Small Businessu warunek ten dotyczy wyłącznie zaangażowań powyżej 200 PLN;
- W obrębie kredytów konsumpcyjnych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grup kredytów konsumpcyjnych (nie mieszkaniowych / hipotecznych);
- W obrębie kredytów mieszkaniowych / hipotecznych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grupy kredytów mieszkaniowych / hipotecznych (nie konsumpcyjnych);
- Kredytobiorca (Small business) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1;
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 3 miesiące (jeśli wcześniej okres przeterminowania był krótszy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 6 miesięcy (jeśli wcześniej okres przeterminowania był dłuższy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem (przesłanka dotyczy w szczególności kredytobiorców z segmentu Small Business);
- Umowa kredytowa została rozwiązana;
- Sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta Small Business wskazuje, że nie będzie on w stanie spłacić swoich zobowiązań wobec Banku w całości i w terminie.
- Należność kredytowa została poddana restrukturyzacji. W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności. Natomiast nie jest przesłanką utraty wartości zmiana warunków kredytowania wynikająca ze względów komercyjnych (w tym zmiany stóp procentowych uwarunkowane rynkowo). Zasady restrukturyzacji oraz sposób ich traktowania z punktu widzenia tworzenia odpisów aktualizacyjnych (rezerw) są określone odrębnymi procedurami.

Punktem wyjścia przyjętym do grupowania ekspozycji do portfeli w podejściu kolektywnym są zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) wyróżniające trzy podstawowe grupy produktów detalicznych: kredyty odnawialne, kredyty hipoteczne i inne kredyty konsumpcyjne. Podstawową do grupowania jest zbieżność czynników ryzyka (*risk drivers*) w grupie. Produkt i jego cechy są podstawowymi kryteriami grupowania. Pochodną definicji produktu są kryteria przesłanek utraty wartości oparte na bazylejskiej definicji „default”. Ponieważ Bank stosuje karty skoringowe (statystyczne modele akceptacyjne) istniejący model akceptacyjny jest dodatkową przesłanką grupowania.

Dodatkowo w procesie grupowania uwzględnia się:

- rodzaj i definicję produktu,
- rodzaj zabezpieczenia,
- biznesowe pozycjonowanie produktu (np. wyodrębnienie produktów nie oferowanych),
- pozostałe elementy modelu akceptacyjnego,
- organizację procesu kredytowego.

Wyróżniony portfel powinien charakteryzować się odpowiednią liczebnością dla zapewnienia statystycznej powtarzalności zjawisk.

Dla każdego portfela wyróżnia się:

- portfel należności nie dotkniętych utratą wartości (IBNR),
- portfel należności dotkniętych utratą wartości (*impaired*),
- portfel należności odnośnie których Bank nie spodziewa się dalszych odzysków (*impaired – non risk* zwany także „portfelem B”).

Bank stosuje następujące kryteria wyróżnienia portfela B:

- od momentu wystąpienia przesłanek utraty wartości upłynęło: 24 miesiące dla portfeli kredytów konsumpcyjnych i Small Business, 36 miesięcy dla portfeli kredytów mieszkaniowych,
- nie występują przesłanki posiadania przez dłużnika dochodów wystarczających do spłaty zaległości ani aktywów, z których Bank mógłby odzyskać swą należność i brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości,
- dłużnik podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Bank nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Kolektywne podejście w szacowaniu i tworzeniu odpisów (rezerw) opiera się o zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*, z odpowiednimi modyfikacjami na potrzeby wyliczania utraty wartości) i o koncepcję tzw. straty oczekiwanej. Z uwagi na fakt, że wg MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną a nie stratę oczekiwaną, parametry modelu bazylejskiego podlegają modyfikacji. Do wyliczenia rezerwy wykorzystywane są następujące parametry:

- PD - prawdopodobieństwo niewypłacalności klienta określone dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- LGD - strata poniesiona na należności w wyniku jej niepełnego odzyskania, określona dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- EAD – ekspozycja w momencie niewypłacalności - kwota bieżącego zaangażowania bilansowego powiększona o ekwiwalenty bilansowe niewykorzystanych linii kredytowych.

Modyfikacja parametrów wynika z faktu, że w Modelu Bazylejskim określa się prawdopodobieństwo dla straty oczekiwanej w okresie najbliższych 12 miesięcy, natomiast zgodnie z MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną. Modyfikacja wynika z okresu, jaki przyjmuje się, aby poniesienie straty zostało rozpoznane (ujawnione, odkryte).

Modyfikacja parametru PD dokonywana jest w oparciu o koncepcję okresu ujawnienia straty (ang. *emergence period*), który jest na ogół krótszy niż 12 miesięcy. Okres ujawnienia straty uzależniony jest między innymi od następujących czynników:

- segmentu do którego należy kredytobiorca;

- rodzaju produktu.

Dostosowanie PD do wymagań MSR polega na skróceniu horyzontu czasowego parametru i przybliżeniu go do bieżącej daty bilansowej.

Dla portfela detalicznego i Small Business określenie PD dla grup produktów bazuje na estymacji prawdopodobieństw zajścia jednego z przypadków:

- kredytobiorca zaprzestanie spłacania kapitału lub odsetek przez okres dłuższy niż 90 dni,
- kredytobiorca zostanie postawiony w stan upadłości (dotyczy Small Businessu),
- kmowa kredytowa zostanie wypowiedziana,
- należność zostanie poddana restrukturyzacji.

Tak wyliczone PD jest mapowane (alokowane) do poszczególnych przedziałów ratingowych.

W rozumieniu *Basel II* parametr LGD oznacza stratę, jaką Bank poniesie na danej ekspozycji kredytowej w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. LGD jest wyrażony jako ułamek zaangażowania na moment wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy (EAD). LGD jest pochodną przyjętych zabezpieczeń prawnych, tj. rodzaju zabezpieczeń oraz ich wartości (likwidacyjnej).

LGD dla portfeli detalicznych oblicza się na podstawie ilorazu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na rachunku od momentu wystąpienia utraty wartości do dnia raportu przez sumę kapitału i odsetek należnych w momencie wystąpienia utraty wartości.

Wyliczony w ten sposób parametr LGD korygowany jest z tytułu szacowanych kosztów windykacji, jakie Bank będzie musiał ponieść w związku z realizacją zabezpieczeń.

Przepływy po dacie wystąpienia przesłanek utraty wartości dyskontowane są przy pomocy stopy procentowej przyjętej dla całego portfela.

EAD w Modelu Bazylejskim oznacza wielkość zaangażowania kredytowego, jakie będzie miało miejsce w momencie niewypłacalności klienta. Przy kalkulacji straty oczekiwanej według *Basel II* EAD oznacza sumę bieżącego zaangażowania bilansowego i statystycznie oszacowaną część zaangażowania pozabilansowego, jaką klient wykorzysta do dnia niewypłacalności.

Zmodyfikowana wartość EAD na poziomie klienta dla potrzeb MSR jest bieżącą ekspozycją bilansową na dzień bilansowy, powiększoną o ekwiwalenty bilansowe bieżących pozycji pozabilansowych.

Wysokość rezerw zależy od wysokości zaangażowania oraz parametrów PD i LGD (przy czym PD dla portfela dotkniętego utratą wartości (*impaired*) wynosi 100%, a LGD dla portfela B wynosi 100 %).

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	9 113,6	2 986,3	6 755,8	2 410,6
1-30	326,5	27,7	288,2	36,2
31-60	62,9	5,8	29,9	5,0
61-90	21,5	1,1	46,7	8,8
91-120	16,4	0,7	4,1	0,1
121-150	11,9	0,2	5,6	0,5
151-180	11,7	0,0	4,6	0,1
>180	139,5	0,1	95,4	0,4
Razem	9 704,0	3 021,9	7 230,3	2 461,7

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione, lecz nie ujawnione straty (IBNR*)

Rodzaj produktu	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Kredyty hipoteczne	5 986,1	366,2	4 480,1	521,3
Kredyty dla small-business-u	1 444,7	707,6	1 126,3	694,3
Pozostałe kredyty	2 042,7	1 941,8	1 477,8	1 238,8
Razem	9 473,5	3 015,6	7 084,2	2 454,4

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	9 088,3	2 981,5	6 755,8	2 410,6
1-30	314,6	27,5	288,2	36,2
31-60	55,4	5,6	29,9	5,0
61-90	15,2	1,0	10,3	2,6
Razem	9 473,5	3 015,6	7 084,2	2 454,4

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
<90	51,0	5,3	36,4	6,2
91-120	16,4	0,7	4,1	0,1
121-150	11,9	0,2	5,6	0,5
151-180	11,7	0,0	4,6	0,1
>180	139,5	0,1	95,4	0,4
Razem	230,5	6,3	146,1	7,3

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

6. Przeglądy compliance

W obszarze przeglądów compliance w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym podstawową rolę odgrywają:

- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
 - Departament Audytu Wewnętrznego,
- w zakresie określonym w pkt 2.10 i 2.12.

7. Identyfikacja ryzyka kredytowego związanego z zawieraniem transakcji pochodnych

Każdy klient zawierający z Bankiem transakcje pochodne musi posiadać przyznany przez Bank odpowiedni limit transakcyjny. Limity transakcyjne przyznawane są zgodnie z procedurami i kompetencjami kredytowymi obowiązującymi w Banku, tak jak dla wszystkich innych zaangażowań kredytowych.

Do monitorowania ryzyka związanego z zawieraniem przez kontrahentów banku transakcjami, służy system ACR (Adaptiv Credit Risk). ACR jest globalnym systemem Ryzyka, używanym przez Grupę ING, w którym rejestrowane są wszystkie limity FM (Financial Markets) oraz transakcje zawarte przez dealerów.

Transakcje rodzące po stronie kontrahenta ryzyko (rozliczeniowe, przed-rozliczeniowe), wprowadzane do systemów bankowych, wymagają rejestracji w ACR.

Monitorowanie ryzyka związanego z produktami Departamentu Skarbu, takimi jak transakcje pochodne, depozytowe i na papierach wartościowych, odbywa się w Banku „on-line”.

Z perspektywy pomiaru ryzyka można podzielić je na:

- ryzyko przed-rozliczeniowe (pre-settlement) – występujące przy transakcjach walutowych, derywatywach i transakcjach na papierach wartościowych jako rezultat zamiany transakcji na rynku przy potencjalnie niekorzystnej cenie,
- ryzyko kredytowe – powstające przy plasowaniu pieniędzy na rynku (depozyty).

Ryzyko przed-rozliczeniowe

Ryzyko przed-rozliczeniowe jest ryzykiem wynikającym z naruszenia warunków transakcji przez Kontrahenta przed jej rozliczeniem, co powoduje konieczność jej zamiany poprzez transakcję z innym kontrahentem po cenie obowiązującej na rynku (ewentualnie niekorzystnej).

W celu kontrolowania ryzyka kontrahenta określa się nie tylko koszt zastąpienia, w razie naruszenia warunków w chwili bieżącej (bieżąca wartość rynkowa MtM), lecz także jak bardzo wzrośnie MtM w ciągu trwania transakcji.

Ponieważ jednak rynki finansowe nie do końca są przewidywalne i nie można do końca być pewnym wyznaczonego, maksymalnego MtM, używa się modeli statystycznych, które określają poziom zaufania. Według polityki Grupy ING ten poziom zaufania wynosi 97,5%.

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk)

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk) powstaje, gdy Bank plasuje depozyty u innego kontrahenta (banku). W razie naruszenia warunków przez kontrahenta, Bank traci pieniądze. W związku z tym ryzyko to jest mierzone po prostu jako wartość nominalna depozytu.

Ryzyko rozliczeniowe

Ryzyko rozliczeniowe jest ryzykiem, przy którym kontrahent nie dostarczy aktywów, które ma obowiązek dostarczyć w związku z rozliczeniem transakcji i Bank może stracić do 100% spodziewanych wartości. Ryzyko to powstaje wtedy, kiedy ma nastąpić wymiana wartości (środki lub inne instrumenty) w tej samej dacie dostawy bądź różnej i dostawa ta jest niesprawdzona lub spodziewana aż do momentu, kiedy Bank dostarczył nieodwołalną instrukcję płatności lub sam zapłacił lub dostarczył swoją część zobowiązania wynikającego z transakcji.

Niektóre produkty zawsze rodzą ryzyko rozliczeniowe, niektóre nigdy, a są takie, przy których wystąpienie tego ryzyka związane jest z mechanizmem rozliczeń. Ryzyko rozliczeniowe powstaje zawsze, gdy transakcja angażuje dwustronną wymianę środków pieniężnych/papierów wartościowych, ale ta wymiana nie odbywa się na bazie DVP (Dostawa za Zapłatę - Delivery Versus Payment).

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych występuje wtedy, gdy wymiana środków pieniężnych na papiery wartościowe nie odbywa się na bazie DVP. Występuje wtedy ryzyko rozliczeniowe w dniu rozliczenia transakcji, chyba że rozliczenie odbywa się w ten sposób, iż Bank może kontrolować transakcję tak, aby nie dopuścić do przepływu środków/papierów przed potwierdzeniem wykonania zobowiązania przez Kontrahenta.

Wagi Ryzyka

Wagi ryzyka używane do monitorowania wykorzystania poszczególnych limitów ustalane są dla poszczególnych produktów, walut i czasu trwania transakcji, na poziomie Grupy ING. Wagi ryzyka są szacunkiem potencjalnej przyszłej ekspozycji (PFE) kontraktu „at-the-money”, jako część wartości nominalnej transakcji w czasie pozostałym do jej rozliczenia.

Ryzyko przed-rozliczeniowe na poziomie transakcji jest obliczane jako:

$$\text{Ryzyko przed-rozliczeniowe} = \text{Wartość Rynkowa} + \text{Wartość Nominalna} \times \text{Waga Ryzyka},$$

gdzie waga ryzyka jest oparta na okresie czasu pozostałym do rozliczenia transakcji.

Wagi ryzyka „używane” są przez system ACR do monitorowania poziomu wykorzystania limitów kontrahentów.

Portfel transakcji zawartych z kontrahentami Banku, znajdujący się w ACR (transakcje nie rozliczone), przedstawiał się następująco (wszystkie dane w mln EUR):

	31.12.2009	31.12.2008
Depozyty oddane (Money Market)	204,9	1 873,6
Bieżąca wartość rynkowa transakcji (MtM)	423,0*	1 145,7*
Wartość bieżąca + potencjalna przyszła wartość (FM Value)	1 501,4	2 170,7

* Kwota brutto – tylko transakcje gdzie wycena jest dla banku pozytywna (Bank jest „at-the-money”).

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym ryzykiem kredytowym związanym z zawartymi przez Bank transakcjami pochodnymi z klientami (głównie opcje walutowe), Bank regularnie dokonuje przeglądu portfela tych instrumentów. Aby wyniki przeglądu pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Bank ustrukturyzował zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Bank do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone wg stanu na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Bank dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD i EAD, co zostało opisane w „znaczących zasadach rachunkowości” w punkcie opisującym zastosowanie szacunków.

Korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Banku za rok 2009 wyniosła 186 mln zł (w porównaniu do 163 mln zł za rok 2008) i została ujęta w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja”.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych według stanu na dzień bilansowy Bank dokonał odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka kredytów, dla których stwierdzono utratę wartości. W roku 2009 wartość utworzonych odpisów wynosiła 115,2 mln zł (w porównaniu z 71,4 mln zł w roku 2008) i została ujęta w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe”.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w pozycji „Kredyty i inne należności udzielone klientom” ujęte zostały należności kredytowe powstałe w wyniku restrukturyzacji transakcji na instrumentach pochodnych zawartych przez Bank z jego klientami. Wartość tych należności wynosiła 263,2 mln zł według stanu na 31.12.2009 r. w porównaniu z 21,6 mln zł według stanu na 31.12.2008 r..

II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

1. Informacje ogólne

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji banku na ryzyko rynkowe oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana i tam gdzie ma to zastosowanie mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść Bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym), parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza menedżerom Rynków Finansowych, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetowi ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko. Ważną rolę konsultanta w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz banku - ING Bank NV.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje również funkcję Kontroli Produktów Rynków Finansowych („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych. Obejmuje ona niezależną ocenę (porównanie do rynku) cen/kursów stosowanych do wyceny pozycji oraz parametrów rynkowych używanych do kalkulacji wyniku finansowego pokazywanego w raportach finansowych. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny takie jak: źródła wykorzystywanych danych rynkowych, kalkulacji rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych są podejmowane przez Komitet Parametrów, któremu przewodniczy naczelnik Wydziału Kontroli Produktów, a w którego skład wchodzi również przedstawiciele Rynków Finansowych i Pionu Finansów.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku skupia się przede wszystkim na potencjalnych zmianach wyniku ekonomicznego (to znaczy na zmianach wartości bieżącej przyszłych przepływów finansowych), ale uwaga jest również skoncentrowana na przypadkach, gdy na skutek stosowanych zasad księgowych efekt zmian cen rynkowych na raportowany wynik finansowy jest inny niż w przypadku jego oddziaływania na wynik ekonomiczny.

2. Struktura ksiąg Banku w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na „handlowe” (pozycje zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen

rynkowych) oraz „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje). Ogólna struktura ksiąg banku wygląda następująco:

Cały Bank

|___ Księgi Handlowe

|___ Księgi Bankowe

|___ Komercyjne Księgi Bankowe

|___ Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Księgi Handlowe

Są to księgi obszaru Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych oraz stopy procentowej) oraz ING Securities (biuro maklerskie banku) - pozycje arbitrażowe oraz animatora rynku kapitałowego (raportowane w ramach Rynków Finansowych). Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu odsprzedaży bądź uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych. Przykłady to własne pozycje handlowe, pozycje wynikające z obsługi klienta i/lub animowania rynku. Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez limity VaR na pozycje handlowe lub w przypadku pozycji arbitrażowych oraz animatora rynku kapitałowego ING Securities - limity pozycyjne.

Komercyjne Księgi Bankowe

Są to księgi bankowe pionów detalicznej oraz korporacyjnej działalności, zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne, co zapewnia, iż w księgach tych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo później, krótkoterminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych.

Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Są to księgi służące do zarządzania pozycją płynnościową oraz finansowania („LMF”), a także do zarządzania aktywami i pasywami („ALM”). Ich podstawowym celem jest zarządzanie pozycją płynnościową oraz stopy procentowej wynikającą z pozycji komercyjnych banku. Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów VaR. Podobnie jak w przypadku ksiąg komercyjnych istnieje różnica pomiędzy wrażliwością wyniku ekonomicznego i finansowego na zmiany stawek rynkowych.

3. Koncepcja wartości narażonej na ryzyko („VaR”)

VaR jest główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach obszaru Rynków Finansowych, zarówno dla ksiąg „handlowych”, jak i „bankowych”. VaR pokazuje wielkość potencjalnej straty, która nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu ufności (prawdopodobieństwa). Bank kalkuluje osobno poziomy VaR dla portfeli stopy procentowej, pozycji walutowej oraz pozycji wynikającej z opcji walutowych stosując następujące założenia: 99% poziom ufności, 250 dniowy okres obserwacji wykorzystywany do pomiaru zmienności oraz korelacji. Pomiar VaR stosowany przez Bank jest zgodny ze standardami Grupy ING oraz najlepszymi praktykami rynkowymi. Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny”

oraz „hipotetyczny lub teoretyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń (wszystkie negatywne oraz duże pozytywne) są szczegółowo badane i wyjaśniane.

VaR w sytuacji kryzysowej („stress-tests”)

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie pokazuje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli, ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach. W związku z powyższym bank kalkuluje VaR w sytuacji kryzysowej. Miara ta pokrywa możliwe negatywne wyniki portfeli banku w przypadku zaistnienia zdefiniowanych scenariuszy kryzysowych uwzględniających zmiany jednego lub kilku parametrów rynkowych mających wpływ na wartość danego portfela. Najgorszy rezultat wynikający z przyjętych scenariuszy jest raportowany jako VaR w sytuacji kryzysowej dla danego portfela.

Ryzyko rynkowe ksiąg handlowych (statystyki VaR)*

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

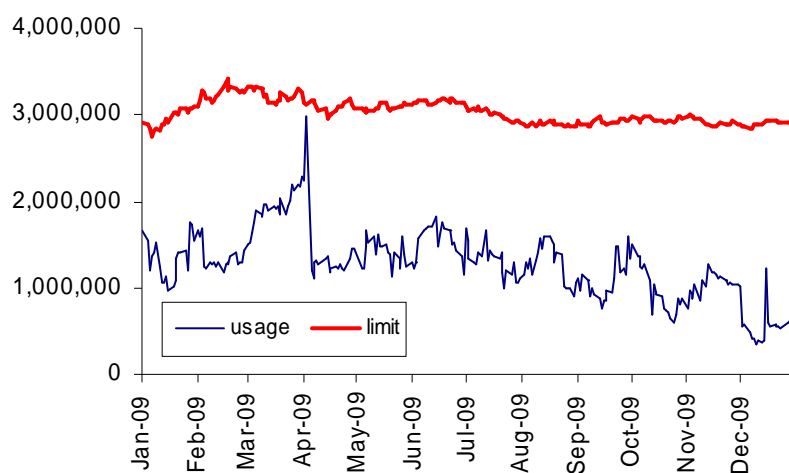
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	2 875 740	611 103	1 272 290	355 128	2 988 384
FX	3 902 790	2 318 175	1 622 747	14 686	3 714 493
FX Opcje	2 875 740	2 041 775	2 183 906	947 185	9 003 821

Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

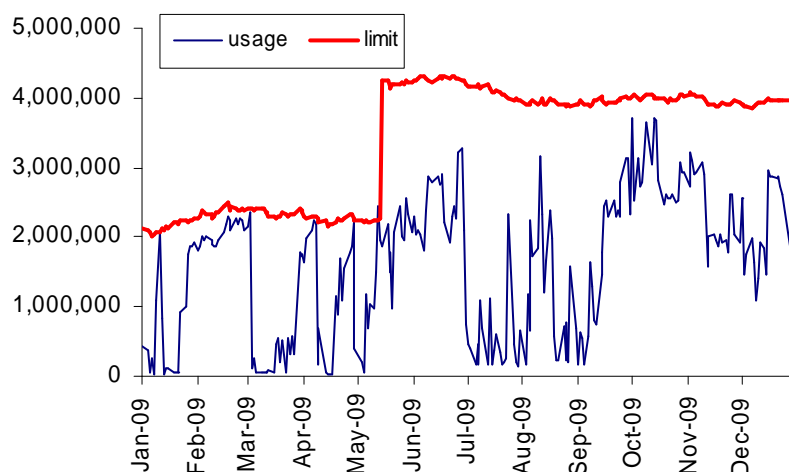
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	2 920 680	1 370 337	645 336	290 239	1 555 432
FX	2 127 924	378 720	384 958	10 196	2 066 127
FX Opcje	3 129 300	1 118 203	878 934	158 730	3 720 330

* Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie w tabelach i na wykresach specjalnie dla celów tego dokumentu zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP, w kolumnie „Limit” kwoty wyznaczone są z wykorzystaniem kursu fixingowego z ostatniego dnia w roku.

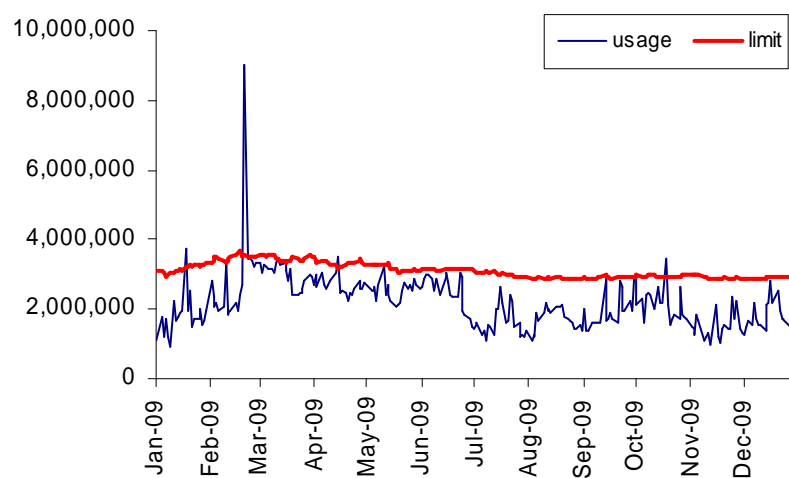
Ryzyko stopy procentowej VaR (PLN)

Ryzyko walutowe VaR (PLN)

Ryzyko opcji walutowych VaR (PLN)

Obszar Rynków Finansowych utrzymywał pozycje handlowe na umiarkowanych poziomach w odniesieniu do limitów. Średnie wykorzystanie limitów wyniosło odpowiednio: 42% dla stopy procentowej, 48% dla pozycji walutowej oraz 70% dla opcji walutowych. Portfel opcji barierowych ulegał równomiernemu zmniejszeniu, co wynikało z procesu restrukturyzacji, zapadających transakcji oraz ograniczonego popytu klientów.

W roku 2009 zaobserwowano cztery przekroczenia limitu VaR dla opcji walutowych – trzy przekroczenia miały miejsce w pierwszym półroczu, jedno w drugim półroczu. W pierwszym półroczu możliwość utrzymywania otwartych pozycji była ograniczona ze względu na bardzo wysokie parametry stosowane do pomiaru VaR co wynikało z dużej zmienności rynków podczas kryzysu finansowego. Generalnie przekroczenia wynikały z utrzymywania otwartej pozycji vega. Najwyższą wartość VaR odnotowano 20 lutego, kiedy dealerzy zrobili transakcje *knockout forward* z ING Moskwa. Vega wynikająca z tych transakcji w połączeniu z bardzo wysoką zmiennością zmienności EUR/RUB (powyżej 20%) spowodowały znaczny wzrost miary VaR.

W drugiej połowie roku przekroczenie było spowodowane wystąpieniem, tzw. *pin risku* – wygaśnięcie zabezpieczenia opcji o krótkim terminie zapadalności z ceną wykonania bliską kursowi rynkowemu spowodowało znaczny wzrost miary VaR. Każdorazowo przekroczenia były usuwane następnego dnia.

Odnotowano jednostkowy przypadek przekroczenia limitu VaR dla FX spot. Przekroczenie miało przypadkowy charakter, dealerzy otworzyli pozycję w wysokości 19 mln EUR, co przy bardzo wysokiej zmienności spowodowało wystąpienie przekroczenia. Pozycja została natychmiastowo zredukowana.

Ryzyko rynkowe ksiąg bankowych Rynków Finansowych (statystyki VaR)*

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit**	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
LMF&ALM	8 216 400	1 480 961	4 015 884	1 230 129	8 924 716
LMF	4 108 200	591 112	1 815 380	337 441	3 979 647
ALM	4 108 200	1 478 217	2 829 741	873 076	5 854 087

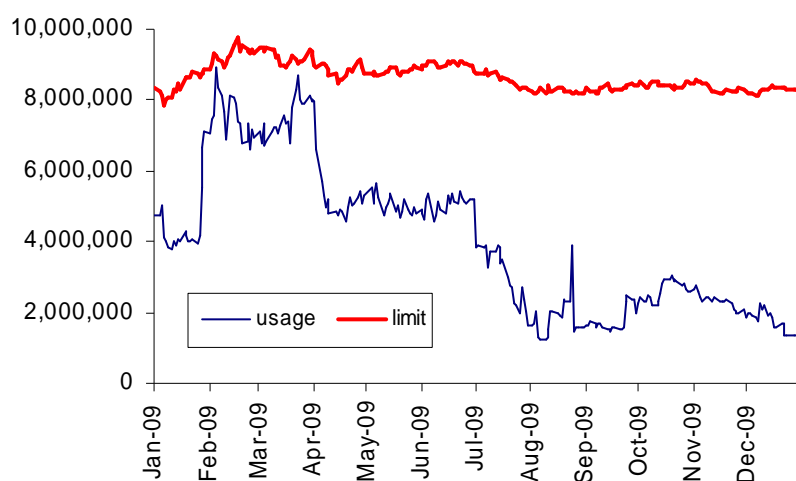
Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
LMF	4 172 400	2 068 676	987 948	315 386	2 278 421
ALM	4 172 400	3 044 730	1 599 531	510 465	4 467 401

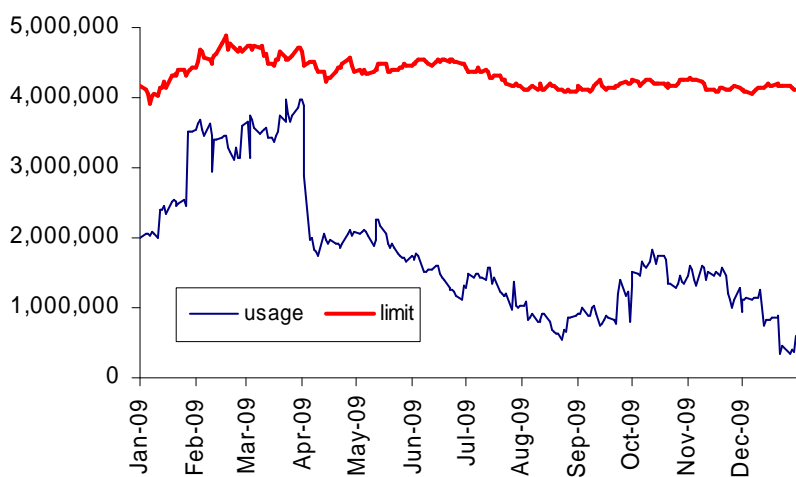
* W przypadku pozycji LMF (zarządzanie pozycją płynnościową i finansowaniem) oraz ALM (pozycja zarządzania aktywami i pasywami) kwoty podane są miarami Delta VaR, ponieważ tylko ta miara ta podlega formalnemu limitowaniu (Delta VaR uwzględnia jedynie zmiany krzywej swap).

** Bank wprowadził limit dla LMF&ALM (łącznie) oraz pod-limity dla poszczególnych obszarów

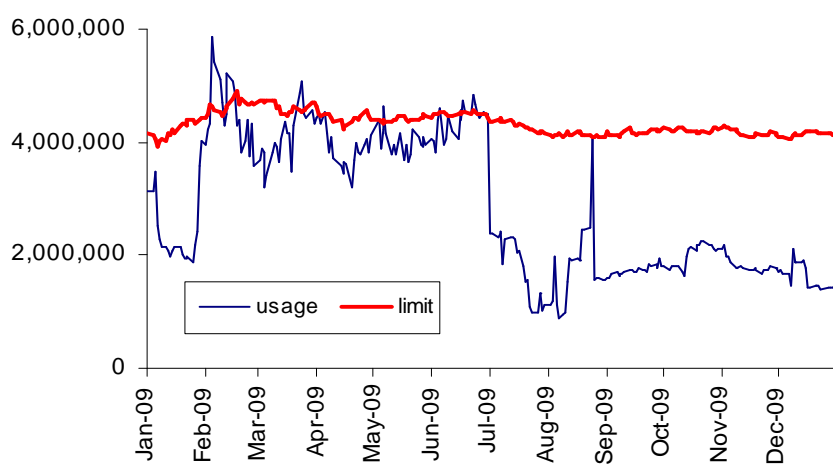
LMF & ALM VaR (PLN)

LMF VaR (PLN)

ALM VaR (PLN)

W pierwszej połowie roku 2009 zaobserwowano kilka przekroczeń sub-limitu dla ALM – łączny limit dla LMF& ALM nie został przekroczony. Przekroczenia miały czysto techniczny charakter i były związane z euroobligacjami na portfelu ALM. Spread stosowany do wyceny na koniec dnia dla euroobligacji został ustalony na różnych poziomach dla transakcji reklasifikowanych w roku 2008 do portfela kredytów i innych należności (17,5-56 bp) oraz dla pozycji z transakcji „wash-trade” (172-175 bps). Rynki Finansowe zawarły transakcje IRS celem odpowiedniego zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej. Jednakże w pomiarze ryzyka, stosowano znacznie niższy spread. Konsekwencją tego była otwarta pozycja bpv w porównaniu z systemem transakcyjnym. W celu rozwiązania tego problemu w systemie do pomiaru ryzyka została wdrożona nowa krzywa. Problem został rozwiązany na koniec pierwszego półrocza.

Statystyki VaR dla ryzyka rynkowego ksiąg bankowych poza obszarem Rynków Finansowych

Miara VaR w 2009 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	616 230	81 293	115 882	80 259	228 928

Miara VaR w 2008 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	625 860	205 891	86 402	45 804	205 891

Ryzyko rynkowe bankowych ksiąg komercyjnych

Ponieważ księgi te są zabezpieczane na wypadek zmian wyników ekonomicznych, główną miarą służącą do pomiaru ekspozycji na ryzyko stóp procentowych jest pomiar dochodu narażonego na ryzyko („Earnings at Risk – EaR”) – wyniki tych pomiarów są zaprezentowane w tabelach wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w dalszej części dokumentu. Pozycje w bankowych księgach komercyjnych podlegają również pomiarowi nieliniowego ryzyka stopy procentowej. W szczególności: Bank mierzy ryzyko opcyjności (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) oraz ryzyko bazowe (potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych). Zdaniem banku w obydwu przypadkach nie jest to istotne ryzyko (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach)

4. Koncepcja dochodu narażonego na ryzyko (EAR)

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla pozycji w księgach bankowych, dla których wycena jest przeprowadzana z wykorzystaniem metody zamortyzowanego kosztu. Jak zostało to opisane poniżej, stosowane są dwa podejścia do pomiarów. Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany wyniku w przypadku szokowych zmian rynkowych (+/-1% oraz +/- 2%):

- Podejście „bazowe” jest wykorzystywane dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż każda przyszła luka bądź nadwyżka będzie finansowana/inwestowana na termin miesięczny.

- Podejście „zaawansowane” jest stosowane do znacznych wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to złotowa baza depozytów na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Rynków Finansowych. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach banku wynikające z:
 - Obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny. Przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych.
 - Oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które bank musi płać klientom celem utrzymania wolumenów.

Wrażliwość na ryzyko stopy procentowej – ogółem

Poniższe tabele prezentują przegląd wrażliwości Banku na zmiany stopy procentowej. Pierwsza tabela pokazuje wrażliwość wyników Banku na zmiany stóp procentowych uwzględniając następujące elementy:

- Pozycje zostały podzielone na „bankowe” i „handlowe”. Pozycje zawierają wszystkie istotne waluty. Pozycje złotowe reprezentują zdecydowaną większość wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej.
- Wartość punktu bazowego (BPV) została pokazana dla każdej pozycji. Wartość punktu bazowego oznacza zmianę wartości ekonomicznej pozycji dla równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 0,01%.
- Pozycje są w dalszej kolejności podzielone, tam gdzie jest to niezbędne według stosowanej metody księgowej: zamortyzowanego kosztu bądź wartości rynkowej. Dla pozycji wycenianych według wartości rynkowych wrażliwość ekonomiczna i finansowa jest identyczna. Zmiany w wartości rynkowej są w pełni odzwierciedlane w raportowanych wynikach. Pozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu pokazują asymetrię pomiędzy efektem ekonomicznym i finansowym przy danym ruchu krzywej dochodowości. Jest to efekt regulacji księgowych, który jest nie do uniknięcia. Efekty finansowe przesunięcia krzywej dochodowości są kalkulowane zgodnie z definicją dochodu narażonego na ryzyko prezentowaną wcześniej. Zaawansowane podejście do kalkulacji dochodu narażonego na ryzyko jest wykorzystywane dla złotych depozytów na żądanie. Podejście „bazowe” jest stosowane dla wszystkich pozostałych pozycji wycenianych wg metody zamortyzowanego kosztu. Wynik ekonomiczny jest pokazany jako prognozowana zmiana wartości bieżącej przyszłych dochodów kalkulowana w długim horyzoncie czasowym.
- Jak widać w tabeli poniżej w przypadku ksiąg bankowych występuje duża rozbieżność pomiędzy wrażliwością ekonomiczną a finansową. Chociaż bank jest świadomy wrażliwości krótkoterminowego wyniku finansowego na zmiany stóp procentowych, najważniejszą miarą jest – co jest w zgodzie z podejściem „Managing For Value” Grupy ING - wrażliwość wyniku ekonomicznego banku w perspektywie długoterminowej.

Druga tabela pokazuje wrażliwość kapitału Banku na zmiany wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży (AFS) w portfelu Rynków Finansowych (jest tu zdecydowana większość papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży). Należy podkreślić, iż prezentowane potencjalne zmiany w bazie kapitałowej banku odnoszą się jedynie do kapitału regulacyjnego. Kalkulacje banku związane z kapitałem ekonomicznym nie zawierają pozytywnego/negatywnego wpływu rewaluacji instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży. Wynika to z faktu, iż pozycje w papierach dostępnych do sprzedaży w dużej mierze wynikają z inwestowania środków ze złotych depozytów na żądanie zgodnie z modelem ekonomicznym Banku dla tych depozytów.

Wrażliwość wyników na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)

koniec roku 2009

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,10	29,09	12,66	-10,74	-22,14	29,09	12,66	-10,74	-22,14
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
	Łącznie	0,90	-195,14	-95,74	87,04	168,01	233,69	114,96	-113,04	-226,74
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,003	0,57	0,29	-0,29	-0,57	0,57	0,29	-0,29	-0,57
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,10	29,66	12,95	-11,03	-22,71	29,66	12,95	-11,03	-22,71
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
ŁĄCZNIE		0,91	-194,57	-95,45	86,75	167,45	234,26	115,25	-113,33	-227,31

koniec roku 2008

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,57	118,57	58,05	-56,36	-111,33	118,57	58,05	-56,36	-111,33
	Zamortyzowany koszt	0,10	-43,48	-12,74	9,57	18,19	361,42	180,71	-180,71	-361,42
	Łącznie	-0,47	75,09	45,31	-46,79	-93,14	479,99	238,76	-237,07	-472,75
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,06	11,91	5,95	-5,95	-11,91	11,91	5,95	-5,95	-11,91
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,63	130,48	64,00	-62,31	-123,24	130,48	64,00	-62,31	-123,24
	Zamortyzowany koszt	0,10	-43,48	-12,74	9,57	18,19	361,42	180,71	-180,71	-361,42
ŁĄCZNIE		-0,53	87,00	51,26	-52,74	-105,05	491,90	244,71	-243,02	-484,66

Wrażliwość kapitału na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)

koniec roku 2009

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-0,82	164,52	82,26	-82,26	-164,52
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,39	77,36	38,68	-38,68	-77,36
Razem	-1,21	241,89	120,94	-120,94	-241,89

koniec roku 2008

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-1,88	376,29	188,15	-188,15	-376,29
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,34	67,48	33,74	-33,74	-67,48
Razem	-2,22	443,78	221,89	-221,89	-443,78

III. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w ING Banku Śląskim jako ryzyko niemożności zrealizowania – po rozsądnej cenie – zobowiązań gotówkowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Polityka zarządzania ryzykiem płynności banku polega na utrzymaniu swoich pozycji płynności w taki sposób, aby zawsze można było wypełnić zobowiązania gotówkowe banku za pomocą środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności i/ lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

Realizację niniejszej polityki wspomagają następujące procesy określone szczegółowo w dokumencie *Polityka ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*:

- Tworzenie i przegląd wewnętrznie zdefiniowanych sprawozdań na temat ryzyka płynności, monitorowanie koncentracji depozytów z uwzględnieniem segmentacji klientów banku jak i oferty produktowej dla klientów oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Utrzymywanie jasnej struktury zarządczej określającej zakres obowiązków i odpowiedzialności w sytuacji normalnej i trudnej pod względem płynności.
- Tworzenie i przegląd ustawowo obligatoryjnych sprawozdań na temat ryzyka płynności i finansowania zdefiniowanych przez polski i holenderski Bank Narodowy oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Działania zapewniające prawidłowe zaopatrzenie Banku w gotówkę.
- Aktywizacja – w pewnych określonych okolicznościach – działań mających na celu zachowanie ciągłości finansowania i płynności w banku zgodnie z planem awaryjnym.

Istniejąca *Polityka w zakresie płynności i finansowania* została zweryfikowana i poszerzona w oparciu o:

- Decyzje Komitetu ALCO dotyczące następujących zagadnień z zakresu ryzyka płynności:
 - przeprowadzenie przeglądu awaryjnego planu utrzymania płynności,
 - zmianę limitu wewnętrznego dla płynnościowej miary nadzorczej M4,
 - ustalenie poziom bufora płynności dla krótkoterminowych inwestycji Rynków Finansowych w celu utrzymania płynności banku na stosownym poziomie,
 - dokonanie przeglądu alokacji pozycji Rynków Finansowych oraz biznesowych w raporcie „Stress adjusted liquidity report”
- uchwałę numer 382 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008, dotyczącą zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań; oraz
- nowy strukturalny raport płynnościowy; raport ten przedstawia informację o niedopasowaniu pomiędzy przyszłymi pozyskanymi funduszami a inwestycjami dla najważniejszych linii biznesowych w ciągu najbliższego roku.

Organy regulacyjne lub Bank definiują limity formalne na różnorodne wskaźniki pomiarowe ryzyka płynności. Komitet ALCO może podjąć decyzję o włączeniu wskaźników pomiarowych ryzyka płynności do swojego sprawozdania nt. wskaźników KRI (Key Risk Indicators). W raporcie tym wskaźniki ryzyka są prezentowane w 3 możliwych statusach: jako „możliwe do przyjęcia”, „pod obserwacją” lub „niemożliwe do przyjęcia”. Określenie powyższych statusów jest dokonywane w oparciu o wstępnie zdefiniowane wielkości progowe/limity. Sprawozdanie nt. wskaźników KRI Komitetu ALCO jest również przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

W przypadku przekroczenia twardych limitów i/lub sklasyfikowania wskaźników pomiarowych KRI dotyczących płynności jako „niemożliwe do przyjęcia”, podejmowane są następujące działania:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym – z pomocą innych departamentów, jeżeli jest to konieczne, upewnia się, czy faktycznie zostały przekroczone limity (upewnia się, czy nie mamy do czynienia z błędem sprawozdawczym).
- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym informuje miejscowy i regionalny Komitet ALCO o przekroczeniu limitu lub wskaźnika KRI, o przyczynie przekroczenia tego wskaźnika oraz o proponowanych działaniach naprawczych.
- Spotkanie Komitetu ALCO ad hoc zwołuje się w celu uzgodnienia kroków naprawczych oraz zakresu odpowiedzialności za przeprowadzenie uzgodnionych działań. Regionalny Komitet ALCO zostaje poinformowany o podjętych decyzjach.

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie planu utrzymania płynności banku. Plan zachowania płynności banku określa wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu płynności poprzez sygnały ostrzegawcze oraz – w przypadku dokonania takiej identyfikacji – działań, które należy podjąć w celu przetrwania kryzysu płynności. Rodzaj działań podjętych zgodnie z planem zachowania płynności banku zależy od charakteru i natężenia kryzysu płynności.

Rok 2009 był bardzo ważnym rokiem w zakresie zarządzania ryzykiem płynności ze względu na zaistniałą sytuację kryzysową na krajowym i międzynarodowym rynku międzybankowym trwającą od 2008 roku. Był to istotny rok dla prawidłowej oceny sytuacji płynnościowej banku oraz podejmowania adekwatnych decyzji, mających na celu ograniczenie ryzyka płynności.

Od 1 stycznia 2009 weszła w życie znowelizowana uchwała 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Powyższa uchwała, będąca kontynuacją uchwały 9/2007 Komisji Nadzoru Bankowego, zobowiązuje bank do kalkulacji 4 miar ryzyka płynności: luki płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: zero), współczynnika płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: 1,00), współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (wartość minimalna: 1,00) i współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (wartość minimalna: 1,00). Bank jest zobligowany do dziennego monitorowania tych miar i przestrzegania limitów określonych w uchwale KNF. W roku 2009 Bank utrzymywał wszystkie normy płynnościowe powyżej wartości minimalnych. Na dzień 31 grudnia 2009 nadzorcze miary płynnościowe dla ING Banku Śląskiego wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość 31.12.2009	Wartość 31.12.2008
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln PLN)	0,00	11 396,65	14 947,02
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,43	1,33
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1,00	3,71	3,17
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,80	1,99

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i wielorakie podejście banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem w sytuacji trudnej pod względem płynności. Takie podejście jest przedstawione w tabelach poniżej, które obejmują raporty na temat ryzyka płynności w trudnej sytuacji.

Najbardziej istotne informacje w wewnętrznie zdefiniowanym raporcie na temat luki płynnościowej w trudnej sytuacji są przedstawione w następnym ustępie.

Profil płynnościowy przepływów pieniężnych (Liquidity Cash Profile)

Poniżej przedstawiony jest raport luki w trudnej sytuacji płynnościowej banku na koniec roku 2009 oraz na koniec roku 2008.

Raport ten przygotowywany jest zgodnie z *Polityką ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*. Najważniejsze założenia raportu są następujące:

- Pozycje pozabilansowe prezentowane są w przypadku, gdy posiadają potencjalną wartość zagrożenia dla płynności banku. Przykładowo, w raporcie zakłada się konieczność zapewnienia środków dla klientów mogących korzystać z dostępnych im linii kredytowych, poprzez oszacowanie poziomu potencjalnego wpływu środków.
- Niektóre pozycje bilansowe nie są prezentowane w raporcie, dzieje się tak w przypadku pozycji, które nie mają wpływu na płynność banku. Przykładowo: 1) aktywa trwałe nie są ujmowane w raporcie, ponieważ nie można ich traktować jako bezpośrednie źródło gotówki; 2) kapitały nie są ujmowane w raporcie gdyż bank nie spodziewa się wycofania tych środków; 3) kwota wymaganej rezerwy obowiązkowej na rachunku Nostro w NBP nie jest wykazywana jako dostępna dla banku w przedziale czasowym do 1 miesiąca, aktywa te traktowane są jak środki „zamrożone” i nie mogą być traktowane jako źródło gotówki dla pokrycia wymagalnych pasywów.
- Niektóre pozycje bilansowe są urealniane w celu dokładnego zobrazowania pozycji płynnościowej banku w trudnej sytuacji. Urealnienie to może skutkować dwójako: zarówno w przypadku kwalifikacji do odpowiedniego przedziału jak i w odniesieniu do przedstawianej w raporcie wartości. Przykładowo: 1) rachunki na żądanie oraz depozyty terminowe dla klientów niebankowych są kwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając zarówno wcześniejsze podejmowanie środków przez klientów jak i odnawialność depozytów w trudnej sytuacji płynnościowej; 2) zbywalne papiery wartościowe są alokowane do pierwszego przedziału, wielkość rynkowa jest redukowana („haircut”) do wielkości możliwej do uzyskania przez Bank w przypadku sprzedaży portfela w trudnej sytuacji płynnościowej

Luki płynnościowe Banku w trudnej sytuacji płynnościowej według modeli Banku (w mln PLN)

koniec roku 2009

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	21 904,1	0,0	209,3	626,7
- Depozyty międzybankowe udzielone	991,7	73,9	51,3	332,3
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 936,6	1 460,1	3 130,3	18 436,1
- Inne aktywa	598,3	0,0	0,0	1 483,4
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	3 588,2	12,3	20,5	0,0
- Depozyty terminowe	10 405,9	4 921,7	3 082,1	1 633,9
- Depozyty na żądanie	1 778,4	2 203,7	3 987,9	913,1
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	2 185,0	3 003,9	8 281,1	4 804,1
- Inne pasywa	220,9	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 704,1	3 682,9	2 897,4	4 128,2
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	480,0	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 426,3	191,5	413,9	2 062,3
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 680,5	3 665,4	3 084,4	4 093,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	285,0	195,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 094,0	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	5 803,2	-8 593,5	-11 753,9	15 624,4
SKUMULOWANA LUKA	5 803,2	-2 790,3	-14 544,2	1 080,2

koniec roku 2008

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	21 326,1	0,0	392,3	5 093,8
- Depozyty międzybankowe udzielone	7 617,8	468,6	0,0	313,6
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 945,2	1 334,5	2 587,6	18 291,9
- Inne aktywa	277,2	0,0	0,0	260,3
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	2 824,5	7 353,8	208,6	179,4
- Depozyty terminowe	9 667,5	3 304,1	1 650,3	3 274,5
- Depozyty na żądanie	3 369,3	817,2	4 071,5	897,3
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	5 971,0	0,0	8 606,0	5 198,9
- Inne pasywa	1 543,2	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	26 271,5	3 724,0	6 286,5	1 373,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 240,5	277,5	593,7	2 659,8
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	27 446,9	3 614,4	6 041,3	1 427,3
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 597,4	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	4 258,5	-9 284,8	-10 717,6	17 015,7
SKUMULOWANA LUKA	4 258,5	-5 026,3	-15 743,9	1 271,8

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych według umownych terminów płatności

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe w podziale na pozostałe licząc od dnia sprawozdawczego umowne terminy wymagalności. Prezentowane wartości uwzględniają przyszłe kwoty płatności odsetek.

koniec roku 2009

(w tys. PLN)

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
- Zobowiązania wobec innych banków	3 907 804	12 341	21 791	10 709
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	997 560	0	0	0
- Wycena instrumentów pochodnych	193 226	173 589	455 675	713 148
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	-8 281	57 479	37 815	656 662
- Zobowiązania wobec klientów	40 302 501	5 309 307	3 859 486	627 093

IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym

Działając zgodnie z polityką zarządzania kapitałem Bank prowadzi swoją działalność utrzymując odpowiedni poziom kapitału (bazę kapitałową) zarówno w ujęciu regulacyjnym jak i ekonomicznym. Baza kapitałowa i wymogi kapitałowe dotyczące kapitału regulacyjnego oszacowane są zgodnie z wytycznymi określonymi przez aktualne regulacje prawne (Uchwała 380/2008 KNF z 17 grudnia 2008 r. z późniejszymi zmianami). Zarządzanie kapitałem ekonomicznym oparte jest o wewnętrzną metodologię Grupy ING.

Struktura organizacyjna Banku oraz model zarządzania instytucją jest zgodny z wytycznymi Nowej Umowy Kapitałowej (NUK/Basel II). Bank w pełni zaimplementował postanowienia NUK i zgodnie z nimi prowadzi swoją działalność w oparciu o trzy filary:

- Filar I – Kapitał regulacyjny
- Filar II – Kapitał ekonomiczny
- Filar III – Obowiązki sprawozdawcze

Kapitał regulacyjny (Filar I NUK)

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze roku 2009 Bank stosował metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Uchwale 380/2008 KNF. Bank prowadzi zaawansowane prace nad implementacją metody A-IRB (Advanced Internal Rating Based Approach). Rozpoczęcie stosowania metody A-IRB dla portfela korporacyjnego planowane jest po uzyskaniu pozytywnej zgody KNF. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Monitorowania, Modelowania i Raportowania Ryzyka.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). Za zarządzanie i monitorowanie tego ryzyka odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego i Compliance.

W obszarze ryzyka rynkowego Bank wykorzystuje metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi KNF. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe kalkulacje wielkości bazowych kapitału regulacyjnego oraz współczynnika wypłacalności. W chwili obecnej Bank posiada odpowiedni poziom kapitału, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał regulacyjny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2009 jak i 2008 poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

Regulacyjna baza kapitałowa i współczynnik wypłacalności Banku

	31.12.2009	31.12.2008
Składniki kapitału		
Kapitał akcyjny	130 100	130 100
Premia emisyjna	956 250	956 250
Pozostałe składniki kapitału zapasowego	62 842	62 834
Kapitał rezerwowý łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	2 162 501	1 751 022
Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	299 844	455 563
Fundusz ogólnego ryzyka	790 152	730 152
Fundusze własne z aktualizacji wyceny	-2 383	-100 996
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-325 746	-314 790
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-283 679	-183 679
Kapitał krótkoterminowy	65 507	79 660
Razem fundusze własne	3 855 388	3 566 116
Wymogi kapitałowe		
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	2 392 953	2 553 705
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	2 187	1 319
Wymogi kapitałowe dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka cen instrumentów dłużnych, walutowego i cen towarów	15 321	27 676
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	286 219	267 488
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	48 000	51 984
Całkowity wymóg kapitałowy	2 744 680	2 902 172
Współczynnik wypłacalności	11,24%	9,82%

Kapitał ekonomiczny (Filar II NUK)

Kapitał ekonomiczny to stosowane przez Bank określenie kapitału wewnętrznego definiowanego jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Wielkość kapitału ekonomicznego powinna pokrywać założony przez Bank poziom nieoczekiwanych strat, na które Bank może być narażony w przyszłości. Przy szacowaniu poziomu kapitału niezbędnego do zabezpieczenia przed niekorzystnym wpływem ryzyka przyjmuje się roczny horyzont czasowy i poziom ufności korespondujący z ratingiem AA, tj. 99.95%. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego Bank wykorzystuje metodologię opracowane na poziomie Grupy ING.

Bank identyfikuje i mierzy następujące rodzaje kapitału ekonomicznego:

- kapitał na pokrycie ryzyka kredytowego (ryzyko braku spłaty zobowiązań),
- kapitał na pokrycie ryzyka transferowego (ryzyko braku terminowej spłaty zobowiązań dla transakcji zawieranych w walutach obcych),
- kapitał na pokrycie ryzyka rynkowego (ryzyko poniesienia straty w wyniku negatywnych zmian na rynku finansowym, m.in.: ryzyko stopy procentowej, ryzyko kursu walutowego, itd.),
- kapitał na pokrycie ryzyka operacyjnego (ryzyko bezpośredniej bądź pośredniej straty będącej wynikiem nieodpowiednich lub wadliwych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów, ryzyko IT oraz zdarzeń zewnętrznych, ryzyko reputacji oraz ryzyko prawne),
- kapitał na pokrycie ryzyka biznesowego (ryzyko utraty wartości portfela wynikające ze zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych).

Całkowita wielkość kapitału ekonomicznego jest sumą wyżej wymienionych kapitałów skorygowaną o wielkość współczynnika dywersyfikacji. U podstaw uwzględnienia efektu dywersyfikacji leży założenie, iż prawdopodobieństwo wystąpienia w jednym czasie wszystkich ryzyk jest znikome.

Wartość wymogów kapitałowych kalkulowanych w oparciu o kapitał ekonomiczny różni się od wartości kalkulowanych w na bazie regulacyjnego. Różnice wynikają z faktu, iż:

- Metody stosowane do oceny i pomiaru regulacyjnych wymogów kapitałowych są ściśle określone przez regulacje KNF, podczas gdy metodologia pomiaru wymogów kapitału ekonomicznego opiera się na wewnętrznych modelach Banku.
- Regulacje prawne ściśle określają rodzaje ryzyk, dla jakich powinien być kalkulowany regulacyjny wymóg kapitałowy, sytuacja ta nie dotyczy oszacowań kapitału ekonomicznego kalkulowanego w sposób zdefiniowany przez Bank. Kapitał ekonomiczny obejmuje szerszy zakres ryzyk, uwzględniając te, które cechują się istotnością (materialnością) z punktu widzenia Banku, ale nie są uwzględnione w kapitale regulacyjnym.

W chwili obecnej poziom kapitału ekonomicznego kształtuje się na odpowiednim poziomie, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał ekonomiczny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2009 jak i 2008 poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

Obowiązki sprawozdawcze (Filar III NUK)

Regulacyjne obowiązki sprawozdawcze realizowane są poprzez sprawozdawczość Corep i Finrep oraz publikację dodatkowych informacji o charakterze jakościowym i ilościowym, wymaganych zapisami Uchwały 385/2008 KNF z 17 grudnia 2009, w ramach Polityki ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym.

Niniejsze sprawozdanie finansowe liczy 176 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2010-03-03	Małgorzata Kołakowska	Prezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Oscar Edward Swan	Wiceprezes Zarządu Banku	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2010-03-03	Tomasz Bitous	Dyrektor Departamentu Rachunkowości Główny Księgowy Banku	
------------	----------------------	--	--

